XIVVOT NIKOLIKO IZABRANIIH DIVVIICZ

pò

Faustû VVrancsichyu Bizkupu Csanadzkomu, VVichniku Czeszarovu iztumacseen.

ROMAE,

Apud Aloisium Zannettum. MDCVI.

SVPERIORVM PERMISSIONE.

Imprimatur
Si placet R. P. Mag. S. Palatij.
B. Gypsius Vicesger.

Imprimatur
Fr. Paulus de Francis de Neap. Magister & Socius Reuerendissimi P. Magistri Sacri Palatij Apostolici.

POSTOVVANIIM OPPATICZI
I OZTAALIIM REDOVVNICZAAM
MONASZTIRA S. SALVATORA
V SIBENIKV.

FAVST VRANCSICH
Biſzkup Csanadzky, myr Boxyi.

OZTAALI narodi glavni, gimayu ù ſzvoyemu yaziku razlikih knyijg. od vſzakoyakih malo many ſztvari; ſzaam nas yazik ne yimaa, nego nicsto vele malo, nanykoli od Boxaztvenijh ricsij. Toliko dà oni koyij drugi yazick ne umiyu, vele malo nahodee csaa cstiti, alli csabj drugij sctijl, razumiti. Miluyuchi zatoo ya reed vas, protvmacsih prid dvadeſzeet godisch, nikoliko izvarſzitich Divijcz xivot. Da yere ono csa yeszt rukom piſzano, nemoxe ſze tako lahko, ni od tolicзijh, ni toliko vrimena cstiti; za vaam i mnozim oſztaliam ugoditi, evo vaam one yiztee Knyixicze,

ſzada ovde ù Rimu nahodechiſze csinih iztiſzknuti. Vele-mi-yeſzt mucsno bijlo ovo malo piſzati, yednò da-ſzaam malim ditetom buduchi, kako znati morete, iz naſee zemlyee izvedeen, i ni-ſzaam potle vele dugoval ſza lyudij nasega yazika : drugo dà ovij nas yazik koyijmſze ſzada ù naſoy zemlyj govorij, kruto yeſzt ſz' Italianzkim ſzmutyen, toliko dà trudno i ne dobro nahodyaah nasa cselaa ſzlovaa. Proſzim zatoo onih koyij bolyee od menee ovo piſzati mogù i znaduu, da mi ne zamirayu, nego da onj lipſee ovo i oztaale ova kove duhovnee rijcsi piſuu, neka i nas yazik koyj nij manyij ù nicsemure od oztalijh, ſzvoyu csaaszt yimaa, i daſze Boog ù nyemu tolikoyee bolyee hvalij. Za ovi moy truud, trosak, i csiſztuu lyubav, koyu vaam noſzijm, ne xelim drugoo od vaaſz, nego dà-me ù vaſih molitvah Bogu priporucsuyete. A on vaam day, da kako yezte od nyega zazvane, à vi-ſze nyemu zavechyale, tako mu pravo ſzluxijte, i potom vicsnyij bijr primete. Boog budj ſzvamij. ù Rimu 12. Octobra 1606.

XIVVOT S. TEKLE
Diviczee i parvee martiriczee.

Pò Adonu Bizkupu Trevirzkomu.

VIKONV gradu bÿſe yedna Divoyka, yimenoom Tekla, od pri-ſzvitla plemena, koyiu S.Pavaal Apoſtol onamo dosadsi na kriſztyanzku viru obraati. I tako bu duchi ona od oſzamnadeſzet godÿſch, oſztavi ſzvoyega zarucsnÿka Thamira, za mochi ſzlobodniyee Boguſzluxiti. Na too ſze nyee Roditelyi kruuto raz-zlovolyiſe i razgnyevaſe, i ſzami-yu Baanu da yeſzt karztyanka oſzvadise.Baan yu csÿni prid-aſze dovezti, i zapovida, ako-ſze neechye od kriſta odvarchi, da-yu yimayuu xÿvu ù ogany varchi. Ona ne csekavsi da yu varguu, znamenuyuchi-ſze S.Krÿxem, ſzama ù ogany zkocsi. Alli padsi tudyee dasy, ogany-ſze ugaaſzi, à ona csila izayde, i tako-ſze onada oſzlobodi.

Potom dosadsi ù Antiokiyu oppeta bÿ oſzvadyena da yeſzt karztyanka.Kada yu Baan oppijta akoye tako,ne zataya, nego recse da tako yeſzt, A Baan tudyee odlucsi da-yu gimayu divyÿm zvirama varchi. u too priporucsi ſe-yu yednoy plemenitoy xeni, yimenom Tripherni, koya biſe Czeſzarova roda, ako bi-yu mogla privratiti. Druugi daan vargoſe yu prid zvijri, buduchi onde veliko mnostvoo lyudÿ,alli yu zviri ne dotakoſse, toliko daſze vſzi csudyahuu.Odvedoseyu oppeeta ka-domu Triphernee, dayu oppeta drugi daan izvedùu, i kadayu izvedose, naſzlidovase-yu Tripherna ſza placseem, à pulk veliku buku csinyaſe, ſzvukoſeyu golu,na pusztise na nyu lavi i medvidi, alli-yu ne dotakoſe. Paaka yu ſzpuztise ù gyamu pulnu vodee, ù koyoy biyahu zmiye upuschyene, alli neucsiniſe-yoy nischye, yer-ſze biſe prikrixila. Oppe-ta

ta lyutye zviri puztiſe nanyu, alli tolikoye niſchye yoy ucsiniti ne mogoſe. Na pokoon ka dvima biſznim Bakom yu vezaſe, da-yu raz argnuu, koyi zayiztoò raztargnuſe povrazi i razbignuſe, alli nyoÿ nischye zlà ne ucsiniſe. Videchi too Baan zva-yu ka-ſzebi, i oppitayu koya i od kude yeſzt: S. Tekla odgovori: Yaa ſzaam ſzaamo Boga xivoga ſzlusbenicza. Pripadeſze Baan videchi nye kripoozt, i csijni da-ſze odiyee, i izrecse ſzuud: Oſzlobodyivam Teklu koya Boga pravo stuyee. I tako onaſze vrati ù kuchyu Triphernee, kadi nikoliko daan pocsinu, ucseechi Triphernu i oſztalu nyee cselyaad viru gozpodina nasega Iſzuſza kriſta. I mnozÿh oſztaalÿh, ſzvoyom ognyenom virom, i ſzveetim xivlyenyem ka Iſzukarztu obbrati, Oppeta-ſze doma vraati ù Ikoniy, i va yednu puuztu goru otide, kadi ye dò devedeſzeet godijsch ù velikoy ſzvetinyi iſzmnozimi csudeſzij xivila, na pokon ù Seleuczij yeszt zakopaana.

XIVVOT S. KATARINEE.

Vrime Maximina Czeſzara, ſzve Rimz-
ko vladanye zalim duhom ſzluxaſe. Ta
Czeſzaar buduchi ù Alexandrij, zapovida
daſze yimaa pò ſzvemu ſzvoyemu vlada-
nyu Prilikaam poſzvetiliſchye csiniti.
Na tuu nyegovu zapovijd, ſzvakoyaki
puuk mali i veliki, knyemu teczijſe, do-
naſayuchi voli, ovcze, pticze, i oztale ta-
kove ſztvari, kako koy mogaſe, za poſz-
vetiliſchije. A ſzaam Czeſzaar ſzto i trideſzet volov na too dilo
daà. I videchi oon puuk koyiſze biſe zkupijl, zdvignuvsiſze poyde
ù czrikvu na too poſzvetiliſchyee. A nyega naſzlidovahu ſzva
goſzpoda, vlaſzteli, plemeniti i viteſkij lyudi, i vaſz oſztali puuk:
toliko da yim i graad i czrikva tiſzkna bihu. V too vrime biſe
ù tomu yiztomu gradu Alexandrij, yedna Divicza yimenom Ecate
rina, bogata i od poglavita roda, mlada, i v ſzvakoyakom piſz-
mu vmitelyna, koya ſztoyechi u ſzvoyih gozpodzkijh Dvorij, ve-
le Diuoyak ſzobom yimaſe, tere Iſzuſzu karſztu ſzluxaſe, ko-
yega ſzamoga ſzaſzvim ſzvoyijm ſzarczem lyublyaſe, nyemu
ſzvoyu lipcozt hranyaſe, i nyega ſzamoga za ſzvoyega pridra-
goga zarucsnijka darxaſe. Ta Ecaterina videchi tù himbu Dya-
valzku i toliki pogibil tolika naroda; krutoyoy xaal biſe, i odlucsi
u ſzebi ukazati xelyu, i pravu viru ka Bogu. Za too vazamsi
nikoliko ſzluug ſzobome, poyde ka toy czrikvi, kadi Czeſzaar
z'Puukom poſzvetiliſchye too csinyaſſe. I ſztavſi na pràg od
czrikvee, ſzvisze lyudi csudyahu na nye lipoſzti. A òna otvo-
rivſi nye csiztaa uzta, recse da yima niſto Czeſzaru rechi. Koyi
razumiyuchi too, csini da yu ka nyemu doveduu.

Iſztavſi prida Czeſzara, tako mu pocsee bez sztraha govoriti:
Yimalbi Czeſzare ſzaam pò ſzebi ſvoyu himbu poznati, da pri-
likam cslovicsazkim koiſzu umarli, kako Bogom poſzveti-
liſchye csinis, i odvarchi od szebe tù ludoozt, i dàr vaſim mudrim
Piſzczem verovati, kakono Diodorù, Plutarchu, i oztalim, koyi
piſu da tij vaſi Bozi lyudiſzu bili, koyi m za koyugodir nyihovu
kripoozt, ali gozpodſztvo, lyudi-ſzu-yim prilike csinili, potom
toga doſad drugi lyudi nerazumni, one yizte Prilike za Bozi ſzu
darxali, nyim poſzvetiliſchya csinili, i ſzvako poſtenye kako Bogom
Za too veruy tijm vaſijm Piſzczem, i ne bini ſzebe i tolik Narod,

zada vikuvicsnyi ogany i müke ne tarpijs, da poznay Czeſzare Boga yiztinooga, koyi tebi to kralyevztvo daal yeſzt i xivot. Koyi buduchi Boog ſvemoguchi i vikuvicsnyi czichya naaſz csloviko-mye poſztaal, i muke iſzmart za naaſz priyal, i gotov ye priyati griſniczi koyiſze kayuu zla csinyenya.

Nà too Katarinee govorenye tolikoſze Czeſzaar Maximinus raſz ſzardi, da nemoxe on csàſz odgovoriti yoy, nego poſztechi nimayuchi yoy csaa yinoo odgovoriti na nyee razumnee rijcsi recse: ſzada naam xeno day mijr, dokle ſzvarſimo Poſzvetiliſchye, potle hochyemo bolye razumiti od toga ſto govorijs. I tako ſvarſivſi Poſzveteliſchye, i varnuvſiſze u ſzvoy kralyev Dvoor esini zvati S. Katarinv, i recse yoy: Reczi nam ſzada koyaſzi tij, i koyee ſzu one ricsi koyee nam govori. A ona, ya ſzam Czeſzare yimenom Ecatarina, à koga ſzam roda mores znati yer-ye poglavit, naucsena ſzam u Retoriki, Geometrij, Filoſofij, i ù oztalyh Nauczy, da too ſzve za niſchye darxijm, nego ſzluxijm vikuvicsnyemu zaruſcniku moyemu Iſzuſzu karztu, koyi pò Proroku rekaal yeſzt: Hochyu zagubiti pameet zpametnijh, a razuum Razumnikov hochyu odvarchi.

Csuyuchi too Czeſzaar nyee ſzpametnoo govorenye, i videchi nyee veliku lipooſzt, csinyaſe muſze da z'komgodi Boxiczoom govorij. I tako govorechiyoy niſto, onamu odgovori; Hudobe koyee vij za Bozi darxijte, one vaaſz ſzlipee, i na bluud, i oztalee necsiztochye gonee. A yaa kakovagodir ſzam prah ſzam i blato, ſztvorena va ovij kijp, i Boxyom ſzam prilikom poſtovana. Na too odgovori Czeſzaar: Ne govori zlo od Bogov vikuvicsnyich. A Katarina: Mores poznati Czeſzare ako hochyes csaſzu tvoy Bozi, i koyie pravij Boog i vikuvicsnyij, csigovo ſzamo yime, ali nyegova Krixa znamenovanye, more tvoyi Bozi raztirati, i ako hochyes hochyuti ſzada too ukazati.

Nımayuchi Czeſzaar csaa nà tee nyee ricsi odgovoriti, y boyechi ſze da ne zadovolyno odgovarayuchi ſzebe i ſzvoyi Bozi oszramotij, nehotiyoy odgovoriti, kaxuchi da ni-ye doztoyno da ſze on ſza yednoom xenzkom glavom pricsaaſe. Nego yoy recse: Hochyu ti Razumnih lyudij dovezti, koyij hochyee tvoi tij razlozi razvarchi, da kada vidijs da tvvoya ta Vira nyee dobra, na naſuſze obratijs, i nyù darxijs. Tò reksi zapovida dayu odvedau, i dayu csuvayu. A yedan lijzt takovu piſzaà: Czeſzaar Maximinus ſzvimaa moyega vladanya pozdravlyenye. Koyigodir Bogu Mercuriu ſzluxite, zovuchi u pomoch Muſe Boxicze, koye ſvaki razum lyudem dayu, pridite ka nam, za da zatvori-

te,

te ufzta yednoy mudroy xeni, koyafze nafimij Bozij rugaà. Hochyete fztime od lyudij veliko poftenye yimati, à od naafz veliki daari priyeti. Kada tij lijzti pò fzvemu nyegovu vladanyu biyahu hitro raznofeni, zkupifze ka nyemu peddefzeet vele razumnih lyudij. Koyim recse Maximian Czefzaar: Naſtofzam vaafz fzimo dozvaal, od moyh lifztij moglifzte razumiti. Za too sze dobro pripravite, i prèm da fza yednom xenoom hochye vaam dilo biti; nifche ne ma nyee takofze pripravite, kako dabi vaam fza yednjim yakijm i moch nijm protivnikoom bijlo dugovanye. Yere ako yu primorete, nechye vaam mala hvala biti, buduchi ona vele razumna: akoli ona vaafz dobudee, velika chye vaam fzramota biti, dafzte od yednee xenee dobudeni. Na too odgovori yedaan od onih Razumnikov, koyij meu nyimij poglavit bijfe: Podobnoye, prifzvitlij Czefzare, fto govorijs, daye ta xena velefz pametna: da yaa ne czinim da chye ona fzmiti doyti prid lijcze yednoga Razumnika, necsmany dachye szmiti nyemu fto odgovoriti, alifze fto od nyega opitovati: yere znademo koliko moxe yedna xena v pifzmu razumiti fze, da neka doyde, hochyes viditi.

Videechi Czefzaar veliko fzarcze toga Razumnika, obbefzelifze, vfayuchi luud cslovik, da nyegov obolij yafzik more pridobiti nyee yazik pulni razuuma, i nauka Boxyega. I tako zapovida dayu yimayu dovefzti. A parvo nego bihu dosli pò-nyu, vkazayoyfze Anyel Boxyi, i recse: Ne boyfze Boxya divicze, yere evo fzvarhu tvoyega razuuma, hochye ti od Boga razuum dan biti, i hochyes tuu peddefzeet Razumnikov ka tebi obratiti. I ne fzamo nyih, da i vele ofztalijh snyimij ka Bogu dovefzti; Po tom toga hochyes i tij krunom Martyrfztva okrunyena biti. Too reksi odayde. I tako yu prid Czefzara dovedofe, kadiyu, csekaafe veliko mnoftvo lyudij. I opitayu oon obolij Razumnijk: Tilifzi ona koyaa nepodobno i fzramotno nasi Bozi hudaas i ne czinijs. Na too Katarina tiho odgovori: Yaa fzaam. Ali ne fzramotno, ni obolo, dà yiztinno i pravedno fzaam govorila. Recse Razumnijk; Pokle Piszczi nyich veliki Bozi zovuu, i poklefzi i tij okufzila nyhovu fzlaafzt i mudrofzt, kako fzmijs fzuprotiv nyijm govoriti tako nepofteno? A ona razumno odgovori: Yifztinno ye da yimaam mudrozt kakono daar moyega Boga, kogafze boyati i nyegove zapovidi darxati, pocsetak ye od mudrofzti. Dali vafih Bogov dila, doztoyna fzu fzmijha, i pulna yefzu himbee, i nemoguu fze zadovolyno hudati. Dà reczi naam kako fzu tij velikij vafi Piszczi od vafih Bogov govorili. A Razumnijk recse; Poeta Homeer molechifze pifee: Yuppiter prifzlavni, i oztaali Bozi vikuvicsnyij. Tolikoyer zpamenitij

B Orfeij

Orfey hvale dayuchi Bogù Apollinù, velÿ: O Kralyu ſzinu Latone, iz daleka ſztrilyayiuchÿ, mochnÿ Febe, koyi ſzvakaa vidÿs, i zapovÿdaas umarlim i neumarlim, Szuncze koyee zlatimi tvoyimi krelyutÿ u viſinuſze zdvixes. Tako ſzu nay-poglavitiyÿ Poete od nyih piſzali, i za Bozi darxali yh, za too i tÿ nyih ſluy, à ne darxi Propetoga za boga, koyega ni-yedan od ſztarih Piſzacz niye yimenovala, ni za Boga darxaal.

Na too recse Katarina: Yiztina ye da tako pÿsuu od nyih kako velÿs, da priloxi i ono kako taa yiztÿ Homeer Iuppitera laſczeem, himbenikoom, i zlochyudnikoom zovee. A nigdi povÿda kokoſzuga Iuno, Neptun, i Minerva, ù ùzu poztavili. Oppeta taa yiztÿ Orfey za ludih vaaſz darxÿ, koyi takovim ſze Bogoom klanyate, koyi niti moguu neſzrichyu parvoo nego doydee viditi, ni pokle ye dosla odvarnuti. Podobno piſe vas Sofocles: Yeſzt Boog koyi ye Nebo ſztvorÿl, i duguu Zemlyu, i morzkÿ vaali, i ſzÿlnÿ vitri: A lyudi himbeni tuu dÿku Boxyÿm prilikaam od kamena, zlata, i driva ucsinyenim daayu: Nyim poſzuetiliſchya csinee, i nyihovi ſzveti dnÿ darxee. A ſto povjidas da naſſemu Bogu propetomu glaſza nie meu ſztarimi piſzczi; poſzluſay ſto vaſſa yedna Sibilla pÿſe: Napokon hochye doyti yedan na ovu zemlyu, i bez griha hochye tijlo biti, i bez mukee ſzvoyega Boxaztva hochye odriſiti uuze naſih grihov: I hochye nenavidyen biti meu puku nevernomu, i hochye na viſzoko obbiſen biti, kako dabi ſzmarti doztoyan, à tochye vſe ſzmirno pritarpiti. Poſzluſay ſzada proroka vasega Apollina, koyi ſzuprotiv ſzzvoyÿ naravi csiſzto i prauedno tako govorÿ: yedan-me nebeſzkÿ ſziluye koyÿ yezt ſzvitlooſzt trilicsno ſzvitlechyega. Ako yiezt mucsceen bÿl, Bog ye, da boxaztvo nyie mucseno, yereye oboye, yima tilo koye umira, à on li ne umira. Oni-ye muux Boog, koyi yeſzt tarpitl ſvakaa meu lyudÿ, krijs, ſzramotu, i greb. Koyi yeſzt nikada iz ſzvoyih obarv ſzuze czidÿl. Koyi yezt peet tiſzuch lyudij xitom na punil, yere boxyu mooch yima. Iſzukarſzt moy Boog yezt, koi-ye na drivo propeet bÿl, koi-yezt umarl, i iz greba ù nebo yezt zdvignuut. Too povÿda tvoy Boog Apollo, od nasega Boga propetoga. Yere buduchi oon yedan Boog z'bogom oczem, od nicseſzar ſzvaka ye ſztvorÿl, i naaſz tolikoye, dayuchi naam puut naſzpaſzenye. Da zabludivſi mÿ, buduchi oon Boog, cszlovikomye za naaſz poſztaal, za da naaſz oppeta na pravi puut dovedee, ucsechi naaſz, i ſvaka csinechi za naaſz, Napokon i umarl-ye za naaſz, i za naſsi griſzi, da naaſz od Dyavalzkoga vladanya o ſzlobodÿ. Paaka ye uzkarznuul, poſzlal naam ſzvetoga Duuha, i ucseniczi ſvoyi

koyi-

koyi naaſz nyegove zapovidi ucsee. Za too i mÿ yimamo czichya nyega tarpiti na ovomu ſzvÿtu, za da moremo dÿl yimati nyegova Raya i blaxenztvaa. Za too i tÿ veruyuchi tijm vasÿm proro-kom, à yoſchye vechye ovoy yiztini, i tÿ ovako csini, ako hochyes praavoga Boga poznati, i nyemu draag bite.

Gsuyuchi too oon Razumnÿk obnimi, i neumi nyoy ſto rechi. A Cze-ſzaar obrativsiſze ka oztaalim Razumnikom recseim da i oni ſzu protiv Katarini govoree. A oni rekosse Czeſzaru: Ne moremo ſzuprotiv onomu govoriti ſtò onà velÿ, yere vidijmo daye ona pri-mogla nay razumniega mezu namÿ.

Ne moguchi too tarpiti Maximin od velikee ſzarxbee, zapo-vida daſze na ſzridi graada velik ogany naloxÿ, i tuu pedde-ſzeet Razumnikov ù taa oganÿ varxee. A oni csuyuchi taa Czeſzarov odlucsak, paddoſe prid nye ſzvete noge na kolina, tere-yu pocseſse moliti, daim nyee Boog nyihovi griſzi proztÿ, daim ſzvoy ſzveti duuh dade, i daſze mogu karztiti. Na too ona ſzveta pulna veſzelya odgovori: Blaxeniſzte vÿ, koyi oſztavivsi tminee na-ſzlidovazte ſzvitlozt i yiſztinu, i oztaviv zemalyzkoga kralya, doslizte ka nebezkomu, i vikuvicsnyemu, yere taa oganÿ koyim vaaſz oni ſztraſsee, hochye vaam karxtyenye biti, i liſztve ka nebu. I ako koyiu necsiſztotyu ù ſzebi yimate, hochye vaaſz ocsiztiti, i ka-kono ſvitle zvizde ka Bogu puztiti. I takoych pokripivsi, zna-menovaih krixem, i ſza veſzelyem nyih puuzti na muku. Na ſze-damnadeſzte daan Novembra miſzecza, ſzaxgaſe yih. A vecser izaſad niki dobri lyudi za daim teleſzaa od onude zdvignuu, nay-doſe daſzu csitovata, i daim plamen nie vlaaſza ſzaxgaal, i toyie znamenye bilo daſzu ka Bogu posli.

Szaſzvim tÿm ne oſzta Czeſzaar Maximin miſzliti kakobi mo gaal pribiniti tuu Diviczu. I nimayuchi uffanya dayu more razu-mom pridobiti: ſza lipimi ricsij pocsee govoriti yoj. Veruymi Hoher cze date kakono dobri Otacz ſzvituyem, vcshini poſzvetilischye ve likim Bogom, à nay parvo Bogu merkuriu; od koga yimas taa veliki razuum, à yaa hochyu ſza tobom razdiliti moye kralyevſtvo, i ſza-manom hochyes ſztaati ù kralyevih dvoorij. A ona poznayuchi nye govo himbeno ſzarcze: Poſztavi, recse, Czeſzare liſzicsyu tuu himbu, yednocs ſzam ti rekla, da ſzam karztyanka, i daſzam za-rucsnicza Iſzuſza karſzta. Czeſzaar kaxuchi yoſchye dayu mi-luyee, recse nyoyi: Ne csini proſzimte dati ſzuprotiv moyoy volyi zlo i ſzramotu csinim. Odgovori ona: Csini ſto hochyes, yere time hochyes mi vikuvicsnyu ſzlavu i diku dati. I veliko mnoſtvo lyu-dÿ, à nay vechee iz tvoyega dvora hochye po meni Iſzu-karztu verovati, i hochyeeme ù nebo naſzlidovati. Razſzardivsiſze na

teè nye ricsi Maximin Czeſzaar, zapovida, dayoy nye lýpee ſzuknye ſzvuku, i dayu xilami voluimi bez milozti biyu. I tako yu dvý ure biſse, toliko da nye csizto tilo ſzve ù karvi biſe, i vele lyudi ſzuzaſe. A ona kako dabi od kamena bila ſzve too tvardo tarplyaſse. Vechye kaſzno zapovida taa nemiloztivij Czeſzaar da-yu ù tamniczu varguu; i dvanadezte dana darxee, dokle odlucsij ù ſzebi koimi mukami yimayu umoriti.

Csuyuchi too Czeſzaricza xena Maximinova, xelyaſse viditi Katarinu, i govoriti sza nyome, à neznadiſe kako, i zato veliku xaloozt yimaſe. Da dosad yednocs ka nyoy Porfiriy koyi biſe velik voyvoda, i dobar vitez, i parvi pri Czeſzaru, nyemu otayno pocsee govoriti, zaklinyayuchiga da nikomur niſche toga ne povidaa. Potom-mu povida, kako yima veliku xelyu viditi i govoriti ſza S. Katarinom, à dà nikor ne znade. A on odgovori: Hochyu gozpoye vcsiniti ſto velis, budi ſzamo gotova. I kako mraak bý, vazamsi Porfiriy Czeſzariczu, ſza dviztima ſzvoimi yunaczý, povedeyu, i poyde sza nyome ka blaxenoy Katarini. I vidivsi Czeſaricza nye ſzvitlo licze, padè prida nyiu, i ſzuzechi od veſzelya, pocsee govoriti; Szadaſzam ya blaxena i pravaa Czeſzaricza, kadaſzam doztoyna poztala viditi tebe. Yere od davna xelijm te viditi ſzlusbe nicze Boxya, i zatoo-ſzaam gotova umrijti ako budee potriba. A tiſzi blaxena koyia ſzi ſze ka Iſzukarztu pritizknula, koyiti toliki daari i milozti daye. Na too odgovori Katarina: i tiſzi blaxena Czeſzaricze, yere vidim ù Anyelzkijh rukah krunu i venacz tvoyee glavee, koyim okrunyena pò one muke koyie yimas tarpiti, hochyes treti dan ka kralyu nebezkomu doyti, pri koyemu hochyes ù vike kralyevati. Aliſzam ſztrablyva, recse Czeſaricza, i boyimſze mukee, buduchi Czeſzaar kruto lyvut i nemiloztiv. Recse na too S. Katarina: Budi dobra ſzarcza, hochyes Iſzu ſza karſzta ſztobom yimati, nechyete muka taknuti. Hochye ovde tvoyie tilo malo tarpiti, à ondechye ù vike pocsivati. Too poſzlusayuchi Porfiriy recseyoy: Molimte reczimi, stochemi Iſzukarſzt dati ako ù nyega veruyem, yereſzam gotov ſzluxiti mu. Katarina recse: Niſzili ſzliſaal ali ſtijl piſzmo karztyanyzko? Nikadare, recse Porfiriy, yiereſzam od mladozti voyevaal, i niſzam na yino naſztoyaal. A ona recsemu: koyi yazik more izrechi ona blaxenztva koyiachyes uxivati. Ne moreſze izrechi kolikaſzu ona dobra, koyaye Boog gozpodin pripravijl onim, koyi nyiega lyube.

Csuyuchi too Porfiriy krutoſze uzveſzeli, i pocsee ù Iſzukarzta verovati, ſzazvimi dviſztima vitezý ſzvoyimi. I tako otayno pò pol nochi izaydoſe ſza Czeſzariczom iz Tamnicze. Ana szvetu Katarinu Boog kako otacz ſzkarb nosase, yiere ſzvu onu dvana-

dezte

dezte dana ù uzi buduchi, pò yiednoyi golubiczi Boog yoy brana ſalyiſe. I ſzam Iſzukarzt ſza ſvoyom voyzkom i dikom dosad ka nyoy, yakoztyoy davasze, i kriplyaſeyu, govorechi: Ne boyſze, ya-ſzam ſza tobome i nechyete muka dotaknuti, da pokle tvoyim uz-tarplyenyem vele lyudi ka meni dovedes, velechyes darij za too od mene priyati. Pokle yoyi Iſzukarzt nay poszlidnyu Nooch too biſe govorijl, yutra dan zapovida Czeſzaar Maximin dayu na ſzuud doveduu. Koyd ſztavsi prida Czeſzara nyee ſzvitlim ob-razom ſztraſase Czeſzara. A on noyi himbeno pocsee govoriti. Tebe priztoyi Czeſzaraztvo moya Hchyercze, za too csini Bo-gom poſzvetiliſchyie, tere vladay zkupa ſza nami. I neday da tolika lipoozt ſza mukom zagine. A ona odgovori. Ova moya li-poozt zemlya yie i pepel, nemoch yu more zagubiti, i niye ſztanovi-ta, à hoche vrime doyti, dachye oppeta proczvaſzti. Csime too ona govoraſe, niki poglavicza yimenom Kursasadem xeztok cslovik, bu duchimu xaal daſze Maximin czichya toga mucshij, i hotechi mu ſze draag ucsiniti, promiſzlivsi recsemu: Yaſzamti iſzmiſzlih Czeſzare kako mores barzo ucsiniti, illi da csinij ſto hochyes illi dayu zagubijs. Csini csetiri kola zkupa vcsiniti, i na ſzvakoo kolo oſtre pile i csavli izpribiati. Tere povrazij i drugimi malimi koli ona kola prida nyee ocsima obrachyati. I ako ona videchi taa kola ſza velikom hitroztyiu obrachyatiſze priſztraſiſze, hochyeti po-korna biti. A koli nehotiti budee, hochyies yu csiniti na taa kola var-chi koya hochye yu iſziksi nemilo umoriti. Zapovida Czeſzaar daſze takova kola yimayiu ucsiniti, à nyuu zapovida da dò tretoga dnee csuvayu. Buduchi taa kola gotova oppetayu dovedoſe. I re-cse yoy Czeſzaar: Poſzluſay mene i Bogom poſzveti. A koli ne ho-chyes, hochyute naa ova kola varchi. I zapovida da ſze kola obra-tyayu prid nyom, koya kadaſze ſza velikom barzotyom obratyahu, recseyoij Czeſzaar oppeta: Vidisli, ako ne budes poſzluſala, hochye te ona kola priati. A ona, Cseſztoſzamti Czeſzare moyu volyu povijdala, za too ne oztay, csini ſtotiſze lyubij. Szaſzvim tima yo-ſchije yimaſe Czeſzaar uſanye daſze privrati, i za too vele lipimi ricsi yizkaſe da yu kakogodir pribini. Da pokle vidi napokon daſze za ludo truudi, zapovida dayu na taa kola privexu, i daijh obra-chyayu, za da yu razdru, i ſza velikom mukom umoree. Dà nebij onako kako oon mislyasee, yiere S. Katarina bi po Anyelu od onijh kolov odriſena, à kola ſze ſzaama po ſzebi obratyahu, i pobi se vele lyudij, toliko da videchi too csudo pocseſe vikati: Velikye Bo-og karztyanzki. Za too ſze yos vechie raſzſzardi Maximin, i mis-lyase kakoyu yima vechimi mukami zagubiti. V too vrime doyde ka nyemu Czeſzaricza, govorechimu: Oſzlobodi ſzlusbeniczu veli

ko-

koga Boga, koyaa ne tarpij te muke tvoye, ludo csinijs protivitiſze Bogu xivuchemu. Za too ſze yoſche vechyee raſzardi Czeſzaar *da i ſzvoya cselyaad yeſzt protiva nyemu. Za too oztavivsi* Katarinu, *ſzvu ſzvoyu ſzarxbu ſzvarnu na ſzvoyu xenu. I tako csinivsi doneſzti yiednu veliku ſzkrinyu, koyuu olovom csini ka zemlyi pritizknuti daſze ne kreene, czicze ſvoyee xenee csijni ù nyu zaklopiti, i tvardo pritizknuti dokleyoyſze odkinuſe. I ne bubuduchi too dozti, zapovida dayoyſze yimà glava odſzichi. A ona gotova umriti recse ſvetoy* Katarini: *Moli Boga za mene. Od govoriyoy S.* Katarina: *Poydi ù mijru, yerechyes ù vijke kralyevati ſza Iſzuſzom karztom. I tako yoy na dvadeſzet i trij dni Novembra miſzecza glavu odſzikoſe vani grada. Da niye oztaal ni voyvoda Porfiriy od nyee, nego kakoyuye ka ſzvetoy* Katarini *povedaal, ta koyùye i ù Nebo naſlidovaal ſza ſvoimi vitezij. Yerebo dosadsi prida Czeſzara recsemu. I yaſzam karſztyanin Czeſzare, i ovi vitezi koyiſzu pod manom. Tesko bij too csuti Czeſzaru, i uzdahnvſi recse: Poginuh pokleſzam izgubijl poglavitoga cslovika Porfiria. I obrativsiſze ka vitezom recseim: A vij za ſtoſzteſze odvratili od vasih domachijh Bogov. Na too oni nischye ne odgovoriſe, nego Porſiriy recse: Zaſto oztavivſi glavu, Czeſzare, ſza nogami govoriys, ſza manom govori ſto hochyies. Odgovori Czeſzaar: Zla-ſzi-yim tij glava. I ne moguchi vechye od ſzraama govoriti, od lucsi dayimſze ſvijm glave odſzikuu, I tako na 24. dnij Novembra mizecza doſzpiſe nyihov xivot, kakonoyie S.* Katarina *prorokovala, dacheyih vele iz nyegova dvora Bogu po nyoy verovati.*

*I pokle oppeta csijni dovezti prida ſzebe S.*Katarinu, *i veleſze truudi dayiu illi obitanyem ſzvoym, illi prityenyem kako-godijr pri govori, vidi napokon dayu ne more dobiti, za povida za too dayu umoree. I pokleyu vitezi vazeſe, vaan grada yu odvedosee, à veliko mnoſtuo lyudij, i nay vecchye plemenitijh gozpoya obuyayu.* Koyie xaloztno plakahu ſvarhu nye ſzmarti. A ona ſzarcsena proſase dayoy vrimena dadu daſze Bogu pomolij. I dopuſztiſe yoy. Zdvignuvſi ona i ruke i ſzarcze ka nebu, recse: *Gozpodine Iſzukarzte Boxe moy hvaleti dayiem daſzi noge moye na kamen poſztavijl, i izpravilszi ſztupaly moy. I ſzada pozkiti ka meni ruke tvoye, koyeſzu za mene naa krixu ranyene bijle, i primi duſu moyu, koyuſzam tebi poſvetila. Szpomeniſze gozpodine daſzmo pult i karv; i ne dopuſzti, ſtoſz am ſzuprotiv tebi moym neſznanyem ſzagrisila, da ono nasih dilov v arlij ubode, prid tvoy ſztraſni ſzuud naprid doneſzuu. Da ovom karvy u koyu za tebe prolivam, operi ſzve moye necsiſztotye. I dopuſzti da ovo moye tilo, koyieye czichya tebe iſzſzicseno, ne budee mochi vidyeno biti od onih*

ko-

koyiga yiſchyu. I kakoſzi tvoyÿm razumom ſzarcza naſa ſztvoril tako gozpodine pozri na ovÿ puuk, i daymu ſvitloozt tvoyega poſznanya. Day tolikoye i onime, koyi po meni buduu tuoye ſzveto yime ù pomooch zvati, ſztvari koyeim budu prudne i koriſztne daſze ù ſzvemu ſzada i vazda tvoya velika dila hvalee. Tako pomolivſi recse vitezom da csinee ſtoimye zapovidano. I tako yedan od nyih macsem onu ſzvetu nye glavu odſzicse, na duadeſzet i peet daan Novembra miſzecza. I tako hoti Boog onde csudo ukazati, ſtuyuchi ſzvoyu Martyriczu, uſzliſivsi nyee molitvu. Yere koyi onde bihu vidise da na miſzto karvi mliko iz nye tijla teczijſe. I onada Anyeli zdvignuvsi ono nye poſtenoo tijlo, vidyeniſzu da noſzee na goru Sinaj, na ſzlavu otcza, i szijna, i duha ſzvetoga, komuſze priſztoyi poſtenye i mooch ù vike vikom.

Amen.

XIVVOT

XIVVOT S. CZECZILIE.

SZPASZITELYA nasega i Boga ſza
neba ſzaſasztye, veliko dobro yeſzt lyu-
dem ſztvorilo. Yere buduchi oon Boog ro-
dyen od Boga, niye darxal za plÿn, biti
prikladan ka Bogu, nego ſze yeſzt izata-
schÿl, vazamsi na sebe kÿp ſzlusbeni, à na
priliku cslovicsazku ucsinyen, i nosenyem
naſaszt kakono cslovik. Ponixil yeſzt
ſzam szebe, ucsinyen poſzluſaan do ſzmar
ti, à ſzmarti krixa, za da onoga zatare
koyi gimaſe oblaaſzt nad ſzmartyu, too yeſzt, Dyavla, i za ruku
vodeebi cslovicsazki narod daga na nebeſzaa uzviſij, po ſzvoyemu
boxaztvenomu nauku. Parvÿ za too meu ſzvimi oſztalimi, na-
szlidovaſega Apoſtoli, za Apoſtolÿ Mucseniczi, za Mucseniczÿ
Izpovidniczi, za Izpovidniczÿ Popovi, za popovÿ Divicze, za
Diviczamij Vdove, za Vdoviczamij Miloszardni. I da ſzve
obyednom recseem, ſzvim dobodechim, otvorenaſzu bijla vrata
miloſzardya Iſzukarſztova, za too po ſzvoyh ſzvetih Evanye-
liſtÿ vapie ſzvaki daan. Hodite ka meni ſzvi vij, koyi trudÿte,
i opartyeni yeſzte, ya hochyu vaaſz pokripiti. Taa nyegov ſzlatki
glaaſz, kada ſzlissa priſzvitla i ſzlavna Divicza Czeczilia, i u
niega verova, vazda u ſzvoyih parzÿ noſaſe ſzakriveno Kriſta
Evanyelye, i ne priſztayaſe daan i nooch ſtiti Boxaztvene ricsi, i
Boga moliti. Ova za too blaxenaa Czeczilia yimaſe yednoga mlada
zarucsnika Valeriana, koyi lyubechi yu, bijſe daal reed daſze meu
nyimi Pÿr darxij. A Czeczilia, izvani bijſe zlatnimi ſzuknya-
mi opravna, à ozdola na pulti cziliczie m odivena. I naſztoyechi
nye roditelyi i zarucsnijk na too, ona toliko bijſe tÿlom raztoplyena,
da ocsito kazaſe veliku lyubav, i ſzarcza ſzvoyega xudyenye,
koye yimaſe ka ſzamomu Kriſtu ſzpaſzitelyu ſzvoyemu. Ne vele
potole, doyde daan od Pÿra, na koyemu buduchi veliko veſzelye, i
glaſzi ſzvakoyakih zvonij: ona ù ſzarczu ſzvoyemu ſzamomu
Bogu poyiſe; govorechi: Budi gozpodine ſzarcze i tijlo moye ne oz-
kvarno ù pravednivozti tvoyoy, da ſze ne oſzramotÿm. I poſzte-
chi, dvaa alli trij dnij, nis chije neboti yizti nego molechi Bo-
gu-ſze priporucsevaſe, Anyeli gozpodinovi molbamij ka ſzebi
zovÿſe, ſza-ſzuſzami, Apoſtoli, i ſzve Iſzukarztove ſzvete
Divicze prosaſe, dayu nyihovimi molitvami kripee, Bogu

svoyu

ſzvoyu csiſztotyu darivayuchi. Priſadsi nooch kada ſza ſzvoyim zarucsinikom u komoru ulize, takomu pocsee govoriti: szlatkij i pridragij Mladincse yimam ti niſto otayno rechi, akomi priſzexes, da nechyes nikomu rechi. Priſzeexe Valerian nye zarucsnyk, dà too neeche pò niyednu ſzılu ocsitovati. Tada mu ona recse: Hochyu dà znades, dà yimam yednoga Anyiela Boxiega za priatelya, koyij moye tijlo kruuto csuvaa. Onij ako i budi csaa malo budee ſzumnyiti, dà tij mene ne csiſztoom lyubavyu yiſches oſzkvarniti, hochye onij csaſz ſzvoyu ſzarxbu protiv tebi uxgati, i tee liipee mladozti tvoyee czvijt zatarti. Akoli poznàdee dame tij csiſztoom lyubavyu lyuubijs, i moye Divztvoo czijlo csuvaas, hochye i tebe kako mene lyubiti, i hoche-ti ſzvoyu miloozt ukazati. Tadà Valeri an Boxyom nadahom ſztrahom obuyaat recse nyoy; Ako hochijes, moya pridraga da tomu veruyeem ſto govorijs, ukaximi toga Anyela. I ako yiztinno poznaadem daye pravij Anyel, ucsinitichiu ſto velijs: Akoli izuvidijm da drugoga muxa lyubijs, hochyu tebe i nyega ubiti. Tada mu recse blaxenaa Czeczilia; Ako hochyes moyemu ugoditi ſzvitu, moy pridragi mladincse, i ako obituyes opratiſze vodoom od prirodyenya, i verovati ù yednoga yiſztinnoga Boga, koyij ù nebu xivee, mochiga hochyes viditi. Recse Valerian; Ko yeſzt koyijme moxe oprati, da vidijm Anyela? Recse Czeczilia; Yeſzt Sztaracz yedaan ù yednom miſztu, koyij dobro znadee opirati i csiſztiti lyudi, daſzu doſztoyni viditi Anyieli. Recse nyoy Valerian; Kadichyu yaa yiſzkati toga ſztarcza? Recse Czeczilia: Poydi trij milye daleko od graada, putom Appia, ondi hochyes ubozijh nayti, koyij proſzee od putnikov xijtak, oni-ſzu mene izlicsili, oni znaduu ovo moye otayno, i ka dayim moy blagoſzlov daades, reczi nyiim; Czeezilia me yeſzt kavaam poſzlala, dami ukaxete szvetoga sztarcza Vrbana, yeremu yimam niſto otayno rechi. Kada potoom nyega vidijs, povidimu ſzve ſto ti yeſzaam govorila, i kadate ocsiſztij, hochyete odditi novimij i ſzvitlimij halyamij, ſzakimi chyes doyti udilyee ù ovij ſztaan, i hochyes viditi Anyela ſzvetoga koyiti hochye priately biti i ſtogodijr budes od nyega proſziti, hochyes yimati. Tada poyde Valerian, i kakomu bijſe rekla ſzveta Czeczilia nayde szvetoga Bizkupa Vrbana. koyij pokle bijſe drugocse Iſzpovidnikoom poſztaal, ſztaaſe ondi ſzakriveen ù grebij ſzvetijh Mucsenikov. Koyemu kada Valerian povida ſzve ono kakomu bijſe rekla ſzvetaa Czeczilia, velikim-ſze veſzelycm obbeſzeli, i kleknuvſi kolynij nà zemlyu, à ruke raſzapanſi ka nebu, recse ſza ſzuzamij; Gozpodine Iſzuſze kriſzte, paſztijru ſzvetij i dobrij, Czezcilia tvoya divoyka, koyaſzeye ù tvoyoy ſzlusbi mnogo

C trudila,

trudila, i kakono yedna yanyicza tebi ſze yeſzt darovaala, i zarucsnika ſzvoyega, koyÿ biiſe kako laav lyuut, ukrotila yeſzt ſzuprotiva tebi, kako yanycza pitomooga. Yere dabi oon ne verovaal nebi kanaam doſaal. Otvori goſzpodine vraata ſzarcza nye gova beſzidaam tvoÿm, neka dà kada poznaadee tebe goſzpodina i ſztvoritelija ſzvoyega, odvarxeſzee Dyavla, i dila nyegova. I Takoſze moleechi ſzveeti Bizkup Vrbaan, ù yedan bÿp ſztà prida nyime yedaan ſztaracz, bÿlÿm ruhom kako ſzniig obucseen, darxeechi ù ruuczi daſchiczu, zlatnimi ſzlovij piſzanu. Koyega kada vidi Valerian, zablenu i padè nà zemlyu kako martav. Tadaga zdvignu Sztaracz, i recsemu; Csti ſziijnko, pÿſzmo ovo, dà budes doſztoyaan biti ocsiſtyeen, i da vidÿs Anyela od koyega ti yeſzt Czeczilia govorila. Tada Valerian pocsee cſtiti. A ono pÿſzmo ovakovo bÿſe: Yedaan Boog, yedna Vira, yedaan karſzt; yedaan Boog, i otacz vſzih, koyÿ yeſzt varhu vſzega i ù vſzemu. Amen.

Kada oon too procſti recsemu Bizkup: Veruyesli ſzinu vſze too, alli yoſchye ſzumnyiiſ? Tada Valerian velikiim glaaſzom recse; Niye pood neboom drugaa ſztvaar, koyaſze praviye yimaa verovati. I too reksi, minu iz prid ocsiyuu nyegovih onÿ ſztaracz. Tada Szveti Vrbaan kadaga naucsi veru karſztyanzku, i ſto yimaa ucsiniti, karſztiga ù yime Otcza i Szÿna, i Duuha ſzvetoga, i puſztiga dà idee S. Czeſzilij. I kada doyde Valerian ù bylijh halyah, nayde Czecziliu ù komori dà Boga molij, i Anyiela Boxyega ſztoyechega poli nyee, koyÿſze ſzvitlyaſe plamennimi perÿÿ, à ù ruuczi-mu bijhu dvaa veencza od roxijcz i xilyev laschyetyih. Yedaan od onih venaacz daa Czeczilyij à drugi Valerianu, govorechi: Ovi venczi ſzarczeem i tÿlom csiſztiim csuvayte, yereſzaam-yih iz Boxyega Raya vaam doneſzaal. A tomu vaam ovij budi ſznameen: Nikadare ne uvenut, nikadare ne izgubee ſzlaaſzt mirÿſza, i nechye-yih mochi viditi nikoore, nego oni koyim budee draaga Csiſztoya, kako vaam. I pokleſzi tij Valeriane, priyaal ſvit od csiſztotyee, poſzlalme yeſzt ka tebi goſzpodijn Iszus Karſt da primes od nyega, koyu bochyes milooſzt. A onij kada too ſzliſa, pokloniſze i recse; Nischemi niye draxee nà ovom Szviitu, od moyega brata, za too doſztoyno bih hudaan bÿl, dà pokle-ſzaam yaa oſzlobodyen od nevire, ako-bih moyega ſztariega brata oſztavÿl ù pogibili. Za too nischye yinoo ne proſziim, nego ſzamo dà i moga brata Tiburczia kako i mene raacsi oſzloboditi, i daa naaſz obiyu ſzvarsnih ucsiniti izpovidi nyegova yimena. Too csuvſi Anyiel, veſzelÿm obrazcom recsemu; Pokleſzi Kriſta molÿl za ono ſto yeſzt bo-

C lyee,

lyee, i tvoy Brat hochye Boga ſlovati kako i tij. Yere kako yeſzt goſzpodijn tebe dobijl pò ſzvoyoy raabi Czeczilij, tako hochye dobiti pò tebi brata tvoyega, i s'nyijm hochyes doyti na Boy od Mucsenikov. Zà tijm govorenyem mijnu Anyel, à oni oſztaſe govorechi ò Bozaſztvenijh ſztvaari veſzelechiſze. V too prijde Tiburczij brat Valeriana i doſadsi czelunu glavu ſzveetc Czeczilie, kako dabimu zarucsnicza biila, i recse; Csudiuſze dà ù ovo vrijme, csuyem ovdi vony od roosicz-i xilyev; ù yiſztinu vaam govorim, moyi pridrazi, tako-ſze csuyem, dami ſze csinij kako dabih vaſz ponovlyen. Recse nyemu Valerian: Dobarſzi vony csuul brayne, za koyi yaſzaam molijl Boga daga ochyuutijs. Da pokle budes verovaal, hochyes priyati venacz koyij ne venee, i hochyes pametyuu poznati onoga, csigova karv ù roxiczah-ſze csarlyeny, i csigovo tijlo ù xilyijſze bilij. Yere yimamo venczi, koyij tvoyimi ocsimaa nè moxes viditi, koyeſze ognyenimi roxiczami, i bilimij xilyij kako ſznijg ſzvitlee. Recse nyijm Tiburczius; ù szni-mi-ſze ovo csinij, alli ù yavi, moy brayne Valeriane? Recse Valerian: Doſzle-ſzmo ù ſznu xivili, moy brayne, a ſzada pò Boxyoy milo ſzti ù yaavi i ù yiſztini hodijmo: yere Bozi koyiſzmo doſzele ſlovaali, zalij-ſzu i necsiſztij duſzi. Recsemu Tiburtziy; Kako ſzi too poznaal brate? Recse Valerian; Anyely me-yeſzt too Boxyi naucsijl, koyega i tij mores viditi, ako budes oda ſzvih ſzkvarno ſztij Idolova ocsiſtye en. Recse Tiburczius; Ako moxe biti dà i yaa Anyela vidijm, ſto mi yeſzt trijba csekati dà ſze csiſztijm? odgovori Valerian; Nischije, negomi ſzaamo obechyay dà hochyes zatayati ſzve gardee Idole, i dà hochyes verovati da yeſzt yedaan pravij Boog ù nebu. Recse Tiburczius; Ne znaadem na koyi-mi too komacz govorijs. Recse S.Czeczilia; Nà taa konacz tij povijda too dà razumijs, dà oni kipi koyi ſzu od gnyilee, od drijva, od mida, i od koye druge ſzatvari, ni yeſzu Boxi, ù koyih pauczi xivuu, i pticze gnoy csinee, i na nyihovih glavah ſztragi gnyi zda pletuu: i koyih zlocsinczi, koyſzu na ruude odſzudyeni ſztva rayu. I pokleſzu ſzvoye bijtije od zlotvoraaſz priyaali, kakoye trijbe verovati da yeſzu Bozi? Yere mezu nyimij, i mezu martvimii ni ye nikakova razlika. Yere kako martav yimaa ſzva ſzvoya uuda, à duha illi otyutijenya nikakova ne yimaa, tako i one taschyee prilike, yimayu yime od Bozij, alli ſze vidij dà yeſzu zemlya nevolijnaa i neſzrichnaa. Tada recse Tiburczius ſza velikiim ſzkruſenyem: Koyij tako ne veruye, oon yeſzt xivincse, i ne yimaa ſzuuda. Za too i yaa pravijm ù yiſztinu, da ni ye drugi Boog, nego ſzaam Boog karztyanzki, i drugo mu nechyu-ſze od ſzele klanyati, nego nyemu. Kada too oon recse, czelunu

S.Czezcilia nyegove parszi, i recse: Danaszka-te za pravoga moyega brata prijmam. Yere kako Boxya lyubav, tvoyega brata yeszt ucsinila moyega veernika; tako mraaz Idolov tebe yeszt ucsinijl moyega brata. Za too pokle szi gotov verovati ù nasega goszpodina Iszusza Kristа, poydi barzo sza tvoyijm bratoom, dasze szvetijm karsztom opperes, neka budes dosztoyaan Anyeli viditi, i grijhov tvoijh odpuschyenye priyati. Tada recse Tiburczius Bratu szvoyemu: Molim-te brate,reczimi komu-me hochyes poveszti?

Recse Valerian: Ka *yednomu izvarztitu muuxu, yimenoom Vrbanu, koyii yimaa kiip Anyelzkii, szidimi nareseen, beszidu yisztinnu, i razuum znaminit. Rec se nyemu Tiburczius; Onoga tij velijs Vrbana, koyega Karztyani Paapom szvoyijm zovuu? Onoga csuyem daszu dvakraat oszszudili, za-czichya vire nyehovee, koyu oppeta otayno ucsij i navischyuyee. I akoga mogose uhvatiti, bez niyedne szumnye, hochyega szaxgati, I naasz hochyee sza nyime odszuditi, ako naasz vidise ka nyemu hoditi, toliko da yischyuchi mij Boxasztvoo, koye yeszt szakriveno ù nebeszih, hochyemo upaszti ù szarxbu koya yeszt naa zemlyi. Recse nyemu naa too S.Czeczilia: Kada bi szaam ovij xivot bijl, à ne drugij vechye, dosztoyno biszmo boyaali-sze ne izgubitiga. Dà pokle yeszt drugij xivot, vele bolyij od ovoga i koyij nikadare koncza ne yima, zaſtosze boyiimo ovij izgubiti,pokle pò ovij puut yimamo nà onij doyti? Recse Tiburczius: Nikadare niszaam csuul da yeszt drugij xivot za ovime. Recse nyemu Czeczilia; Da znades,moy pridragi, dokle nà ovomu Svijtu xivemo,xivot mucsaan, i puln boli xivemo,ù bijdah i ù pecsalah,yerebo xivot naam mocsarnoszt nadijma, truud szkoncsava,beteg szuusij,yizbin pritexuu, pooszt xaloszttij, brigè szkratyuyu, nebarnooszt gubij, blaago schyetij, uboſtvo tiraa, mladooszt uzvisuye, sztarooszt ukrivlyuye, nelagodansztvo tischij, szarsba szmutyuye: à nakoni szvega toga Szmart bez miloszti raszcsinyaa, i szvemu teleszkomu veszelyu konasz sztavlya, toliko dà ono ſto yeszt bijlo,kako dabi nikadaar ne bijlo veche-sze ne nahodij. Alli onij drugij xivot, koyij zà ovime idee, hudijh ù muke vikuvicsnye primaa, à dobrijh ù ray i veszelye neizmirno posztavlyaa. Na too odgovori Tyburczius i recse: A ko yeszt taa,* ki *yeszt tamo bijl, i knaam dosaal, i too naviszttijl, dà yimamo verovati dà yeszt tomu tako? Tada zdvignuvsisze S. Czeczilia, sztà, szvelikijm szarczeem pocsemu besziditi: Stvoritely neba, i zemlyee, moora, szvih pticzaa koye letee, csetvero-nosya, i ſto plazij, parvo nego yeszt ſto ucsinijl, rodijl yeszt iza-szebe Szijna, i iza szvoyee mochi proveel*

veel yeſzt Duuha ſvetoga, Sziina dà ſzvakaa tvorij, Duuha szvetoga da ſzvakaa xivij. Szvakaa za too koya-ſzu ſztvorena, ſztvorijl yeſzt szijn od otsza rodyeen, i ſzvakaa koya ſzu ſztvorəna, nadahnuul yeſzt Duuh ſzveeti, koyi od otcza izhodij.

Recse na too Tiburczius: Doſzele yeſzt recseno, dà yimamo verovati yednoga Boga na nebu, kako ſzada velijs dà-ſzu trij Bozi? Odgovori S.Czeczilia; Yedaan yeſzt Boog ù ſvoyoy kripoſzti, dà onakoga ù ſzvetom Troyſztvu dijlimo, kakono ù yednome csloviku velijmo dà yeſzt nauk, pameet, i razuum, yere naukom umimo ſto parvo niſzmo znali, pametyu darxijmo ſto yeſzmo naucseni, à razumoom razbiramo i uhityuyemo ſto yeſzmo csuli, alli na miſzlili. Dakle ako cslovik ù yednoom Raxumu ſzvee tee trij ſztvari zkupa yimaa, kako Boog ſzvemog i ù yednoom yiſztomu Boxaſztvu Troyſztvo ne yima? Tada Tiburczius padsi na zemlyu pocsee vapiti i govoriti: V yiſztinu moya pridraga, ne csinimiſze da-mi yaſzik cslovicsaſzki govorij, nego ſzudijm da Anyel Boxyij pò tvoyih uuzti govorij. I velike hvalee yoy daavaſe dà mu yeſzt tako ocsito ukazala, kako yeſzt Boog yediini ù triyu kipih. Tada obrativſi-ſze ka ſzvoyemu bratu, recsemu; Od Boga yednoga zadovolyno-ſzam ſzada razumijl, da ono ſtoo izparvine opitovah, radbih dalyee razumiti. Recse S.Czeczilia: Od toga ſzaamnome govori, yere buduchi malo vrime da tvoij Brat tee ſztvaari znaade, ne moxeti lahko odgovoriti. Da mene, koyu Iſzukarſztov Razuum od ditinyſztva yeſzt naucsijl, opituy od koyeti drago ſzatvari, na ſzve hochyuti barzo odgovoriti. Recse nyoy Tiburczius: Ovo-ſzam parvoo pijtaal, kako i ſzada pijtam. Koyi od onijh, koyiſzu onamo, doſzaal yeſzt, i ukazaal taa xivot drugij, koyi vij navischyuyete. Recse S.Czeczilia: Boog otacz ſzvemogi poſzlaal yeſzt na zemlyu szijna ſzvoyega yedno-rodyenoga, pò ſzvetoij Diviczi Mariyi, koyij na ſzvetoy gori ſztechi velikijm glaaſzom vapiaſe, govorechi; Hodite ka meni ſzvi puulczi, i ya hochyu vaam dati xivot vicsnyii. Dotekoſe za too kanyemu ſzva pult, ſzvaka doba, i ſzvakij rood cslovicsaſzkii: Tada ſzviime recse: Pokoru csinite za czichya vaſega nerazuma, yere priſztuplyu ye kralyeſztvo Boxye, koyce hochye zatarti kralyeſztvo cslovicsaſzko, à ſzvoye kralyeſztvo hochye Boog mezu oni razdiliti, koyij veru yu ù nyega, ù komu yeſztoon nay viſij. Onde hochyee grisniczi zkon csani biti ognyem i boleſztyu vicsnyom, à pravedni hochyee priyati. ſvitlooſzt ſzlavee i veſzelya koyee yeſzt bez ni-yednoga doſzpitka Za too lyudi od-ſzele nemoyte yiſzkati biſechye veſzelye ſzega xivota, neka moxete do techi onoga vicsnyega xivota praavo veſzelye. Yere na ovome xivotu kratko vrime xivete, à na onome ù

vij-

vijke. Kada too ſzliſaſe ſzvi oni narodi nevirnij, yednijm glaaſzom rekose; koye tamo bijl, i doſadsi kazaal da yeſzt tomu tako? Tada Szijm Boxyi recse nyime; A ko vaam ukaaſem da martvi uzkarſznuſe, necheteli yiſztini verovati? Tada da niyednee ſzumnye ù nyih ne oſztanee, poyde ſza pulkom ka greboom, i onada koyi bihu trij i csetare dnij martvi lexali, i uzvonyaliſze, ſzvoyom Boxyom mochyu, xivot yim vraati; Priko moora proyde, hodechi pò vaalij ne mocseechi podplati, zapovijdaſe vitru, i ſzmutnye morzkee ricsyu ſzvoyom ſzvetom utaxaſe. Szlijpijm vijd vrati yaſe, knyaſztijm ruuke ozdravlyaſe, hromijm hood, nijmim glaaſz, glubijm ſzlijh davaſe. Da ne navidechi nyega luudi i bezpametnij Fariſei i Popovi, videchi da puulk nyih oſztavlyaa, à nyega naſzliduye, proſztiruchi halyine ſzvoye prid nyegove noge, klicsuchi: Blagoſzlovlyen koyij dohodij ù yimenu Boxyu, raz-gnyevaſeſze na nyega Fariſei iz-daſega nikoyemu Ponczïu Pilatu Poglavnijku, govoreohi da yeſzt csarovnijk i tamaan, i ù pulku halavanyu zdvigoſe, da-ga yimayu na krijx pribiti. A oon znaduchi parvo ſzve too, dopuſzti za ſzvijta ſzpaſzenye, da ga yimayu latiti, nyim-ſze ſpotati, bicsij biti, i umoriti. Yerebo znadiſe Boog dà nè pò drugi nacsijn, nego pò ſzvoyoy pridragoy muczi, yimaſe primochi Dyavla, i pò taa puut, necsiſztijm i zalijm duuhom, lyutee muke zadati. Za too yeſzt uhvatyen byl oon koyi griha neucsini, nekaſze oſzlobodij narod cslovicsaſzki, koyi uzlom od griha bijſe za-vezaan. Koyi yeſzt blagoſzlovlyen, bij pod proklyetſztvom, neka dà naaſz od prokleschine oſzlobodij. Tarpi poruganye, za da naaſz od Dyaval ſzkoga poruganya oſzlobodij. Tarnov venacz na ſzvoyu glavu priyaa, za da naam glauv oſzlobodij, koyu bihomo izgubili czichya tarnov nasih gribov. Xuucs ù ſzvoya uzta priyaa, za da ſzlatkoo okuſenye parvoga cslovika, pò koyemu ſzmart na ſzaa ſzvijt ſztuupi, naknadij. Napoyen bij kvaſzinom, za da kvaſznoſzt naſee karvi na ſzebe prijme, i popijl yeſzt csaſu pritarplyenya, koyu bihomo darxani mij izpiti raadi nasih zleedij: Halyemu ſzvukoſe, da nasih otaacz golinu, koyu czichya ſzvita zmiyee tarpiſe, bijlim ruhom odiyee. Na darvo bij naviſeen, da zataree grijh, koyi pò drivu bij ucsinyen. Szmart ka ſzebi dopuuſzti, da ſze ſza nyome borij, i da yoy kralyeſztvo koye bijſe ſza zmiyoom dobijla otmee, i nyu ſza nyom ù uzu poſztavij. Za too ſzveſztvari, kada vidiſe ſzvoyega ſztvoritelya propeeta na kryxu, velikim ſztrahom trepetaſe. Zemlyaſze ſztreſze, Templi ſze razoriſe, ſztijne puknuſe, pobignu daan, Szuncze potamni, i pokri tminamii vaſz szvijt: Miſzeecz karvavim oblaakom ſzvoy zraak ſzakri: Zemlya skripaſe, i ka-

ko

ko rodechya vele ſzvetih lyudij iz grebova podaa, koyi ſzvidokovahu, da ſzaſad ſzpaſzitely na pakaal razcsini vladanye Dyavalzkoo, i martav Szmart oſzramoti, i nogaam ſzvoyih ſzlugaa podvarxe. Od tude izhodij da mij kada yeſzmo pedipſzani za nyegovo yime, veſzelijmo-ſze, i kada naaſz tirayu dicsimo-ſze, yere uffamo da za ovijm kratkijm xivotoom, hochyemo blaxenij i viku-vicsnij xivot yimati, koyij szijn Boxyi, pokle od martvih uzkarznu, ſzvoyim Apoſtolom pokaaza, na koyijh vidyenye bij vazeet ù nebeſzaa. Too dabi oon prid trimaa ſzaamo ucsinijl, yo ſche nebi yimaal nitkort ſzumnyiti; koliko vechyee yimamo verovati, pokle nè ſzaamo dvanadeſztijm Apoſtolom, da vechye negò peet ſztoo ucsenykom ſzkupa racsil yeſzt ukazatiſze. A oni potoom, poſzlani pò ſzvemu Szvijtu, naviſztiſe too lyudem, ſznamenij i csudeſzij velikimi potvardyuyuchi ſzvoye govorenye. Tere ù nyegovo yime ſzvakee nemochi licsahu, hudobe tirahu, i martviim duse vratyahu. Ne darxu da ſto vechye xelijs znati od mene, za too yinoo niye trijbee, negò da ovij xivot, tijlom i duſoom ne lyubijs, à onij torij ſztanovito xudijs. Yere koyi veruyee ù szij na Boxyega, i nyegove zapovidi darxij, kada umree, nyegovo tijlo nechye izginuti, negò hochyee od szvetijh Anyelova na nyihove ruuke priyato ù ray poneſeno biti. Ovde Dyavaal naſztoyij da razlikimij zlobamij pameti lyudzkee upletee, i ù ſzvakoye potribe zabavij: nikada koyom godijr skodoom priſztrasij, à nikada kakovijm godijr poxelinyem zamamij, toliko da naſztoyij da nevolyni lyudi ſzamime ovijm xivotoom ſze-ſzkarbee, da pokle iz tijla izaydu pravo nevolyni i praaſzni, nego ſzamo griſzi ſzvoyi ſzobome noſzechi-ſze naydu. Ovoti hotih rechi na kratko, moy pridragi; Akoli yoſche xelijs ſto znati, opitay, hochyuti rechi. Tada Tiburczius padsi prid nyee noge, ſza placseem i ſza ſzuzami recse: Ako vechye ovij xivot miſzalyu alli ſzardczeem poxelijm, da-ſze ù onoom xivotu nikadar ne naydeem. Neka oni koyiſzu bez pameti koriſzt ovega xivota prijmu: A yaa koyij ſzaam doſzele bez razuuma xivijl, obaruy Boog da vechye tako xiveem. Kada too recse, obratiſze potoom ka Bratu ſzvoyemu, i recsemu; Szmiluyſze nad manoom, dragi brayne, ſzkrati vrime moyee ludoſzti, boyimſze dalyee csekati, i teskomi yeſzt duglyee ovako ſztaati, molimte povedime ka csloviku Boxyemu, da pokleme opperee, dijlnijk budeem onoga vicsnyega xivota. Tada Valerian povede brata ſzvoyega Tiburczia, ka ſzvetomu Paapi Vrbanu; koyi kada ſzliſa ſzve kako ſze yeſzt mezu nyimij zgodilo, miloſztivomu Bogu hvale daa. I vaxamsi ſzveſzelyem Tiburczia kada naucsi kako yimaa virovati, i xiviti, karztiga

vi

va yimeOtcza , Szijna i Duuha szvetoga , i csiniga poli ſzebe ſzedam dana ſzta-ti. A Tiburczius za too toliku biiſe od Boga miloosʒt priyaal, daſvakij daan Anyeli vidyevaſe, i ſzve ſto od Boga proſaſe, lahko dobivaſe. Da yerebi dugo bijlo ſzve redoom kazati koyaa i kolika yeſzt Boog csudnovata dila po nyih ucsinijl, hochyemo povidati nyihovo ſzlavno pritarplynye. Turgius koyii ſze yinaako Almachius zoviiſe, biiſe onada kneez graada Rimzkoga, koyij ſzvakij daan ſzveeti Boxyi szvidoczi ubiyaſe, i nyihova teleſzaa ne ukopana oſztavlyaſe. Za too Tiburczius i Valerian ſzvakij daan naſztoyahu-yh kopati, ubozijh hraniti, i Bogu ſze moliti. I kako yeſzt optyeno da zalij dobrijh ne navidee, oſzvadiſeih nikoyii Almachiu, povidayuchi ſto oni ubozijm lyudeem csinyahu, i kako kopahu onijh, koyij oon csinyaſe ubiyati. Csini-yh za too hitro Almachius ubititi, i prid ſzebe dopelyati, i recse-ym. Pokle yeſzte plemenita roda, za ſto neznaam za kakovu viru, ponixuyete-ſze, i ne plemenita dila csiniite, yere-ſzaam razumijl da vaſe blaago ſzvezte nà nikakovi malovridni lyudij ſztratili, i da onih, koyii-ſzu za nyihove trischyenoſzti ſztratyemi, vij nyih ſza velikiim poſtenyeem kopaate. Za too ſzumnyijm da yeſzte onee yiſztee viree, koyeſzu i oni. Odgovori Tiburczius: Day Boog da yeſzmo doſztoyni onijh ſzluge biti mij, koyijh ſzudijs tij daſzmo mij druzi. Yerebo-ſzu oni nehayali biti ſto-ſze vidij a niye, à obraliſzu ono ſto ſze ne vidij, à yeſzt. Recse kneez Almachius: A ſto yeſzt ono ſto ſze vidii da yeſzt à niye? Recse Tiburczius: Ono ſzve ſto yeſzt na ovome Szvijtu, ſto duſe na szmart vicsnyuu pratij, pò kratka vrimena veſzelyu. Recse Almachius oppeta: A ſto yeſzt ono, ſto ſze ne vidij, à yeſzt? Recse Tiburczius: Xivot koyij csekayu Pravednij, i muke koyee hochyee priyati ne pravedni. Recse kneez Almachius; Ne darxu da zvoyoom pametyu govorijs. Recse Tiburczius: Ne govorijm moyom pametyu, nego onoga, koyega yeſzaam priyel ù moyu pameet. Recse Almachius: Znadesli ſto govorijs. Recse Tiburczius: I znadem, i naucsil-ſzamſze, i veruyeem da ſzve ono ſto yeſzt pò meni recseno, ù vijke oſztayee. Recse kneecz Almachius: A yaa za ſto ne razumiim too ſto tii govoriis. Recse Tiburczius: Yere xivincse ne razumii ſztvari duhovnee, à cslovik duhovni ſzva taa ſzuudij, à oon od nikogare yeſzt ſzudyen. Tada ſzmyiuchiſze kneez, kaaza odveſzti Tiburczia, à Valeriana pridaſze dopelyati: Koyemu recse: Pokle tvoy brat niyee zdravee pameti, tij hochyes mochi razumniyee od govoriti. Recse nyemu Valerian; Hineſze uſi tvoyi, yere tii nemores doſztignuti czily naſega govorenya. Recse kneez: Nikore ſze vechye od vaaſz ne hiinii, koyii ono ſto yeſzt ſzlaaſztno i ve-

veſzelo, i za xiitak potribno budaate, i od ſzebe odmichete: à ono ſto yeſzt zdravyu protivno, za ſzebe obiraate i lyubiite. Na too odgovori Valerian; Vidih nikoyiјh ù zimno vrime probodechi priko polya, ſza veſzelyem i raſzkoſoom velikoom yigrayuchi i ſzmiyuchiſze. Na koyem polyu bihu texaczi koyi ſztabla i loze ſzadyahu, à nikoyiј ſzarcseno tarnove roxe napravlyahu, nikoyiј ma szline navratyahu, à nikoyiј ono ſto ne biјſe dobro ſza korenoom gulyahu, i kako biјſe podobno ſza velikiјm trudom mucsahu-ſze. Tada oniј koyiј veſzelo probodyahu, rugahu-ſze nyimiј, govorechi; Nevolyni viј, ne trudite-ſze tako tesko, nego-ſze ſza namiј veſzeliite, i ſzvakoom raſzkosoom i bludoom izpumite-ſze. I za ſto tako kako luudi tvardiјm truudom razcsinyateſze, i dnii vaſega xivota teskimi dilii ſzkratyuyete? Too govorechi ù ſzmiihſze ſztavlyahu, i rukamii pleſzahu, i velikiim grobotoom rugahuſze nymii. V too za daxlyivoom zimoom tiha vrimenaa priidoſe, i evo livade ſzvakoyakiim lipiim czvityem nareſene biibu, à loze liipi reedi grozdov donaſahu, à ſzvakoyako ſztabalye medeno vochyee plodyaſe, ù koyiih vidimo dò danasnyega dneva, da izhodii milooſzt, plood, i ureha. Tada-ſze oni koyii bihu darxani za luudi, pocseſe veſzeliti, à oni koyii bihu czinyeni za gradyani zacseſe xaloſztiti-ſze, i koyii biihu ſzlavni ù ſzvoyoy mudroszti, izgubiſe-ſze ù ſzvoyemu proczinyenyu, napokon kayuchi-ſze ſzkucsechi mezu ſzoboom govorahu: Ovo-ſzu oni, koyimi-ſze miј ſpotahomo, nyihov truud za nepoſteen darxahomo, nyihov xivot za niſchye czinyahomo kako nevolyan, nyihov kiјp nedoſztoyan, i nyihov razuum bez poſtenyaa. A oni-ſzu-ſze nasli razumni, à miј nevolyni, bez-pametni i luudi, pokle ni-ſze miј trudyahomo, ni nyiјm trudechiјm nikakovu pomooch podaſzmo: nego buduchi ù raſzkoſi nyimi-ſze velmi rugahomo, i darxahomo-yih za luudi, koyiј ſzada vidiјmo daſze ſzvitlee i czvatuu. Na too kneecz Almachius odgovori: Vidiјm da razumno too beſzidiјs, da necsiniјmi-ſze da nà moye ricsi odgovaaras. Recse Valerian: Rekal-ſzi da yeſzmo miј luudi i bezpametni, da uboziјm blaago naſe diјlimo, putniczi priјmamo, udovaam i ſzirotaam dayemo ſto yimyeſzt potribno, teleſzaa martva kopamo, i Martirom pogrebi ſz velikiјm pòſtenyeen csiniјmo. I ne darxiјs naaſz za razumni, pokle ſze ne veſzeliјmo ſza veſzelechimiј, i nè xivemo ù razkoſah, i ne izpunyuyemo naſa poxelinyaa. Doyti hochye vriјme, kada budemo priyati tiſuchyaſztruk plood naſee nevolyee, i kada-ſze miј budemo veſzeliti, hochyee-ſze onada plakati oniј koyiј-ſzu ſzada veſzeli, yere yeſzt ſzada vrime od ſzitbee. Za too koyiј ſzada ſziyu ſzuze, hochyee ù vicsnyeem xivotu xeti radooſzt vikuvicsnyu. Recse na too kneez; Dakle i miј, i vile-

D kom

ko moxnij Czeſzari hochyemo placsz vicsnyij yimati, à vij hochyete veſzelye vicsnyee uxivati? Odgovori Valerian: A ſto yeſzte vij, illi vaſi Czeſzari; yere kada doſzpiete vaſe vrijme tere umrete, koliko yeſzte vechyuu oblaaſzt yimali, toliko hochyete vechij razlog dati Bogu. Recse kneez Almachius; Sto vechyee za ludo beſzide ſziyemo, illi Bogoom tamyanom kadite, tere ſza mijrom otidite, illi hochyete zaloom szmartyuu umrijti. Obbadvaa odgovoriſſe i yekoſſe; Mij ne Bogoom nego Bogu ſzvakij daan ſzvetku yemo. Recse kneez; Ko yeſzt taa Boog, koyemu velijte da poſzvetkuyete. Odgovoriſe Szveeti; A koy yeſzt Boog druugij oſzvin nyega, za ſto naaſz od Boga pitaaſtyeli vechye Boog, oſzvima yedinoga? Recse kneez; Tomu yedinomu kakovo yeſzt yime? Recse Valerian; Da mores letiti, nechyes Boga yime nayti. Recse kneez; Dakle Iuppiter niye Boxye yime? Recse Valerian; Too yime yeſzt yednoga prilyubodinnika, koyega vaſi Piſzczi vboyiczoom zovuu, a naſa pijſzma kaxuu da yeſzt zlotvoracz bijl. Za too neznadeem kakovijm obrazoom tij toga Bogoom yime nuyes, pokle Boog yimaa biti bez ſzvakoga gryha csiſzt, i puln ſzvemoguchſztvaa. Recse kneez na too; Po taa nacsijn vaſz Szvijt-ſze hijni, a tij ſzaam ſza tvoyiim bratoom pravoga Boga poznayes? Recse Valerian; Neizbroyeno mnoſtvo priyalo yeſzt karztyanzku viru, koyij pravoga Boga poznayuu, A vaaſz yeſzt malò yure, kakono daſzaak od broda razbiena, za nischye yinoo vrid nih, negò da vaſz ù oganij varguu. Tada-ſze raſzſzardi kneez, i kaza daga sibamij biyuu. A oon udijlye; kadaga biyahu, pocsee veſzelo govoriti: Evo vrijme koye-ſzaam kruto xudijl, evo daan od ſzvakoga blagdana meni ſzladyij. Tada szatnijk velikijm glaaſzom govoraſemu; Bozi i Boxicze nemoy proklyinati. A oon ka puulku vapiaſe govorechi; Vij gradyani Rimzki ne do puſztite dà vaaſz ovo moye biyenye od yiſztinee odvraati, nego ſztoyte ſztanoviti, i obarnite ù yapno bozi kamenij i drivenij, koyim ſze Almachius kneez klanyaa: Yere ſvi oni koyij nyijm-ſze klanyayu, ù nevolyah hochyee biti, i tugah vikuvicsnijh. Tada Tarkvinius koyij uz kneeza ſzidyaſe, recsemu na uho: Yimaas uzrok, zagubiyih barzo, yere ako-yih duglyee darxati budes, mezu too vrijme, hochyee oni ſzve ſzvoye blaago ubozijm razdiliti, i kada yih ſztratijs, nechyes niſchye yimati od onoga. Tada kneez priyaa taa ſvit, i zapovida ſzatnijkom dayih popelyayu ka Yuppiterovi priliki, i recse-ijm, ako nehotiti buduu obba dvaa onoy priliczi poſzvetiltschya ucsiniti, day-ijm zkupa glave odſzikuu.

Tada ſzlaavni Kriſta Martiri Valerian, i Tiburczius, bijhu povedeni od Maxima velikoga komornijka, naa miſztoo koye-ſze zovij-

zovÿſe Pagus. Koyemu Maximu milo-yh biјſe, i govoraſe; O czvatuchyaa mladoo ſzti ò dvaa gizdavaa i plemenitaa bratyo: Za ſtoſze naa zaal konacz hotechi podaſzta, i na velikÿ pogÿbÿl tako yeſzte hitri, kako onÿ koyiј na volya kakovo veliko veſzelyee, alli na obilnu vecseru rada iduu. Tada recse Tiburczius; Dabi ſzmo ne znali yiſztiјno, da yeſzt druugi xivot viku-vicsnyiј za ovime, ne-biſzmo veſzelіliſze izgubitiga. Recse nyemu Maxim; A koyÿ more druugi xivot biti za ovime? Odgovori Tiburczius: Kakonoſze *tÿlo ſvitamÿ oddiјva, tako ſze tiјlom duſa obukuyee. I kako ſzime ù zemlyu-ſze varxe izgnіyee, pò toom iz-niknee, tako i naſe tÿlo poklee yeſzt umarlo, i ù praah razcsinyeno, oppeta kakono Fenix zrakoom ſzvitloſzti Boxyee hochyee uzkarſznuti. V too Duusa ako yeſzt ſzveta, ù Ray yeſzt povedena, koyaa czvatuchi ù razkoſah, csekaa vrime ſzvoyega uzkarſenya. Recse nyemu Maxim; I ya bih oviј xivot ne bayaal, da bih od toga mogaal yiſztinu izuviditi.*

Recsemu Valerian: Yere veliјs dati ne oſztaye yinoo, nego da vidiјs da yeſzt yiztina ſto ti mÿ govorimo; oni hÿp kada gozpodÿn ucsinÿ, da naſega tiјla halyu ſzvucsemo, ù izpoviјdi nyegova ſzlaavnoga yimena, hocheti goſzpodiјn otvoriti ocsi tvoyi, dà vidiјs ſza kolikoom ſzlavoom-ſze daÿe oniј drugÿ xivot, ako naam obechyaas, dachyes ſze izza ſzvega ſzarcza kayati tvoyee neveree i bluda. Tada-ſze Maximimpocsee pod proklyetſztvuoo priſzigatiј, govorechi: Plamen-me ognyenÿ ſzasgi, ako od ſzada drugoga oſzvime onoga ſzamooga Boga izpoviidaam, koyÿ csinÿ dà zà oviim druugi xivot naſzliduyee, ſzaamo dà-mi ukaxete ſtozte-mi obechyali. Rekoſe nyemu Sveeti Martiri; Csiini dà naaſz szatniiczi ù tvoiј doom poveduu, à miј hochyemo ucsiiniti dà doydee ka tebi oon koyÿ csiiſztÿ, koyiј kadate nochyaſz operee, hochye ucsiniti dà vidiis ono ſto-ti mÿ yeſzmo rekli. I tako zapovida Maxim da-ſze nà ſzvoy ſztaan zapelyayu. Tada Maximim ſza-ſzvoom ſzvoyoom obitilyu, i ſza ſzatniiczÿ, pò nyihovu pripovidanyu verovaſe ù gozpodina I S V S A K R I S T A. *A Svetaa Czeczilia doyde onu nooch ka nyiim-ſza Popoviј, i karſztiſe-ſze ſzvi ù yime Otcza, Sziina, i Duuha Szveta. I kada-ſze raſzſzvanu, umuknuvsi ſzvi oſztali, pocsee* S.Czeczilia *govoriti; Budite yaka i velika ſzarcza, viј Boxyÿ voyniczi, odvarzite dila od tminee, à obuczite orvxye ſzvitloſzti. Lÿp yeſzte boy bili, teek yeſzte dotekli, viru yeſzte uzdarxali, A ſzada poydite priyati krunu pravde, koyu vaam hochye dati praviј szudacz dà ne-ſzamo vaam, nego i ſzvÿm*

 oſzta-

oſztaliim koij lyuube nyegovo priſaſztyee . A miſzto koye-ſze zoviiſe Paag , csetiri milye biſe daleko od Rijma , i onako bode-chi prohodyaſe-ſze blizu vraat Templa Iuppiterova , koyemu ko nepoſzvetovaſe , biiſe ubiyeen . Za too doſadsi sveeti Tiburczius i Valerian na ono miſzto , davahuyiim tamyan dà poſzvete à oni nebotise , nego kleknuſe na kolina , ù too oni-yih poſzikose , i tako priyase krunu neuvenutyu Martiria . Tada Maxim velikimij rotamij priſzigaſe-ſze povidayuchi : Vidiil ye-ſzaam Anyeli Boxyij ſzvitli kako ſzuncze onij csaſz kada ny-ih poſzikose , i nyihove duuſe izhodechi iz teleſz nyihovih kako divicze , koyee pokle Anyeli nà ruuke ſzvoye priyaſe od-leliſe ù nebo . Kada too govorase Maxim ſza-ſzuzamij , vele lyudij verova ù naſega goſzpodina Iſzukarſzta , i biihu kar-ſztyeni od svetoga Vrbana . Da kada taa glaaſz doyde nà usi Almachia knecza da ſze yeſzt Maxim ſza ſzvoom ſzvoyoom cse-lyadyuu nà viru karſztyanzku obratyl : csiini nyega dugo biti olovnimi xelyudij , dokle izdahnu , Koga Sveta Czeczilia csiini zakopati poli Szvetiih Martirov Tiburczia i Valeriana , i csiini nà nyegovu grebu izdilati pticzu koya ſze Fenix zovee , za ukazati nyegovu viru , yere biiſe rekaal da-ſzvetij hochyee uz-karznuti kakono Fenix . Potom-toga pocsee kneez Almachius izuvidati-ſze za blaago onih dviyu bratinaacz too yeſzt Tiburczia i Valeriana , za too csiini prida-ſze doveſzti svetu Czecziliu , kako onu koyamu biiſe zarucsnicza koyaa biiſe ſzve blaago nyihovo , koye biiſe oſztalo , verno uboziim raz-dilila , za too-yu pocsee ſzilovati da yimaa tamyanom kaaditi . Tada ona recse oniim koy-yu ſzilovahu . Szliſayte mene gradyani i bratyo mo-ya ; Vij yeſzte ſzluge vaſega kneeza , i vidimi-ſze dà yeſzte dale-ko od nyegovee propaaſzti , à meni yeſzt ſzlavno , i xuudiim ſzvakaa teskaa tarpiti za izpoviid Iſzukarztovu , yere-ſzaam odlucsila , neyimati nikakovee priazni ſza oviime xivotoom . Dà ne-budi vaam milo moyee mladoſzti , yere-me hochyete ſzada ſvakee zkarbi oſzloboditi . Za too ucsiinite ono ſlo vaam yeſzt od nepravednoga kneeza zapovidano . Tada-ſze oni pocsecſe tu-xiti i xaloſztiti da tako izabrana Divoyka i tako razumna i ple-menita , xelyase umrijti , za too-yu molyahu , govorechi-yoy dà ta-kovu lipotu ſzvoyu nè zagubij . Koyiim ona odgovori : Ovo niye , moya bratyo , zagubiti mladooſzt , nego prominiti , dati bla-to à na miſzto nyega zlaato vazeeti , dati malahnu kuchiczu à za nyu yimati proſztranu i ſiroku kuchyu uzidanu zlaatom i draagim kamenyem , dati baschinu koya ginee , à vazeti koya ù

vij

vÿke ofztayee, dati kameen koyega nogami tlacsiis, à vazeti bifzeer koyij-fze ù kralyevoy kruni fzvitlÿ. Ko-bi vaam fzada davaal zlatnih pineez za toliko midenih nebifzteli fzarcseno fzvi tekli ka nyemu i fzobome zvaali vafi rodyaczi, znanczi, druuzi, i priatelyi. I akobi vaafz koo hotijl odvratiti, govorechi dà luudo vafi pineczi onamo dayete, nebifzteli-fze rugali nyime i rekli dà nifche nefznaade, i nifche ne-manyee vefzelo bifzte tekli onamo, kadi za zlocsefztoo mido, bifzte mogli dobro zlaato yimati? I tako-fze vij vefzeliite kada miru za miru morete yimati; Alli Boog ne daaye miru zà miru, negò za yedno-fztruko, fzto-fztruko daaye, à fzvarhu toga i xivot vikuvicsnyÿ. Pokle-yim tako govori blaxena Czeczilia, i fztuupi na kameen koyij biife poli nyee noog, i recse fzviim; Veruyeteli too ſło vaam rekoh? A oni fzvi yedniim glaafzom rekose: Pravedno veruyemo da yefzt Ifzukarfzt pravÿ Boog, fzijn Boga xivoga, koyij takovu fzluxbeniczu yimaa, kako yefzi tÿ. Recse potome Sveta Czeczilia: Poydite za too, ka nefzrichnomu Almachiu, i reczitemu dà yedaan daar od nyega profzijm, dà nè bitrÿ-fztratitime, à yaa hochyu csiiniti da ù moy doom doydee prifzveti Papa Vrbaan, da vaafz ucsiinij dilniczi xivota vicsnyega, i tako fza Boxyoom volyoom hochyu priminuti. Taàa dosad ù nyee kuchyu Svetÿ Papa Vrbaan, karzti vechye od csetiri-fztoo lyudij, muxij i xenaa, mladih i fztarih, bogatih i ubozih, mezu koyijmi biafe prifzvitlÿ muux Gordian. Oni potle, na molbu Papee Vrbana, Doom Svete Czeczilie zakuupi, za dà od onoga dnee, koyÿ-fze ucsiini karfzt ù nyemu, budee gofzpodinova Czrikva, toliko dai fzaam Svetÿ Papa Vrbaan, onde fzakriveen pribivaafe, i vfzakÿ daan velika korifzt Ifzukarztova odkuplyenya na onome mifztu refztiife, à Dyaval ne izbroynu skodu prijmafe. Too tako prohodechi, csiini Almachius kneez Svetu Czeczilìu pridafze dovefzti; koyuu oppijta govorecki; Kakoti yefzt yime Divoyko? Odgovori ona: Czeczilia. Recse Almachius: Koyee yéfzi varfztee lyudij. Recse Sveta Czeczilia; Plemenita-fzaam roda. Recse kneez; Ya-te pÿtam koyee yefzi viree, à ne-pijtam koga yefzi roda. Recse Czeczilia; Ludome pitaas, yere hochyes da-ti dvÿ fztvari odgovorijm na yedno opitovanye. Recse kneez; Odkudati yefzt too vffanye? Recse Czeezilia; Od dobra fzaznanya, i viree nebimbene. Recse kneez Almaehius; Neznadesli koyuu oblaafzt yaa yimaam? Recse Sveta Czeczilia; Tÿ-fzaam neznades koyuu oblaafzt yimaas, da ako mene pitaas, yati ho-

chyu

chyu upraav kazati. ℞*ecse kneez.* Reczi *ako ſto znades.* ℞*ecse Sveta Czeczilia; Sva oblaaſzt cslovicsazkaa yeſzt, kakono mijh puln vitra, koyij ako yednoom yagloom probodes, niye vechye naduut, nego-ſze vaſz oſzlaabij, i prigne-ſze.* ℞*ecse kneez; ſza pſozſztyu-ſzi pocseela, i ſza pſzoſztyu doſzpivaas.* ℞*ecse Sveta Czeczilia: Nij pſoſzt nego onada kada-ſze vechijee govorij, nego yeſzt koo kryv. Za too illi ukaſi kakova yeſzt too pſzooſzt, illi-ſze uſzviiſzti. Recse Almachius kneez; Neznades da-ſzu zapovida i vzmosnij Czeſzari, da koyij ne za tayee viru karztyanzku, da-ſzu poraxeni, à koyij za tayee, da-ſzu puscheni. Recse S. Czeczilia; Tako-ſze vazda bijnee vassi Czeſzari, kako i vij. Yere taa nyihova odluka i zapovijd,* kaaxe *da-ſzte vij ne pravedni, à mij nekrijvij. Yere dabi naſa vira zla bijla, mij biſzmo-yu tayali, à vij biſzte naaſz ſzilovali dà povidemo ſto veruyemo. Recse kneez; Naſi Czeſzari-ſzu miloſztivi, za too vaam xivot darivayu, ſzaamo da vaſu viru zatayijte. Recse S. Czeczilia: Nischye niye tako ne pravedno, kako lyudi mucsiti ſzvakoyakimi mukami, za da poviduu ſzvoye zlocsiinſztoo, miſztoo, vrijme, i tovarisi ſzvoyi, I kada ocsito naydete da-ſzmo pravedni, ſzamonaaſz za too ubiyaate yereſymo karztyani. A mij too ſvetoo yime ne moremo zatayati. Yerbo yeſzt bolyee ſzrichno umriti, nego neſzrichno xiviti. A yerebo vaam yiſztinu govorimo, tugu vaam zadayemo, yere yeſzte naucsni laxi poſzlusati.* ℞*ecse kneez Almachius; Obberi yedno od dviyuu, alli poſzveti, alli zatay da yeſzi karztyanka, da ti-ſze proſztij. Tada recse Sveta Czeczilia ſzmiyuchi-ſze: Hay luuda szudcza, hochye da zatayim zada me oſzlobodij, da me oon paak krivu i vinuu ucsinij. Akome miſzlijs oſzſzuditi, za ſto ſzvituyes da tayijm, akolime kanijs oſzloboditi, za ſto-ſze ne izuvidaas. Recse Almachius; Yeſzu ſzvidoczi koyij ſzvidokuyu da-ſzi karztyanka, da ako zatayijs, konacz hochye biti nyihovu oſzvadyenyuu.* ℞*ecse S. Czeczilia; Nyihovo oſzvadyenye moya yeſzt xelya, à tvoye muke meni yeſzu za dobijtak, za too mene ne ucsi, nego ſzebe pokaray, da luudo mnijdes mene od viree karſztyanſzkee odvratiti.* Recse *kneez; Nebogo, neznasli da mi yeſzt daana oblaaſzt od Czeſzarov nad xivotoom i ſzmartyu, zaſto mi tako obolo odgovaaraas.* ℞*ecse Sveta; Yino yeſzt obolo, à yinoo ſzlobodno govorenye, yaa ni-ſzaam obolo nego uffanno govorila. Yere i mij ne hvalimo nego hudamo oboliu. I ako-ſze ne-ſztidijs yiſztinu csuti, hochyuti ukazati*

zati da niſzi yiſztinu rekaal. Recse Almachius: Koyuſzi ne yiſztinu od naaſz csula? Recse S.Czeczilia; Tuu, da velijs da ſzuti Czeſzari daali oblaaſzt nad ſzmartyu i xivotu. Recse kneez; Yeſzamli ù tomu lagaal? Recse S.Czeczilia: Ako velijs hochyu-ti ukazati da yeſzi. Recse Almachius: Reczi. Recse S.Czeczilia: Velijs da-ſzuti Czeſzari daali oblaaſzt nad ſzmartyu i xivotu, za too poznay da ſzaamo nad ſzmartyu yimas oblaaſzt. Yere moxes xivijm xivot vazeeti, da ne moxes martvijm xivot dati. Za too ovako reczi, da ti yeſzt ſzaamo daana oblaaſzt dà moxes xivijm xivot vazeeti. Recse Almachius: Ne tlaa pi xeno, i ſztavi na ſztranu tuu tvoyu oholiu, i vcsini poſzvetilischye Bogoom. Recse S. Czeczilia; Ne-vijm kamoſzi tvoi ocsi podijl, yere koyij tij za Bozi darxijs, yaa, i ſvi oni koyij zdravi ocsi yimayuu vidimo da ſzu kamenye, mido, i olovo. Recse kneez: Dokle-ſzi mene pſzovaala, vztarpil-ſzaam-ſze i ne hayal ſzaam, da nemogu yure tarpiti dà Bozi pzuyes. Recse S. Czeczilia: Odkada-ſzi uzta tvoya otvorijl, ni-ſzi beſzidee progovorijl, koya ne kaxee da-ſzi ne-praavedan i bez pametan. Yere ſto moxe biti, da ovimi izvanyſzkimi ocsimaa kaxes da yeſzi ſzlijp, pokle ono ſto ſzvi mij vidijmo da yeſzt kameen bez koriſzti, tij velijs da yeſzt Boog. Za too ako hochyes dayemti dobaar ſzvit, ako ocsimaa ne otyutyuyes, takniga rukamij, i poznaadi da yeſzt kameen, yere yeſzt ſzramota, da-ſze vaſz puuk toboom rugaa, yere ſzvi znaaduu da Boog yeſzt na nebu. A od ovoga kamena pò ognyu more yapno biti, i ni tebi ni ſzebi moguu pomochi. Tada raſzſzardivsi-ſze kneez Almachius, zapovida dayu ù kupely ſzvoyee Hixee poveduu, i dayu ondi plamenom vruchijm paale. I pokle yu ſztaviſe ù taa ſzvoij kupelij daan i nooch palyahu, à ona kako ù yednoom hladnu miſztu, ſza miloſztiju Boxyoom csitovata pribivaaſe, toliko da niyedno nye udo ne bijſe potoom mocseno. Kada too ſzliſa kneez Almachius, poſzla ka nyoy, dayoy ù onoom yiſztoom kupelyu ſvoyemu glavu od ſzikuu. Trikratyu czoczaan macseem udari, i nemoxe-yoy glavu odhvatiti, nego-yu onako ſza na pool priſzicsenim vratoom nemiloſztivi cslovik oſztavi. Za too ſzvi oni koyij byhu pò nyoy verù karſztyanzku priyali, poydoſe tere ù rubij nye karv prijmahu. Xivi za tijme trij dnij, koyij ne priſztayaſe, onih koyijh bijſe obraatila nà viru goſzpodinovu krijpiti i ſzviſztiti, koyijm ſzve ſto yimaſe oſztavi, i S.Papi Vrbanu priporucsi. Koyemu recse: Trij dnij roka ye-ſzaam proſzila od goſpodina, da ovo tvo yoy Szvetoſzti pridaam, i da ovi moij doom, ù czrikvu obratijs

tÿs i blagoſzlovÿs và vykee. Nakon tretoga dnee,molechi-ſze Bogu S.Czeczilia, buduchi-yoy yoſchye ù uztij molitve, podaa ſzvoyu pridragu i ſzvetu duuſu, ù ruke Boga xivuchyega, miſzecza Novembra dvadeſzeti i drugi daan. Tada S. Papa Vrban vazamſi ſza Diakonÿ obnochye, nye velevridno tÿlo, pokopa, mezu teleſzaa ſzvoyh tovariſij Biſkupij, Iſzpovidniczÿ, i Martirÿ. A nyee hixu poſzvetij za czrikvu, i onde-ſze vazda dò danasnyega dnee diluyu ſzvvetaa goſzpodinova otayna, ù ſzpominak zaiſzſtoo tee ſvetee Mucseniczee, à na hvaalu i dijku velikoga Boga, i ſzabranitelya naſega ISZVSZA KRISTA, komu szlava i moguchſztvo ſzada i vazda, i ù vijke vijkov. Amen.

XIVVOT S. AGNES.

pò S. Ambrosu BiZkupu Mediolanz-komu pijszan.

*S*ZLVGA *Krista Ambros Diviczaam szvetijm. Daan szveti priszvete Diviczee Agnes stuymo: Odovude Pszalmi szvonite, od-tude cstenye; Od-ovude mnostvoo puulka veszelisze, od-tude ubozij paszitesze: Svisze raduymo ù Goszpodinu, i za nauk Divijcz kakoye tarpila Blaxena Agnes, szpominyaymo-sze. Trinadesztoo lito szvoyee dobee Agnes izgubi szmart, i nayde xivot, yere-ye lyubila szamoga sztvorcza xivota. Godischij ditetom bijse, alli pametyu velikee sztarozti bijse: Tijlom za-yisztoo mladyahna, alli szarczeem szijda: obrazoom lijpa, da vele lipsaa viroom. Vratyayuchi-sze iz skulee, od szijna Sinforianova, koyij bijse onada kneez graada Rimzkoga bij zalyublyena, za too-yu proszi szebi za xenu, dayuchi veliki daari, à vechij yoszchye obitayuchi, za koyij Szveta Agnes kako za gnoy ne marase, i ne prijmase-yih. Za too mladinacz yoschye vechyee bij uxgaan lyubavyu, i mneechi da vechij daari xelij ona, szvakoyaka dragoga kamenya mnostvoo szoboom ponesze, i povedsi priatelyi, sznanczi, i rodyaczi szvoyi, molyase-yu dà budee nyegova xena, obituyuchi-yoy kuchye, yimanye, cselyaad, i szvakoye blaago ovoga szvijta. Nà tee ricsi mladincza, takovij odgovoor velee daa Blaxena Agnes: Otidi od mene, yere-szaam yure drugomu lyubovniku za rucsena, koyij-mi ye bolyij daari od tvoyijh prikazaal, i parztenoom viree szvoyee za rucsijl-me yeszt. Vele plemenitiyi od tebe, i rodoom i postenyem. Naresilme-ye neizczinyenom vrehoom, Deesznu moyu, i garlo moye obuyal yeszt dragijm kamenyem. Daal yeszt usimaa moyijm biszeer bez czijne, i obuyel-me yeszt szvitlechimi kamiczij. Sztavijl yeszt bilig na lijcze moye, da oszvin nyega niyednoga lyubovnika ka szebi ne dopuschyaam. Òbbukaal-me yeszt szuknyoom zlatnoom, i neizmirnimi szatvarima naresilme ye: V kazalmi yeszt blaago ne procziny emo, koyee obechyal mi yeszt, ako do kooncza ù nyegovy lyubavi oztaneem.*

Za too nemogu drugoga poli nyega yimati, ni nyega oztaviti, fza koyjim-fzaam-fze pravoom lyubavyu zdruxila. Csigovo pleme vifzoko yefzt, moguchfztvoo yaako, poglyeed lijp, lyubav fzlafztna, ifzvakee miloftye pulna. Od koyega yure mi yefzt fztaan pripravlyen, nyegovi organi fza naredyenimij glaafzij fzlatko zucsee. Yure iz uzih nyegovi meed i milijko priyah, yureme-ye csifztochyoom fzvoyoom zagarlil moye tijlo fznyegovijm. fza druxilo fze yefzt, i karv nyegova naresila yefzt moye lijcze. Nyegova mayka divicza yefzt, nyegov otacz xenee ne poznaye: Nyemu Anyeli fzluxee nyegove-fze lijpotee csudee Szuncze i Mifzeecz, nyegovijm vonyem Martvij uzkarznuyu, nyegovijm ticzanyem nemochnij ozdrovlyayu, nyegovo blaago nikadaar na manyee ne dohodij. Nyemu fzamomu viru darxijm, nyemu-fze fva daayem. Koga *lyubechi i ticsuchi csixta-fzaam, vazimayuchi divicza yefzam. Po pijru hochye naam szinov biti, kadi porod bez boli bijva, i plood fzvakidanyifze pribavlya. Csuyuchi too fzmamni Dijtacz, lyubavyu goraase, i ù fzarczu fzvoyemu kruto-fze mucsafe, toliko da obnemochya, i poznafse likaari, pò nyegovich csefztih uzdafzij, da-ye too uzrok nyegovee nemochi. Za too otacz nyegov pocsee Diviczu profziti, i noyoy, kako parvo i nyegov fzijn, veliko blaago obitati. Dà li pri-fzveeta Agnes neboti prifztati, nego odgovori, dà nechye pò niyedan nacsijn ne viru parvomu zarucsniku fzvoyemu ucsiniti. Odgovori oon nà too, dà niye podobno, da-ye koo, preem dà poglavit cslovik, vechyee od nyegova fzijna czinyeen ù tome dilu, buduchi oon onada kneez graada Rimzkoga: Nifchye ne manyee dà xelij znati ko yefzt taa komu ye ona veru daala. Tadamu recse yedaan od nyegovih, dà ye ona karztyanka, i dà buduchi csarovnicza, Krifta fzvoyijm zarucsnijkom zovee. Csuyuchi too kneez obbefzeli-fze, i pofzlavfi vitezi fzvoyi, zapovida da fze hitro prid nyegovo prifztolye yimaa dopelyati. I tako izparvinee zlatkimi befzidami otayno-yu molyaafe damu ugodij, potom-yu fztrahom fzilovaafe. Dali prifzveeta Divicza ni-fze daa liippimi ricsima pribiniti, ni grubimi prifztrassiti, dà yedniim obbrazoom, i yednijm fzarczeem, ni za yedne ni za druge hayafse. Videchi za too kneez Synforian toliku kripoozt Divoykee, hoti fza otczeem i materyu nyee za too dugovati. A nyih, yere bijhu plemeniti, ne mogaafe fzilovati, Nego buduchi oni Karztyani nayde taa uzrok da-yih primoxee. Yere drugij daan udilyee csijni da fze Agnes na fzuud prid any dovedee, i pocsee-yoy oppeeta lyubav fzijna fzvyega povijdati. Ali*

fzve

ſzve nyegove beſzide za luudo bÿhu. Videchi oon too, recse-yoy; Ako ne od-varxes tee csaare karztyanſzkee od ſzebe, koyij miſze dicsiis, nechyes mochi ludoſzti pameti tvoyee odbavitiſze, ni dobaar ſvit priyati. Za too ako-ſzi odlucsila tvoye Divſztvoo uzdarxati, yimas poyti Boxiczi Veſti ſzluxiti, i nyoy nooch i daan poſzvetilischyaa csiniti. Na too Sveta Agnes recse: Ako niſzaam hotila priyati ſzÿna tvoyega, koyÿ-me nerazbornom lyubayu naſzliduye, toboxe cslovika xivuchyega, koyÿ i csuti, i viditi, i tikati, i hoditi more: kako mogu Idole lyubiti, koyij-ſzu glubi, bez pameti i razbora, i kamenyu vraat moy prigibati, ſza prikorom velikoga i yedinoga Boga. Recse nà too kneez Sinforian; Xelÿm ditinyſztvu tvoyemu ſvakoo dobro, za too tarpijm lude beſzide tvoye, da li nemoy tako ſzuprotiva Bogoom govoriti, neka ne uppades ù nyihovu ſzarxbu. Blaxena Agnes odgovori: Ne moy ditinyſztvoo moye toliko ne mariti, dà xelÿm milooſzt tvoyu, yere vira ne ù godischÿ, negoli ù pameeti ſztoyÿ, i Boog ſvemoguchi ne glyedaa dobu, nego szarcze. A Bozi tvoyi ne hay, nego dopuſzti da-mi-ſze ſzaarde, neka oni-mi zapovidu dayim-ſze klanyaam. Da yere vidijm dà ono xelijs od mene, ſto ne mores yimati; csini od mene ſto ti ſze lyuubi. Recse kneez Sinſorian: Yedno od dviyuu obberi ſzebi; Illi ſza Diviczamÿ poſzvetilischye csini Boxiczi Veſti, illi ſza Bludniczamij ſza kupa pribivaij. I tako illi hochyes ſza Diviczami ſza poſtenya rodu tvoyemu biti, illi ſza Bludniczami ſztecchi, rugò i pogarda cslovicsaſzkaa. Tada Szveeta Agnes ſza velikÿm uffanyem recse: Dabi tij znaal, koye Boog moy, nebi too govorÿl, dà yaa znaduchi kripoozt Iſzukarzta moyega ne-hayem-ſze zà tvoyee tee ricsi, veruyuchi dà nichyu poſzvetitilischya Idoloom csiniti, nichyu ozkvarnyena biti. Yere yimaam sztraxcza tÿla moyega Anyela goſzpodinova. Yere yedÿni szÿn Boxyj koyega tÿ ne znaas, zijd-mi yeſzt pritvaardi, i sztraxa-mi yeſzt nikadare ne ſzpeechya, i branitely mi yeſzt, koyÿ ne uztayee. A Bozi tvoyÿ, illi-ſzu od mida, od koyega bolye ſze kotli csinee, za korizt cslovicsazku, illi kamenni, koyimiſze ulicze ſzteruu, A Boxaztvoo ne ſztoyij ù taſchyem kamenyu, alli midu alli drivu, nego ù nebezkoij visini. Za too ako i tij, i tebi prikladni ne oztavijte-yh, hochye vaaſz ſzvih muke obuyati. Yere kakono oni yeſzu ſza ognyem ſzliveni, tako i oni, koyÿ nyih ſtuyuu, hochyee vikuvicsnyijm ognyem raztoplyeni biti, ne da-ſze razcsinee ù nischye, nego dà-ſze ù vijke ſzmutyuyu, i bez pogibili ginuu. Za too lyutij ſzudacz zapovida dà yu ſzvukuu, i onako golu meyu Blud-

nicze vodee , ſza glaſzocm szatnijka koyij govoraaſe ; Agnu divoyku , koyaa Bozi pſzuyee meyu bludnicze vodijmo. A ona kako bij ſzvucsena raz csinivſi ſzvoye koſzſze , toliku guschynu daa Boxya milooxt vlaſzoom nyee , dà ſze bolyce nyimij , nego pria ſzuknyami pokrivena vidyaaſe . A kada ù onij ne csiſztij sztaan ulize , nàyde ondi Anyela gozpodinova pripravna dayu obaſztree neiſzmirnom ſzvitloſztyu , toliko da od zraaka nitkoor yu ne mogaſe viditi . Yere ſze nyee komoricza , kakono szuncze ù kripozti ſzvoyoy ſzvitlyaaſe . I koliko vechyee koo ocsimaa zar csaaſe ù nuutra , toliko vechyee zraak mu-ſze odbiyaaſe. I kada paddè nà zemlyu da-ſze goſzpodinu molij, vidi prid ſzobome szuknyu pribijlu , koyu vazamsi obuucse , i recse : Hvaale tebi dayu goſzpodine Iſzuſze kriſte , koyij meyu tvoye raabe broyechi-me , ovu ſzuknyu yeſzi kaazal dati mi . Yere tako bijſe nye tilu podobna, i toliko pribijla, da nikore ne ſzudyaſe yinako , nego da yeſzt Anyelzkimi rukami ucsinyena . I tako oon sztaan od bluuda i necsiſztochyee, ucsini ſze miſzto od molitvee . Yere ſzvakij koyij onamo uliziiſe klanyaſeſze , i poſtenye csinyaſe onoy velikoy ſzvitloſzti , i csiſztyij izaydiſe nego ulizevase . Meyu too prijde szijn knexyij , koij bijſe uzrok ſzvega toga, dà ſza tovariſij ſzvoyimij pogardij divoyku . Oon videchi mladinczi koyij ſza necsiſztoom miſzalyu ka nyoy ulixevahu , à ſza velikime oppeta ſztrahoom i poſtenyem izhodyahu , rugaſe-ſze nyimij , i za taschi i mehki-yih czinnyaſe . Za too bez niyednoga ſztraaha ulize knoyoy ſzarcseno , i videchi toliku ſzvitloozt ne hoti Bogu ſzlavu dati , nego uliſze ù onu ſzvitloſzt , i parvoo nego-yu more rukoom taknuti , padè nà lijcze ſzvoye , i bij zaduuſen od Dyavla i izdahnu . Videchi tovarisi nyegovi da toliko ù nuutri kaſznij, mnyadihu da-mu pò volyi gredee . Za too yedaan od nyih, koyimu bijſe uſannij druug ulize ka nyemu ; i nasad-ga martva lexechi , glaaſzom velikijm zaviknu : Pomozite dobrij Rijmlyani, ova kuurba , ſzvoyimi csarami umorila yeſzt kneezova szijna . zkupiſze tudyee mnoſtvoo lyudij , od koyijh , nikoyi , vapiyahu daye csarovnicza , nikoyij dà yeſzt bez krivinee. A kneez csuyuchi da-mu yeſzt szijn martav ſza velikoom bukoom doyde onamo . I doſad nà miſzto , videchi martvo tijlo szinovlye , ſza velikijm vapayom velyaſe ; Nemiloſztiviya od ſzvih xenaa , nà moyemu szijnu yeſzi hotila izkuſziti kripooſzt tvoyh csaraa . I tako kricsechi i uzrok ſzmarti nyegovee opituyuchi , recsemu pri ſzveeta Agnes : Oon yeſzt oblaaſzt nad nyime vazeel, csigovu volyu yeſzt botijl izpuniti . Za ſto-ſzu ſzvi oztaali , koy-ſzu kameni

meni ulizli, zdravi, yerebo-ſzu ſzlavu daali Bogu, koyij yeſzt poſzlaal Anyela ſzvoyega, i odijlme-ye ovijm rubom od miloſzardya, i ucsuval ye tijlo moye koyee yeſzt od zijbke Kriſtu poſzvetyeno, i prikazano. Videchi za too oſztaali ſzvitlooſzt Anyelzknu, klanyahuſze, i csitovati izhodyahu, à ovij tvoy szijn uliſzſi bez ſztijdi, pocsel yeſzt biſznovati, i kada poſzkitaaſe ruuku dà mene dataknee, dalmu yeſzt Anyel gozpodinov zaluu ſzmart kako ſzaam vidijs. Recse nyoy kneez Sinforian; Pò toom hochye-ſze ſznati, da nijſzi too csarami ucsinila, ako umoliis Anyela, da-mi vaarne szijna moyega zdrava. Komu Szveeta Agnes recse: Preem dà vasa vira ne doſztoyij too od goſzpodina priyati, vriime yeſzt za too daſze kripoozt Iſzuſza Kriſzta goſzpodina moyega ocsituyee, izaydite ſzvi dà mu obicsnuu molitvu prikaaxem. I kada ſzvi izaydose, razaztriiſze nà ſzvoye liicze, i moli goſzpodina da zbudij Ditcza. Molechi ona tako ukaza-ſze Anyel goſzpodinov, koyij-yu podvignu placsechyu, i pokriplyuyuchi ſzarcze nyee, mladincza csiini uzkarſznuti. Koyij izaſad vaan, pocsee glaaſzom velikijm vijkati i poviidati; Yedaan Boog na Nebu, i na Zemlyi, i na Mooru, koyij yeſzt Boog karztyanſzkij; Szvi-ſzu Templi taſchi, szvi Bozi koyij-ſze ſtuyuu taſchi-ſzu, i ni yednu ni ſzebi, ni yiniim moguu pomooch ucsiniti. Na tee ricsi Popi Idolzki kruuto-ſze ſzmutise, i vaſz puulk zbucsiſe, i szvi szkupa vapiyahu; zagubi csarovniczu, zagubi viſchiczu, koyaa pameet lyuudem vazimaa, i prominyuyee. A kneez videchi taa csudeſzaa, zamijslyaſe-ſze. Da boyechi-ſze ne biti prognaan, akobi-ſze protiviil Popomaa, i ſzuprotiva nyime branijl Agne, ſztavi ſzvoyega Namiſztnika dà yimaa puulk utaxiti. A ſzaam zlovolyaam otiide, yereyu nemogaſe oſzloboditi, poklemu bijſe szijna oxivila. Tada Namiſztniik nyegov yimenom Aspaſius, zapovida prida ſzvimij da-ſze yimaa velik oganij naloxiti, i dà nyuu ù ſzridu nyega varguu. I kada tako bij ucsinyeno, tudyee ſze plaamij na dvij ſztraane razdijli, i ſza obbiyu dviyu ſztraan palyaſe zali puulk, à nyuu oganij i ne tikaſe. Toliko vechyee marmlyahu na-nyu, i zdvizahu glaaſz ſzvoy ka nebu, govorechi da ni-ye too od Boga nego od nye csaar. Tada szveeta Agnes razapanſi ruuke ſzvoye ù ſzriidi ognya, ovakovimij ricsij ucsiini molitvu ſzvoyu ka goſzpodinu; Szvemoguchi, ſzlavnij, dicsenij, i ſztrasnij ocse goſzpodina nasega Iſzuſza Kriſta, blagoſzlivlyam-te, yere pò ſzijnu tvoyemu yedino-rodyenomu ubiglaſzaam rukama zaliih lyudij, i necsiſztochye Dyavalzkee, ne-ozkvarnyenoom ſztazoom proſla-ſzaam. Evo i ſzadà roſzoom nebezkoom po-

pokroplyen oganÿ pò Duubu szvetomu, ugaſuye ſze, plamen-ſze razlucsuyee, i onih paali, koyi-ga ſzuprotiva meni uxigayu i nÿte. Blagoſzlivlyamte, ocse ſzlaavni, koyi-me bez ſztraaha ù ſzridi plamena ka tebi dopuſcbyaas priblixati-ſze. Evo ſto yeſzaam virovala, ſzada vidiim, ſto-ſzaam uffala, yure darxÿm, ſto-ſzaam xelila uxÿvaam. Tebe uſztnij moyimij izpoviidam, tebe ſza ſzviim szarczeem xuudiim. Evo ka tebi priſztuupam, ka Bogu xivomu i yiſztinomu, koyÿ ſza gozpodinom naſiim Iſzuſzoom Karſztoom ſzijnoom tvoyijm; i Duuboom szveetiim xives i kralyuyes po ſzve vijke vikova. Amen. I kako doſzpi molitvu, takoſze vaſz oganij ugaaſzi, da ne oſzta nikakovee teplinee. Tada Aspaſius graada Rima Namiſztniik, ne moguchi podneſzti halavanyu mnoſtvaa, zapovida macseem nyee garlo pro biti. I tako polivenu ruſzoom karvyu ſzvoyoom, Iſzuſzkarſzt ſzebi-yu za virnu lyubu i szvidocsiczu pò sveeti. A nyee Roditelyi, nezlovolyechi-ſze, nego ſza velikiim veſzelyem odneſzoſe nye tiilo, i poloxiſe ù ny ihovu babſchinu, ne daleko od Riima, greede puuteem Numentanzkiim. Onamoſze kuplyaſe veliko mnoſtvoo Karſztyanov, à Pogani ò donde tirahu-yih, i nikoyih kamenyem poraxahu. Da Emerencziana Divicza priſzveeta, Sveete Agne ſzeſztra po mliiku, koyaa za too ne biaſe yoſchye karſztyena ſztaaſe bez ſztraaha, i takoyim govoraſe; Brisni vij, taschi, i propaſztni lyuudi, umoriliſzte ovu Diviczu koyaa Boga ſzvemoguchyega ſtovaſe, i nekrivi lyudi kamenyem-ſzte pobili. Takove ricsi govorechi ona nyijm, i nyu kamenyem poſzuuſe, i molechi poli greba S. Agne, izdahnu. Bez ſzumnye karztila ſze ye ù ſzvoyoy karvi, yere branechi pravdu, i izpovidayuchi gozpodina, podneſzla yeſzt szmart hote. Onadaſze ucsini yedaan velik truuſz ſzemlyee, i buduchi vedro, toliko garmlyenye i miganye neba, da velik dÿl mnoſtvaa poginu. Za too bÿ dà odonuda nikore vechye ne bantovaſe onih koyÿ dohodyahu pohoditi grebi onijh svetijcz. A roditelyi Szvetee Agne ſza Popovij ob-nooch vazamſi tÿlo Szvetee Diviczee Emerenczianee, zakopaſe ono blizu tÿla Szvetee Agne. I tako Roditelyi Szvetee Agne bdechi obnochy poli nyee greba, vidiſe ò pool nochyaa veliko mnoſtvoo Divÿcza, koyee ſzve, buduchi oddivene pozlatyenimÿ plaschij, ſza velikoom ſzvitloſztyu probodyahu. Meyu koyimÿ vidiſe i S. Agnu takoviim rubom oddivenu, i na deſznu nyee yanycza od ſznÿga biliyega. too videchyi nyee Roditelyi, i koyÿ ſza nyimij biihu ondi, velikÿmſze csudoom csudyahu. Alli S. Agnes pocsee oſztaale Szveete Diviczee moliti dà ſztanuu, à ona reese Roditelyem ſzvoyijm. Csuvayte

dà

dà mene nè placsete kako martvu, dà veſzelitemiſze, yere ſza ovimij ſzvoimaa ymala-ſzaam gornyaa ſzvitla ſzidaliſchya, i ždruxila-ſzam-ſze u nebu ſza onijme, koyega ſztechi na zemlyi, ſza ſzviim moyiim ſzarzeem lyubila-ſzaam. I too reksi primiinu. Ova ſztvaar od onijh koyij bijhu vidili-yu, ſzvakij daan-ſze razglaſzovaſe: za too dò nikoliko godischya potle bij povidana od onijhe koyij bihu vidili Conſtanczij hcheri Czeſzara Conſtantina. A taa biiſe yedna Divicza vele razumna, dà od glavee do peteè pò ſzvih nyee uudij ranamij pulna. Za too vazamsi ſzvit, za dà ozdravij, poyde obnochye ka grebu Martiricze Agne, i preem dà bijſe poganka, ſza praviim ſzarczeem verno Boga molyase. I tako csinechi ſzlatko zazpaa, i vidi ù ſznù S. Agnu tako govorechyu; Sztanovita budi Conſtanczia, i veruy dà Isuſz karſzt ſziin Boxyi yeſzt tvoy Szpaſzitely, pò koyemu hochyes ſzada ozdraviti oda ſzvih raana tiila tvoyega. Nà tee nye rijcsi probudiſze Conſtanczia ſzdrava, i ne ozta nikakovo znamenye od raana, na nyee pulti. Vratiuſi ſze za too ù Polacsu ſzdrava, veliko veſzelye ſztvori i Czeſzaru oczu, i bratyij. Vaſz graad Rijm, uſzi maali, i veliczij reedi veliko veſzelye darxaſſe. Nevirnij Pogani ſzramovahuſze, i ſzmutyevahu ſze à karschyeniczi virnij veſzelyahu ſze i radovahu ſze. Ona proſzi otcza i bratyu da-ſze Czirkva uziidyee S. Agni, à dà nyoy ondi greb poſztavee. Taa ſztvar-ſze raz-glaſzi ſzvuda, za too koyigodiir ſza viroom ka nyee grebu dohodyaſe, oda ſzvakee nemochi ozdravlyaſe. Koyuu ſztvar nikoor ne ſzumnyi dò danasnyega dnee da Iſzukarſzt ne csinij. Oſztà za too Conſtanczia Czeſzarova hchij ù divſztvu, po koyoy mnogo Divijcza, ſzridnyih, i plemenitiih, szveti ruub na-ſze vazee. I yere vira ne umiraa, do danaſnyega dnee, mnogee Divicze Rijmzke S. Agnu naſzliduyu, kako dabi xyva bijla, i czilovite oſztayu do koncza darxechi gyſztinno, dà hochyee vikuvicsnyuu krunu dobiti. Ovo yaa Ambroos ſzluga Boxyij, naſadsi ù ſzabranyenih knyigah pijſzano, niſzaam hotijl da-ye ſzakriveno, nego nà poſtenye tolikee Martiricze kakoſzaam naſaal, tako ſzaam upiiſzaal, i zà vas napridak,

Divicze Iſzukarſztove, hotijl-ſzaam nyee tarplyenye ocsitovati, molechi lyubav Duuha Szvetoga, dà ovij nas truud, vaſijm naſzlidovanyem, prid lijczeem gozpodinovijm, biir i plachyu naydee. Amen.

XIVVOT S. AGATHEE.

pò Simeonu Methaphrastu.

BVDVVCHI Dezzius Czeſzaar Riimzkij, à Kvinczian Baan otoka Siczilie, izide od nyih yedna neprava zapoviid, dà ſzvi karztyani, koyij praavu viru darxee, yimayu nemilo umoreni biti. Szvetaa za too i velikoga ſzarcza Agatha, koyaa plemenita roda bijſe, iza graada Panorma, kada ſzlissa tuu ne-podobnu zapovijd, ne hayuchi-ſze za rood, ſzlavu, ali yinaa dobra ovoga szvijta, da ni za ſzvoy xivot, tudye pripravna bij za Kriſta muke priyati. A Kvinczian Baan, csuyuchi od priſzlavne Diviczee Agathee, da lipotoom nadhodij ſzve oſztaale ſzvoyee varztee divoyke, yizkaaſe pauut, kakobi mogaal nyuu dobiti. Za too ne-priſztayaſe pameet ſzvoyu mutiti, dokole ne ugodi ſzvoyoy biſznoy volyi. I tako poſtovaanu i znamenitu ſzlubeniczu Boxyu Agathu, napokoon csiini ubhititi, i ka szebi doveſzti, kaxuchi dà too csinij yereye ona karztyanka, à oon ù yiztinu nà nyee lipotu, i blaago hlepijſe. Poſzla za too vitezi ſzvoyij iz graada Katane ù Panormu, dayu ka nyemu dopleyayu, koyij doſadsi rekoſe-yoy; Zapovijd Czeſzarovà i Banova yeſzt ſzuprotiva tebi, yere ne ſzvetkuyes Bogoom, koyij ſtuyee Czeſzaar, kakono yeſzt obicsay. Za too ſzamo obechyay ſzada, da-yim hochyes poſzvetiliſche ucsijniti, dà tee mij ſza poſtenyeem i ſza ſzlavoom ka Banu Kvinczianu povedemo. Alli Szveta Agatha viſnyoom yakoſztyu pokriplyena, oruxavaſeſze ſzuprotiva nyijm. Za too hoteechi nyu vitizi barzo ka Baanu odvezti; ona parvoo ulize ù ſzvoy ſztaan, i zdvignuvsi ruuke ſzvoye ka nebu, recse; Gozpodine Iſzuſze Kriſte, tij ſzaam znades xelyu moyega ſzarcza, i pameeti moyee dobrovolyno hotinye, i moyu ka tebi viru, i xudyenye. Tij-mi budi voyvoda protiva moyemu Protivnijku, yereſzam-ga yure umorilà i potlacsila. I ſzadà molijm-te gozpodine, ne dopuuſzti daſze ovij tamnij i zlochyudnij muux dicsij, daye moye tijlo pogardijl, ù koyemu-ſzaam doſzele poſteen i ſzlavaan xivot csinila; dà prijdi hitro, i primozi Dyavla, i nyegova ſzlugu Baana, neka dà nè recsee: Kadi yeſzt Boog nyee?

Prijmi

Prÿmi ſzuze moye, kako yedno poſzvetiliſchyee, i kako daar koyÿ ſzlaſzno miriſſe; yere tÿ yeſzi Boog yedÿni, i tebi-ſze dÿka priſztoyÿ va vÿke. Amen.

Pokle tako bÿſe molila, ſzarcseno izayde ſza viteezÿ iz graada Panorma, kakono zÿd mochna, razmislyayuchi ù pameeti ſzvoyoy, koliko-ye lÿpa ſztvaar kripooſz: i ovako govoraaſe: Iz parvinee naſztoyala-ſzaam, dà csiſztochyu tÿla moyega uzdarxÿm, i tako-ſzaam primogla Dyavla zaloga, koyÿ meu lyudij bluud i razkoſſu ſziyee. Potome i dusu moyu ſztavi laeſzaam za Kriſta; i uſſam daga hochyu oſzramotiti, i zatarti. Da tÿ zalÿ Dyavle, nepriatelyu od yiſztinee; ne vidisli moy Booy, koyÿ ne ginee, i koyemu-ſze Anyeli, i-ſzvi pravednÿ veſzelee, i koyij glyedaa gozpodyn moy Iſzuſz Kriſt szÿn Boxyÿ, koyÿ yeſzt obuyeet ne izbroyenimi redÿ Anyelzkimÿ. I tako poli ſzebe govorechi plakaaſe. A puteem hodechi za vitezij odrÿſiyoy-ſze remÿk poſztola nyee, za too ſztavivsi nogu na kameen, veeza. Vtoo-ſze obazri, i kada vidi da-yu nikoore nè naſzliduye od ſzvoijh gradyanij, koyÿ-yu ſzprovodyahu, nego daſzu-yu ſzvoyi oſztavili: razxali-yoy-ſze, i Bogu-ſze pocsee moliti, govorechi: Gozpodine ſzvemoguuchi, czichya moyih gradianÿ, koyÿ niſzu meni tvoyoy raabi verovali, koyaa yimaam zà tvoye ſzveto yime boy biti, i ni-ſzù mene pravo naſzlidovali, ukaxi veliko csudo na ovome miſztu. I tudyee uzreezte ondi yedna divyaa maſzlina, koya ſznamenovaſe neplodne pameti Panormitanov. A nyuu kada ù Katanu prijde, zapovida Baan odpelyati ka yednoy xeni yimenom Afrodiſij, koyaa peet mladih hchyeri yimaſe, da-yu lÿpimi beſzidami naveduu, dà Bogoom poſzvetilischya csinÿ. I one tako naſztoyahù, nikada-yu hvalechi, i csaſzt-yoy csineechi, i velike ricsi nyoy obituyuchi; à nikada-yoy prÿtechi, vſſayuchi tÿm nacsi noom navezti-yu da Bogoom ſzvetkuyee. Sziluyuchi-ſze one pò taa puut, ſza himboom, nye ſztanovitu pameet privarnuti, recse-ym yednocs ſzveeta mucsenicza Agatha; Yimate znati, da moya pameet, i miſzaal, zidana yeſzt nà kruugu, i ne-more-ſze raz-lucsiti od lyubavi Kriſtusovee. Beſzide vaſe podobne-ſzu vitru i daxyu, pritnye vaſe potoku, ſza koyimÿ ako preem nà moy doom navalite, nechete-ga mochi izvarnuti, yere yeſzt zÿdan na tvardu kamenu, koyÿ yeſzt Iſzuſz Kriſzt, ſziin Boga xivoga. Too ona govoreechi; ne priſztayaſe parſzi ſzvoy ſzuſzama kropiti. Yerebo kakono yelÿn xelÿ nà vrutke od vood, tako nyee duuſa xelyaſe prÿti na boy, odlucsivſi ſzvakoyake muke za viru Iſzuſzovu dobrovolyno podnÿti.

Videcchi Afrodisia sztanovitu i neprimoxnu pameet Szveete Agathee, idè kà Kvinczianu*, i recsemu: Laglyee yeszt* kamenye *omehcsati, alliti xelizo ù olovo obratiti, nego pameet ovee Divoykee od Krista odvratiti. Yerebo i yaa, i moye hchyere, daan i nooch nische yino ne csinechi, i lÿpimÿ i grubimÿ ricsÿ izkusuyemo-yu: biszee, drago kamenye, lÿpu urehu, zlato, i szrebro, hixe, i dvori, i sluuge-yoy obityuyemo; à ona szve too vechyee ne czinÿ nego zemlyu* koyuu *nogamÿ tlacsÿ. Tada razgnyvavsisze Baan Kvinczian, kaza da-sze yimaa prid nyegovo prisztolyee dopelyati, i recse-yoy:* Koyega *yeszi roda? Odgovori szveeta Agatha: Ne-szaamo yeszaam plemenita i szvitla roda, da ka tomu yimaam bogatih i uzmnosnih rodyakov. Recse Kvinczian; Ako-szi rodoom plemenita i szvitla, za-sto yeszi* kijpoom *i chyudyu poszlenicza? Sveeta Agatha na too recse: Pravo-szi rekaal: Buduchi yerebo yaa Krista poszlenicza za too-sze noszÿm kako robi nya. Recse Kvinczian: Buduchi tÿ szvobodna kako velijs dà yeszi robinya? Recse Szveeta Agatha; Szva nasa svobood i dÿka, szlusba yeszt, koyome-szmo Kristu darxaani. Recse* Kvinczian*; kako yeszt too; Dakle mij koyÿ ne hayemo* Kristu *szluxiti, ne yimamo szvobood? Recse S. Agatha: V toliku yeszte vÿ szluxbu, i szuxanysztvoo uppali, da yeszte ne szamo szluuge szvakoyaka osztaaloga grijha; dà i robyee gnusztniih i bez szvakoga razuma Idolovaa, dayuchi drivu i kamiku ono poštenye, koyesze szamomu Bogu prisztoyij. Odgovori Kvinczian; Ako budes luudo Boge pszovati, hochyes-sze kayati. Dà parvoo nego ù muke upaades, poviy-mi, za što nechyes Bozi štovati. Recse S. Agatha: Ne reczi Bozi, nego Hudobe, koyijh prÿlike od mida mramora, i zemlyee sztvaarate, i potoom pozlatyuyete. Recse nyoy Kvinczian: Izaberi szebi dobru pameet, i csini poszvetilischyee: Akoli nè; raszlicsne muke hochyes podnÿti, i napokoon kada roda tvoyega szlavu pogardiis, potribati hochye biti poszvetilischye uesiniti Bogoom szvemoguchijm. Recse S. Agatha: Kakova yeszt Venus Boxicza tvoya, onakova budi xena tvoya; à tÿ budi onakov, kakov-ye Iuppiter Boog tvoy.* Kada *ona too recse, zapovida Kvinczian zà vraat nyuu udriti, govorechi; Ne-moy Baana bez ocsno pszovati. Recse S. Agatha; Koyj tij za Bozi darxiis tvoÿ, ne xeliis nyijm prikladaan biti? Recse Kvinczian: Ocsito yeszt da-szi xudna vele muuk, pokle-me tvoyimij pszosztij nukaas dà nà too doydeem. Recse Agatha; Csudim-sze, buduchi tij mudaar cslovik, da-szi ù toliku ludooszt puaal, dà ne xelÿs podobaan biti tvoyijm Bogoom, i dÿlnyk biti*

nyiho-

nyihova xivota. Ako oni yeſzu praavij Bozi, dakle-ſza mdobro xelila dà budes kako i oni yeſzu, i ni-ſzam-te pogardila, kako tÿ velijs. Akoli ne prÿmas too moye pozdravlyenye, reczi ſzamanoom ſzkupa da-yeſzu proklyeti. Recse Kvinczian: Obole rÿcsi beſzidÿs. Alli Bogoom poſzvetiliſche ucsini, alli ſzvakoyake muke na-ſzebe csekay. Recse Agatha: Ako na-me lyute zvÿri napuſztÿs; hochye-ſze ukrotiti, kada csuyuu yime Iſzu-Karſtovo, Akome ù ogany ſztavÿs; Anyeli hochye-me roſzoom kropiti: Akoli-me biti csinÿs; yimam Duuh od yiztinee, koÿij-me hochye od tvoyh ruuk oſzvoboditi. Tada Kvincsian glavoom maknuvsi kaaza da-yu ù Tamniczu tamnu odpelyayu, govorechi-yoy: Razmi ſzli-ſze Agatka, i kayſze, dà mores muke moye od ſzebe odvratiti. Recse nyemu Szveta: Tÿ-ſze pokay, dà mores muke vikuvicsnÿee od ſzebe odvratiti. Tada raz-ſzardivſi-ſze Kvincsian, zapovida da-yu vukuu dò Tamniczee. A ona ſz-velikÿm veſzelyem ulize, priporucsuyuchi ſza-molitvoom Gozpodinu boy ſzvoy. Drugÿ daan necsiſztÿ Kvincsian csÿni nyu oppeta prid-aſze dovezti, govorechi-yoy; yeſzili miſzlila ò tvoyemu ſzpaſzenyu? Recse ona; Szpaſzenye moye Kriſtus yeszt. Recse Kvincsian: Dokole nevolynà, nevolyne mıszli produxuyes? Zatay Kriſta, i pocsni Bozi ſtovati, neka dà ne izgubijs xivot, i nezrilu ſzmart prÿmes. Recse Agatka: Tÿzatay Bozi tvoyi, koyÿ-ſzu darva i kamenye, à poznay pravoga Boga koyij-te yezt ſztvorÿl, dà ne upaades ù vicsnyu ſzmart, i muke kòye ne doſzpivayu. Tada-ſze raſz-szardi Kvincsian, i zapovida da-yu obbiſzee i biyuu, i govoraſe-yoy: Agatha promini miſzaal tvoyu, da-ti-ſze xivot daruyee. Recse Agatha: Tvoye muke meni blaago neizmirno pribavlyayu, i raduyem-ſze kakono oon, koyi dobri glaaszi csuyee, illi koyÿ vidÿ onoga koyega xelÿ, illiti koyÿ yeſzt veliko blaago naſaal, tako-ſze yaa ſzlaadÿm mukamÿ koyemi zadayes. yere ne-more-ſze xito dobro ſzahraniti, dokole-ſze od plivee ne ocsiſztÿ, tako i moya duuſa ne more ù Ray doytı, dokle moy tÿlo ne budee ſzvakoyako iz-mucseno od tvoyh ſzlusbenikov. I tako zapovida ſzarditÿ Kvincsian, da-yoy yimayuu nyee Doyku ſzaxÿmati, à zatÿme i odrizati. Recse zatooſzveeta Agatha: Nemilÿ i lyuutÿ cslovicse, ne ſztidiſ-ſze ovo xenzkoy glavi csiniti, i doyku kakovom-te yeſzt mati tvoya doyila odrizati? Da preem daſzi-mi izvanyzku Doyku odhvatÿl, yimam druugu ù duuſi moyoy, ù koyu neyimas mooch yere yeſzt prikazana odditinyſztva moyega Kriſtu Bogu moyemu. Raſz-szardivsi-ſze Kvinczian oppeta, zapovida da-yu odveduu ù tamniczu, i dà likaara kà nyoy ne dopuſchyuyu, i da-yoy ni kruha ni vodee ne daayu. A ona pokle

ulize ù Tatmniczu okolo polu-nochyaa, vidi Szvetoga Petra Apo-ſtola ù priliki yednoga ſztarcza, prida koyemu dÿte yedno ſzvi-chyu noſaſe, à oon ſzaam mnoge likarie, povidayuchi da-ye likaar, i ovako nyoy govorechi: Ne milÿ oon cslovik, csinil-te-ye biti da niſchye nÿ oppravÿl, à tÿ ſzi nyega tvoyoom kripoſztÿu primogla. kako Doyke tvoye ne-ſzamo csinÿl yezt mucsiti, dà i odſzichi. tako hochye duuſa nyegova bool vikuvicsnyu priyati. A-yaa buduchi onada ondi, kada-ſzi too tarpila, i ſzudechi da-ti mogu pomochi moyim likoom, doſaal-ſzaam ka tebi. Recse nyemu Szveeta Aga-tha; Moyemu tijlu niſzaam nikadare nikakovu likariyu daala, zatoo ne csinimi-ſze poſteno, ta obicsay, koyi-ſzaam od mladozti uzdarxaala, ſzada oſztaviti. Na too odgovori nyoy onÿ Szta-racz: I yaa yeſzaam karztyanin, i uffayuchi date mogu izlicsiti, zatoo-ſzaam doſaal kà tebi, zatoo-ſze ne ſztÿdi od mene. Odgovori nyemu Szveeta: A kako too more biti, buduchi tÿ ſztaar i narocsit à yaa Divoyka, dà tebi odkriyeem moy xivot. Da volÿm dà mene ove rane bolee, nego dayh ſzmoyim prikorom komugodir ukaxeem. Zato-ti ocse poſtovani zahvalyam da ſzi-ſze doſztoyal za czicha ovoga lÿka ka meni doyti: da znay dà cslovicsa ſzke li-karie nikadare kà moyemu tÿlu ne poſztaviſe-ſze. Odgovori Sztaracs; Zaſto ne dopuſztÿs dà te lÿcsÿm? Recse nyemu Szveeta: Yere yimaam gozpodina moyega Iſzuſza Kriſta, koyÿ ſzamom ricsyu ſzvoyom ſzvaka lÿcsÿ, i povalyenaa zdvixee. Ako oon hochye, more mene uzdarxati, nyegovu nedoſztoynu raabu. Tada Sztaracz poſzmihnuvſi-ſze, recse nyoy: Oon yeſzt mene poſzlaal ka-tebi, à yaa-ſzaam nyegov Apoſtool: i poglyeday ſzebe, kakoſzi izlicsena. I kada too recse, priminu iza nyee ocsiyuu. Tada mole-chi Szveta Agatha recse: Hvale-ti dayem moy goſzpodine Iſzu-ſze Kriſte, daſzi-ſze ſzpomenuul od mene; i poſzlal yeſzi ka me-ni tvoyega Apoſtola, koyi-me yeſt pokripÿl, i ponovÿl moya uuda. I kada ſzvarſi molitvu, pozrivſi na ſzvoyu pult, vidi ozdravlyene ranè ſzvoye, i doyku zdravu kako parvoo. Szvu onu nooch obuyee velika ſzvitlooſzt tamniczu, toliko dà czichya toga vſzi ſztraxni-czi odbignuſe, à tamniczu otvorenu oſztaviſe. Zatoo koyij bÿhu ondi odſzudyeni rekoſe nyoy: Evo vraata yeſzu otvorena, i ni-kore-yh ne csuuvaa, izaydi i ubigni. Odgovori Sz. Agatha: Da-leko od mene budi da yaa venacz moyega boya izgubijm: i dà yaa ſztraxezi ù kvaar poſztavijm, yere yimayuchi yaa pomochnÿka gozpodina Iſzuſza Kriſta ſzijna Boga xivuchega, hochyu dò kon-cza ſztaati ù nyegovu izpovidanyu, koyÿ-me yeſzt izlicsÿl i po kripÿl. Nakoni csetvartoga dnee csini nyu oppeta kvinczian na

ſzuud

ſzuud doveſzti, i pocse-yoy govoriti: Dokole hochyes-ſze ſzuprotiviti zapovidima Czeſzarovÿmi? Illi *Bogoom poſzvetiliſchye ucsini, illi-te hochyu vechiÿm mukaã podloxiti.* Recse nyemu *Szveeta Agatha: Szvee tvoye rijcsi taſchye yeſzu, à tvoye i Czeſzara zapovÿdi nepravedne, koyee vozduuh pogardyuyu. Zatoo reczi-mi nevolynij, i bez niyednoga ochyutyenya cslovicse: ko-ſze hochye moliti, i ù pomooch zvati drijvoi kamenie, koye nischye ne csu yee. Ne vidiſli da na miſzto onee Doykee, koyu-ſzi-mi csinijl oddrizati, drugu-mi yeſzt csinijl izreſzti goſzpodyn moy Iſzus* Kriſt? *A oon razgnyivavſi-ſze pocsee-yu oppitovati:* Ko-te *yeſt izlicsijl?* Recse *nyemu Szveticza: Iſzus* Kriſt, *ſzijn Boga xivoga. Odgovori* Kvincsian: *Tij oppeta* Kriſta *yimenuyes, koyega ya nechiju ni ſzliſati yimenovati. Recse Szveticza: Nechyu priſztati nyega uztnij moyimij zvati, à ſzarczeem ſzlaviti.* Recse Kvincsian; *Szada hochyu poznati, ako-te ùzdarxij* Kriſt *tvoy. Tada csijni lonaacz razbienijh oondi raſzszipati, à na-nye goruchya uglyevya, à ſzvarhu nyega nyuu varchi. I kada-ſze too vcsijni, velik truuſz na onome miſztu bij, koyij ubi Vulteya tovariſa Baanova, i Theofila nyegova priatelya, koyih ſzvitoom csinyaſe ove nepravde. Da ne-ſzaamo ondi, nego i po ſzvemu graadu* Katanzkomu *velik truuſz bij, Zatoo ſzvi gradyani dotekoſe ù dvoor Baanov i kruto-ga ſz mutiſe. Tada* Kvincziã *ſz yednee ſztraane boyechi-ſze Truuſza, ſzdruge puulka kaaza da-ſze yimaa ſzveeta Agatha ù tãniczu odveſzti. A ona kada onamo ulize, razapanſi ruke ſzvoye kà nebu, recse: Hvale-ti dayem* Gozpodine, *da-ſzi mene doſztoynu ucſinijl, koyaa yimam boy biti za tvoye ſzveto yime, vazamſi od mene xelyu ovoga xivlyenya, i dayuchi uztarplyenye moyemu tijlu. Tÿ-me zatoo gozpodine uſzliſi ovi bijp, i raacsi da yaa tvoya raaba oſztavim ovij Szvijt, i prijdem kà bogatomu i golemomu miloſzardyu tvoye-mu. Szvarſivsi molitvu, podaa Duuh ſzvoy gozpodinu, A puulk kada too razumi zkupi-ſze, i tijlo Szveete mucseniczee ſz-velikoom csaſztyu, i poſtenyem ſzabraniſe. A mladinacz nikoyij, yimayuchi ſzobome ſztoo ditaacz lijpo odivenih, koyega miſchyani od* Katane *ne poznavahu, doſadsi nà miſzto kadi bijſe poloxeno tijlo Szveticze, poſztavi plocsu yednu od mramora na nye greb, ſz-ovakovijm pijſzmom: Pameet ſzveeta, Poſtenye ka Bogu dobrovolyno, i vztaba ſzvoyega odkuplyenye.* Koyuu *kada poſztavi nakoni glavee Szveticze, otijde i nebij potle ù oncme graadu vidyeen, toliko da nikoyi ſzudyahu daye Anyel Boxyi bijl ono.* Kada Kvinczian *ſzliſa da ye Szveta Agatha priminula potexaſe-ſze nyee blaago zgrabiti: zatoo vazamſi poli ſzebe vitezi ſzvoyi, uputi-ſze kà graadu* Panor-

mu. Da

*mu. Da Boxyijm pravednijm ſzudoom, prigodi-ſze dà nà puutu po-
ginu ù yednoy rijczi, koyaa yeſzt blizu Katane, yimenom Pſemito,
yere hotechi-yu pribroditi, ulize ù brood ſza-ſzvoyimi konyi, koyi
na nyega ſzkocsiſe, yedaan od nyih vaſz nyegov obraz izruuxi, à
drugij ne prizta peeſuchi nyga dokle-ga ù rijku Pſemithu izvarſe.
I buduchi mnogo onijh, koyij nyegovo tijlo yizkaſe, ne bij naſaſzto
do danasnyega dnee. Too-ſze tako prigodivsi, nareeszte csaaſzt
i poſtenyee Szveete Mucseniczc Agathee, i nikore ne ſzmiyaſe nyee
rood nepokoyiti. Nakoni godiſchya nyee priminutyaa, nà ono miſzto
kadi-ſze bijſe Anyel ukazaal, koyij onu plocsu bijſe poſztavijl na
greb Martijriczee, Etna gora velik plameen ognyeni izmijtaſe,
koyij kakono rijka ſza velikom munyoom ſz varha goree doli tekuchi,
kamenye kako voſzak razſztapaſe, hotechi ſzaxgati vaſz graad*
Katanzki. *Da ooni* koyi *pribivahu okolo goree, bixechi prid o-
gnyem, prem dà bihu pogani vtekoſe-ſze ka Templu
Diviczee Agathee, i vazamsi odiiyu koya bijſe
ſzvarhu nyee greba, poſztaviſe protiva
ognyu.* A *Boxyoom miloſztyu tudye-
ſze ogany oon vgaaſzi Too
csudo-ſze zgodi peeti daā*
Februaria, *na koyi yi-
ztij ona yeſzt pri-
minula, i koyij
ſzvetku-
yemo, ſzlavechi gozpodina naſega
Iſzuſza* Karzta, *neka da i mij
nyee ſzvetimi molitvami
primeno odpuſchyenye na
ſih gribov, veliko milo-
ſzardye, ſzada i vaz
da i ù vijke vij-
ka. Amen.*

XI-

XIVVOT S. ŁVCZIEE.

BVDVVCHI-ſze po ſzvoy darxavi Siczilia, pri-ſzveete Agathee yime razglaſzilo, i Puulk od Sirakuſee pohodechi nyee greb ù graadu Katanee; koyij yeſzt bliſzu peddeſzeet milya daleko od nyih: prigodi-ſze dà nà blagdaan tee Szveticzee, ſz' oſzta lijm puulkoom i Luczia Divicza poſtovaana, i meu Siracuſanij kruuto plemenita, tamo putovaſe ſza ſzvoyoom materyuu Eutichiom, od koye, od csetiriu godiſchya, velika karv teczijſe, à likaari-yoy nikako nemogahu pomochi. Za too kadaſze ondi zprovood csinyaſe, csitayuchi-ſze onada ono cſtenye Evanyelyaa, koye povijda kako-ye ona xena, koya dotaknu leto gozpodinovee halyee, i ozdravi od nemochi karvi tecsenya. I kada-ſze too cſtyaſe recse Sz. Luczia materi ſzvoyoy: Ako veruyes mayko, ovomu csa-ſze csijtaa virui i ovo dà Szveeta Agatha koyaa yeszt muku tarpila zà raadi Iſzu Kriſta, da yeſzt doſztoyna vazda-ga prida ſzoboom yimati, za too dotakni nyee greb viruyuchi, i hochyes ozdraviti. I kada bijſe Puulk ſzvarsijl ſzvakaa, i otisſaal; paddoſe obbe dvij Mati i Hchij prida greb Sz. Agathee i zacsese ſza-ſzuzamij proszíti pomochy i produxuyuchi molitvu, obuye ſzaan Divoyku Lucziu, i vidi ù ſznu Szveetu Agathu, ù ſzridi Anyelov ſztechi, nareſenu dragijm kamenyem, i govorechi-yoy; Szeſztricze moya Luczia, Diuicze Bogu zavechyaana, csemu proſzijs od mene ono, ſto ſzaama moxes tudyee ucsiniti. Yere evo i Materi tvoyoy, vira tvoya yeſzt pomogla, i kako pò meni uzvisuyee Iſzukarzt graad od Katanee, tako hochije pò tebi dicsiti-ſze graad Sirakuſee, yere-ſzi Kriſtu ù tvoyemu Divſztvu veſzeel sztaan pripravila. Csuyuchi ona too, i probudivſi-ſze, uszta-ſze darhchyuchi, i recse materi ſzvoyoy; Mayko moya, Mayko moya, eto-ſzi ozdravila. Molim-te za onu, koya-te-ye ſzvoyimij molitvamij ozdravila, da-mi nikada ne ſzpominyues od Zarucsnika, i dà ne yiſchyes od moyega tijla plood koyij umiraa, i ginee, nego ſzve ono ſto-mi kanyaſe dati, oddavayuchi-me zà cslovika koyij umiraa, i koyij moyu csiſztochyu vazeti yimaſe: day-mi hodetyoy kà goſzpodinu Iſzuſzu Kriſtu, koyij yezt uzrok i hranitely moyee csiſztochyee. Odgovori-yoy na too nyee Mati Eutichia: Devet-ye lijta daye tvoy Otacz umarl, ſzve ſtoye oztavijl, csuvala-ſzam, i niſzam-ſze nicseſzaar iz-havila, nego-

nego-ſzaam pribavila : à ono ſto-yeſzt moye,tolikoyeer ſzama bolyee od mene znades. Zatvori ocsi moyi, à po ſzmarti moyoy od ſzvega ovoga blaaga csini ſtoti-ſze budee lyubiti. Recse Luczia: Szlisi mayko moy ſzvit. Niye ſza-ſzvima Bogu draag on, koyij ono-mu dayee, csa ſzobome ne more odneſzti, i csa ne more uxijvati. Dà ako hochyes Bogu ugoditi, day-mu ono, csà tij mores vxivati. Yere umiruchi ono csa oſztavlyaas, za too oztavliaas, yere ſzobome nemo xes odneſzti. Za too xivechi i zdrava buduchi day Kriſtu ſto yimaas, i ſzve ono ſtò meni kanyase dati pocsni nyemu daavati. I tako govorechi Luczia materi ſzvoyoy ſzvakij daan ob tome, pocseſſe prateex ſzvoyu prodavati, i nà potribu ubozijh obratyati. Csuyuchi nye Zarucsnijk dà one tako babſchinu i draago kamenyee prodayuu, pocsee zkarbyu izuvidati od doykee Szveete Lucziæ, csa more biti da-ſze tako csinij. A ona buduchi muudra tako-mu odgovori: Namiraa-sze tvoyoy zarucsniczi yedno yimanye koyee vridno yeſzt vechyee od tiſzuchya ducaat, i xelechi ono ù tvoye yime kupiti, za too nikoyee ſztvari prodayee. Veruyuchi luud cslovik ne pocsee dalye izpitovati, nego i ſzaam naſztoyaſe prodavati. Da pokle, napokoni kada ſzve bijhu izprodavali, vidi da-ſze yeſzt ubozijm udoviczaam, ſzirotaam, puutnikoom, i Bogu ſzluxechijm ſzvè ono razdililo, oſzvadi-i nà pravdu-yu pozvaa prida Paſkaſia Baana, govorechi dà nyegova Zarucsnicza xivee ſzuprotiva zakonoom Czeſzarovijm. Koyuu zgrabivſi Paſkaxiy, pocsee nukati dà Hudobaam poſzvetiliſchija csinij. Nyemu Szveeta Luczia recse: Poſzvetiliſchye xivo i ne oſzkvarnyeno Bogu i Otczu ovo yeſzt, pohadyati udove, i ſzirote ù nijhovih nevolyah. Taa ova trij lita yinoo nieſzaam csinila, nego takova poſzvetiliſchya Bogy xivomu: Szada neyimayuchi ſto vechyee, mene ſzamu prika xuyem Bogu xarztvoo xivuuchye, neka od mene csinij ſto hochye. Paſkaſius recse: Takove beſzide mores ſzvakomu tebi prikladnu karztyaninu besziditi, dà meni koyij naſztoyim Odluke Poglavijcz obſzluxevati, za luudo too povijdaas. Recse na too Luczia: Tij naſztoyijs nà zakoni Poglaviicz, à yaa nà Boxyi zakoni naſztoyijm. Tii-ſze csuvaas nyijhe ne uvriditi, à yaa-ſze csuvaam Boga ne uvriditi. Tij nyijm xudijs ugoditi, à yaa dà ſzamomu Kriſtu ugodijm xelijm. Tij ono ucsini ſto-ſze tebi koriſztno vidij: à yaa ono csinijm csa znadeem dà yeſzt meni ugodno, i prudno. Paſkasius recse: Szvu tvoyu Didinu ſz onimi ſzi ſztratila koyij-ſzu-ti csiſztochiju vazeeli, à ſzada kako yedna bludnicza bez-ocsno govorijs. Recse Luczia: Moyu didinu ù dobro miſzto yeſzaam poſztavila, à koyibi-mi mogli csiſztochiju tijla moyega illi pameeti

vazeeti

vazeeti, nieſzaam prijmala. Recse Paskaſiy: Koyij-ſzu oni koyij vazimayu csiſztochyu tijla i pameeti? Recse Luczia: vij yezte koyij vazimaate csiſztochiju pameeti, od koyih velij Apoſtol: Ozkvarnyuyuu dobre chyuudi, zalaa dogovaranya. Yere ſzvuituyete duſaam cslovicsaſzkijm, dà zabludyuyu od ſzvo yega muuxa, to yeſz ſztvoritelya nyihova, tere dà Dyavola naſzliduyu ù taſchyh Idolijh i prilikah. A oni koyij tijlu csiſztochyu vazimayuu oni yeſzu, koyij zà kratku razkoſu ovoga vrimena, oſztavlyayu vikuvicsnyu razkoſu, i vechye czyne ovo ginechye veſzelye, od onoga koyee ne doſzpivaa. Recse tada Paskaſiy: Hochyeeti priſztati beſzide, kada pocsnuu udarczi: Recse Luczia: Boxye beſzide ne priſztayuu: Recse Paskaſiy: Dakle tij yeſzi Boog? Odgovori Luczia: Yaa-ſzaam raaba Boxya, A zatoo-ſzaam rekla daſzu Boxye beſzide, yere-ye on rekaal: Ne govorijte vij prida Szudczij, nego Duuh Szveeti oon govorij ù vaaſz. Paskaſius recse: Dakle yeſzt ù tebi Duuh Szveeti, i oon ù tebi govorij? Luczia recse: Apoſtol velij, dà oni koyij csiſzto xivuu da-ſzu Tempaal Boxyi, i dà Duuh Boga ù nyih pribijva. Paskaſius recse: Yaa-te hochyu ù bluudni ſztaan csiniti pelyati, Szneka kada budes ondi oczkvarnyena, odbignee od tebe Duuh Szveeti. Luczia odgovori: Tijlo-ſze ne' ozkvarnyuyee pria nego ako mijſzaal priſztuupij. Yere prem dà ù moyu ruuku tamyan ſztavijs, i pò ruuczi moyoy poſzvetiliſchya csinijs, Boog too vidij, dàli-ſze ruuga tijm, yere ſzvakoga, pò nyegovy Volyi, i hotinyu ſzuudi. Yere csiſztochia ſzilovana tako tarpij prilyubodinijka, kakono zmiyu, alli razboynika. Za too ako-mi ſzilu csinijs ucsiniti, dvoſztruka kruna hochije-ſze moyoy csiſztochi dati. Paskaſiy recse: Ondi te hochyu csiniti ù necsiſztochi izdahnuti, ako ſzada Czeſzarove zapovijdi ne obſzluxijs. Recse Luczia; Yure-ſzam-ti rekla, Tij moye hotinyee nechyes mochi na grijh prignuti. A csagodijr tijlu moyemu ucsinijs, koyee mnides ù tvoyoy oblaſzti ymati, too nechye ſze mene priſztoyati. Tada zapovida Baan dà doydu bludnijczi, i dà nyu nyime ù ruuke govorechi: Zovite ſzvih kà nyoy, i dopuſztite-yu dotle pogarditi, dokle odpovijduu dà-ye umarla. Dà kada-yu pocseſe ù bludni ſztaan voditi, toliku-yoy teskochyu daa Duuh Szveeti, da-yu nikakoor ne-mogoſe kreenuti. Zatoo priſztuupi velè vitezov nyegovih, koyij rivayuchi-yu i potiſzkuyuchi trudyahu-ſze i potyahu-ſze, à Divicza gozpodinova ne krenyaſe-ſze ſzà miſzta. Tada ſztaviſe povraazi na ruuke i noge nyee, i pocseeſze ſzvi zkupa potezati, à ona kako gora na onoom miſztu ſztaaſe. Tada

G pocsee

pocsee Paskaſiy tugu gymati, i od xaloſzti nà manye doboditi. I dozvaa csarovnyczi, i popove od Idolov, koyij ſzvi csarabudabi-yu mogli ſza-miſzta ganuti. A ona ſztaaſe ſztanovita. Tada Paskaſiy zapovida da-ſze ſzaxem poliyee, mnechi da csaramij ſztoyij onako. Potomtoga dopelyaſſe nikoliko volovaa da-yu poteexu, dali ne mogoſe. Zatoo recse-yoy Paskaſiy: Koye-ſzu tee tvoye csaare? Recse Luczia; Ovo nie-ſzu moye csare, nego Boxyi daari. Recse Paskaſiy: Koyij yeſzt dakle uzrok, da buduchi tij divoyka mlobava, potexuchi-te tiſzuchya muxij, nemoguu tobom ganuti? Recse Luczia: Ako-yih yoſchye deſzet tiſzuchi ſztavijs da-me potexuu, bochyee csuti Duuha Szvetoga gonorechy ega-mi: Paſztichyee od boka tvoyega tiſzuchya, à od deſznè tvoyee deſzet tiſzuchia.

Mucsaſe-ſze zatoo pametyu ſzvoyom Paskaſiy, tere vapiaſe: Koyemu *ſzveta Diva recse: Sto-ſze mucsijs? ſto-ſze laamas mi ſzalyu tvoyoom? Pokle-ſzi vidijl da-ſzaam Tempaal Boxyi, yure viruy, akoli yoſchye ne uidijs, izkuſzi bolyee. A Paskaſiy yos vechyee dihaſe, videchi da ſzmijh ſzoboom csinij lyuudem. Tadà csijni velik ogany okolo nyee uxgati, i pakaal, i ſzmolu, i uli nany livati neka bolyee gorij. A ona ù yime goſzpodina naſega Iſzukriſta oſztà ſztanovita nà miſztu onome, govorechi-mu: Yaa-ſzaam molila goſzpodina moyega Iſzuſza Kriſta dà taa ogany neyimaa oblaaſzti ſzuprotiva meni, neka dà-ſze rugayu tobome koyi-ſze ùfayu ù nyega: I zatoo ſzaam proſzila da-mi produxij xivot, neka dà onijm koyij veruyu, ſztraah od muke vazmeem, à nevirnikoom oboliyu zatareem. Tadà priatelyi Paskaſievi nè moguchi tarpiti, da-ſze oon vechye tako mucsij, csiniſe da-yu macseem probiyuu; zatoo tako probiyena, dokle hoti pomoli, dokle hoti govori puulku koyij ondi okolo nyee bijſe, govorechi: Navis chyuyem vaam, da-ye mijr daan Czirkvi Boxyoy, yere-ye Dioklecʒian iz kralyevſztvaa ſzvoyega ſzvarxeē, à Maximiā danaſz yeſzt ùmarl. I kako* Kataanzki *graad, yimaa ſzeſztru moyu Agathu, koyaa za-nyih pri Bogu odgovaara; tako znayte da-ſzaā yaa daana od Gozpodina ovomu graadu, ako nyegovu-volyu csinechi, primete pravu virù. Too govorechi ſzlusbenicza Boxya Luczia, buduchi, kako yeſzmo rekli, macseem probivena, prid nyee ocsimaa pelyahu Paskaſia Bana vezana verugamij, yere-ſze biahu tuxili na nyega lyuudi Sicilie, da bijſe oplinijl onu darxavu. Od onude buduchi potoom ù Rijm povedeen, i od ſzvega vichya Rijmzkoga ſzliſaan, bij nà ſzmart odſzudyeen. A Boxya mucsenicza Luczia, divicza priſzveeta, ſz'onoga miſzta kadi bijſe ſztalà,*

ſztalà, ne bÿ ganuuta i ne izayde nye duuh, dokle ne doydoſe popovi, koyij-yu ſzvetimi otayſztvi pricseſztiſe, i ſzvi koliczè rekoſe: Amen. Na onome yiſztoom miſztu uzidaſe potle Czirkvu ù nyee gime, ù koyoy nyee molitve czvatuu ſzada i vazda, i dokole ovij ſzvijt budè ſztaati. Amen.

XIVVOT S. FEBRONIE, pò Thomaidi koludriczi pijſzan.

1 VVRIME Diokleczana Czeſzara, bÿſe Anthim Baan, koyij buduchi nà ſzmart nemochyan, bratu ſzvoyemu Serenu tako pocsee govoriti: Yaa brate evo umiraam, zatoo ſzijna moyega Liſimacha tebi priporucsuyeem, koyemu yereſzmo zarucsili hchyeer Proſfora Vÿchnika, molijm-te da-mu tudyee pò moyoy ſzmarti ſzvadbu ſzpravÿs, i dà-mu budes na miſzto otcza. Potoom toga nakon trij dnij umrij Anthim Baan. A Dioclecziian Czeſzaar Liſimaka i Serena nyegova ſztrijcza ſzazvaa ka-ſzebi, i recse Liſimachu: Yaa, mladichyu, hoteechi dobra tvoyemu otczu, pò nyegovoy ſzmarti, hotijl-ſzaam udilyee pŏſztaviti tebe nà nyegovo miſzto; Dà pokle-ſzaam nikoyij glaaſz csuul, da-ti-ye draaga Vira karztyanſzka, uzdarxal-ſzaam ſze. Nego hochyu da parvoo poydes nà Iztocsnee ſztraane, dà onde zatares karztyanzku virù, à kada-ſze vraatijs, tada-chyes Baanŏ poſztati.

2 Csuyuchi too Liſimach, ne-ſzmì Czeſzarù odgovoriti, yer bÿſe mlaad okolo dvadeſzeet lijt: Nego Selen nyegov Sztrijcz padſi na tlà recse: Molijm tvoye velicsaztvoo, dopuzti nikoliko daana Liſimachu, neka more pirovati, potomtoga i yaa hochyu s'nyime poyti, i ſzve hochyemo oppraviti ŝto tvoye boxaztvenoo velicsaztvoo zapovÿdaa. Odgovori Czeſzaar: Parvo poſſad nà Iztook, zatarite Virù karztyanſzkuu, kada too oppravijte, vrativſi ſze, i mene hochyete yimati pomochnijka ù toom pijru. I neſzmiſe yinoo odgovoriti na too, neg-vazamſi zapovijdi, i vele vitezov poydoſſe. Povede Liſimach ſzobom yednoga kneeza-yimenoom Prima; koyi-mu bÿſe Tetijn ſzijn, i ucsini ga ſzvoyijm voyvodoom. I kada doydoſſe nà jztook ù Meſopotamiu, ù ſztrane koyee-ſze Palmyra zovuù, vele karztyanov ſzaxgaſſe, i poſzikoſſe, Yere Selen bÿſe yedaan lyuut, i necslovicsaā cslovik, koyj ne-ſzamo ovo, dà i pſzoō meeſzo karztyanov csinyaaſſe metati; za too-ga-ſze vaſz ſzvijt kruuto boyaſſe.

I ta-

3 *I tako yednu nooch Lisimach zazvaa ka szebi kneeza Prima, i recsemu: Moy poslovaani kneexe Primee, znades, da-ye preem moy Otacz ù Garcskoy neveri vmrà, ali za-too moya Mati karztyanka-ye byla dò szmarti, i naſztoyala-ye vele da i yaa karztyanyn budeē: dà yaa boyechi-sze Czeszara i Otcza moyega, yoschye toga niyeszam ucsinyl. A szada vidym, od ovoga zalooga cslovika Selena sztricza moyega, karztyani rusno umarayuchi. Zatoo hochyu dà od-szele koliko moremo podotayno, braanimo-yh, neka szvih ne pogubỳ. Csuyuchi too kneez Prym voyvoda: ne csinyasse vechye karztyani hitati, nego onym koyih znadisse, i Monasztirō otayno porucsevase, da-sze csuvayu ruuk bisznoga Selena.*

4 *Buduchi oni ù onih sztranah kannyahu ù Sibapol graad doyti, koyi bijse na krayini od Assirie, pod Rimszkym vladanyem. A bysse ù onoom graadu yedaan Monasztijr peddeszet xenzkih glav, timi vladasse Brienna Oppaticza, koyeeyeszt byla mestrovicza Platonia Xaknovicza. Ona yeszt ovakovi Zakoni poztavila: V Szobotu ne-byse Sesztraam szvobodno dilovati, nego-sze zkupiti ù Czirkvu. Onde to' Pszalmi poyahu, tò Platonia Sveeto Pijszmo Sesztraā dò Tercsee cstyaase, potom dadyse Knyigè Brienni, iz koyih ona dò vecsernye szeztraam cstyase: Tako pò nye szmarti i Brienna csinyase, koyaa yimaase poli szebe dvy Divicze mlaade, i dobro nautsene, yedna-sze zovyse Prokla, druuga Febronia. Prokla yimase dvadeszeet i peet lyt, à Febronia dvadesset, Taa bijse Brienne unuka, i byse velè lypa xivota, i veszela, kakova-sze nebi mogla napyszati.*

5 *Zatoo Brienna veliku zkarb yimase, videchi Febroniu toliko lyuczku, glyedaase kakobi-yu csiztu uzdarxaala. Yymayuchi one szesztre obicsay od yednoga vecsera do drugoga nischye ne yizti; zapovida Febronij, dà nakon dvaa dny yednoocs yidee. A ona szaama videchi-sze takova xivota, ni onada ne naszityase-sze dozti kruha i vodee. Ka-tomu csinila-ye szebi ucsiniti yednu sztoliczu malahnu, try lakti dugu, à pedaly i pool uzku, na koyoy szpaase, kada byse vrijme, à nikada na szamoy zemlyj. I kada-yu Dyavaal nocbnym mislyenyem napasztovase, tada uztayase, i mnogimy szuzamij Boga molyase, da-yu od napazti oszvobody, i szveto piszmo cstyase. I buduchi-yoy draag nauk, toliko-sze bijse naucsila, da-sze Brienna csudyase. I tako ona ù Szubotu szesztraam ù Czarkvi szvetu knyigu cstyase. A yere oni dnij szubotnij i nikee-*

yinee

yinee xene plemenitee ù czrikvu dohodyahu poſzluſati Duhovnij nauk;biiſe zapovidalaBrienna Febronij,da ſza-pokrivenijm obrazoom cſtij, yere izvanyzkoga cslovika alli xenee lijcze Fe- bronia nikadar ne bijſe vidila .

6 *Zatoo Febronee razuum , lipota , i pokornooſzt , pò ſzveem Graadu na glaſzu bijſe. Csuyuchi too Hiera veli- ka vladika bijſe uxgaana , i xelyaſe viditi Febroniu , i govo- riti ſnyome . A taa Hiera bijſe poganka , i ne karſchyena , i nakon ſzedam miſzeczij bijſe-yoy vmarl Muux nyee . Zatoo buduchi udova,biiſe-ſze ka-ſzvoyijm vraatila , za ù mijru xivi ti.Zatoo doyde kà Monaſztiru , i doſad kà vratoom, doyde-yoy ſzuprotiv Brienna oppaticza . A ona padſi na tlà prid nyome, recseyoy:Zaklyinyã-te onijm koyj ſztvoril yeſzt nebo i zemlyu, ne odvarzime zaſtto-ſzaam poganka doſzle bijla , i ſaala dya- valzkaa : Ne uzkrati mi nauk ſzeztriczee moyee Febroniee: neka-ſze pò vaaſz naucſijm puut ſzpaſzenya. Oſzvobodite-me od ovoga necsiſztooga Szvijta , yere-me ſziluyu moyj rodyaczi drugoga muxa vazeeti ; dozta-mi-ye ſzee dobee ludoozt.*

7 *Too govorechi Hiera , mocsaſe ſzuſzamij noge Briennè : A ona miluyuchi-yu odgovori-yoy: Koliko zà Febroniu viditi , znadee-Boog , dà od dvaa godiſchyà , vazela-ſzam-yu ù ovij Monaſtijr, à ſzada-ye oſzamnadezte godischya,da niye muskee aliti xenzkee glavee ſzvitovnee oblicsyee vidila . Dà i nyee doyka cſezto-me-ye ſza-ſzuzama molila dabi-yu mogla viditi, i nyeſzam dopuztila : Niſchye ne manyee videchi tebe , da-ſzi Bogolyubna, i da-yu xelijs viditi,hochyu-te dopuztiti kà nyoy , ali potribuyee da-ſzi koludricskoom ſzuknyoom oddivena.I tako povede Brienna Oppaticza , Hieru udoviczu ka Febronij . Koyuu kada vidi Febronia tako obucsenu, mneechi da-ye kolù- dricza , prid nye-ſze noge varxe nà tlo , paka-ſze zagarliſe ; i zapovida Brienna da ſzeduu, à dà Febronia Boxyega pijſzma knyige cſtij . Onijm cſtenyem Hiera toliko-ſze zkruſevaſe, dà ſzvu onu nooch ne ſzpaſſe , ni-ſze ona umaaraſe cſtechi , ni ova poſzluſayuchi, à ſzve tlò biiſe ſzuzamij z-mocsila.Raz-ſzva- nuvſi-ſze yedva-ye mogla Oppaticza csiniti , da-ſze Hyera domà vraatij, i tako zagarlivſi-ſze ſz-ſzuzami, poyde Hiera domome,i ucſijni da ſzvoy Otacz i Mati,oztavivſi poganztvoo viruyu ù Boga pravoga , ſztvoritelya nyihova .*

8 *A Febronia oppitovaſe-ſze od Thomaidee , koya biiſe druu- gaa za oppaticzoom:Molim-te Gozpoye i Mayko, koyaa-ye ova ſzeſztra i koludricza , koya-ſze toliko plakaaſe , kako dabi ni- kadaar Szvetoga pijſzma ne poſzluſala cſtenye . Reche Tho-*

mais

mais Febronÿ: Ne-poſznayes-li koya-ye? A ona: A kako mogu yaa znati tuyu xenu. Recſe-yoy Thomais: Ovo-ye gozpoya Hiera. Recse Febronia: A zaſto-mi nÿ-ſzte rekli, nekabih ne bÿla govorila s-nyome kako ſza-ſzeztroom. Recſe Thomais: Tako ye zapovidala Oppaticza. Onÿ dnÿ Febronia bÿla yeszdò ſzmarti nemochna, i nà onoy ſzvoyoy ſtoliczi lexaaſe.

9 V too doydoſe glaaſzy dà Liſimach i Selen priblixuyu kà onomu Graadu, zà dà Karztÿani proganyayu, i mucsee. Zatoo vſzi Karztÿani koyi bÿhu ù onomu Graadu, popi, fratri, i ſzvitovnÿ, oztavivſi ſzve nyihovo razbignuſe-ſze, i ſzaam Bizkup. Csuyuchi too one Redovnicze, poydoſe kà Brienni i rekoſe-yoy: Csa yimamo mÿ ucsiniti pokole ſzvi yinÿ bixee? Csa-ſze vaam vidi, recse oppaticza? A one: Zapoviy Mayko rekoſe, neka-ſze kadigodÿr i mÿ ſzbranimo. Nà too Brienna: Yoſchye niyezte booy vidile, à yure hochyete bixati. Ne csinite tako molÿm vaaſz Hchyericze, nego-ſze ſvuprotivimo, i umrimo za onoga koyi-ye za naaſz umarl, neka da ſza nyime i xivemo. Too one csuvſi umuknuſe.

10 Dà drugÿ daan potle, yedna od onih ſzeſztaar, yimenoom Eteria recse: Yaa znadem dà czichya ovee Febronie Brienna naaſz ne puſchya otÿti. Hochye da ſzve mÿ czichya nyee izginemo. Da poydimo ka-nyoy à yaa hochyu-yoy za zvich govoriti. Me ù nyimÿ nikoyee hvalyahu, nikoye hudahu nyee ſzvit, napokoon ſzve poydoſe kà Brienni ſzvita pitati. Kada one doydoſe, i izaznà oppaticza ſzvit Eterie recse-yoy: Csà velÿs ſzeztro Eteria? Odgovori Eteria: Da zapovides da-ſze uklonÿmo ovoga bÿſza. yere nieſzmo mÿ bolyee, od redovnÿkov, i od Bizkupa. Razmiſzli dà yezt meù namÿ mladih divoyaak, koye-ye potriba cſuvati da-yh vitezi ne pogaarde: i dà mÿ nemoguchi tarpiti muke ne izgubÿmo duſe naſe, i vaſz ovÿ truud nas. Ako-ti-ſze vidÿ, neka ubignemo, i ſzoboom odvedemo Febroniu.

11 Csuyuchi too recse Febronia: Xivee moy Iſzus-Karzt, koyemu-ſzam-ſze zarucsila, i komu ſzaam Duuſu moyu zavechiila, ne poydeem iz ovoga miſzta, nego hochyu ovdi umrÿti i pokopana biti. Onada oppaticza obrativſi-ſze kà Eterÿ: Tÿ, recse, vidÿs, csa csinÿs, ya nechyu zatoo Bogu razloga dati. A oztalÿm recse: Szvakaa od vaaſz znadee csa-yoy bolye yeſt, ono csa-ſze vaam vidÿ csinite. Tada ſzve one ſzeztre, boyechi-ſze placsuchi, i parſzi biyuchi iz Monaſztira vaan poydoſe i Prokla druuga Febronie, garlechi-yu molyaſe Febroniu da Boga

za-

Za-nyu molÿ. A Febronia darxechi-yu za ruuku ne puſchyaſe da poydee, gonorechi: Boy-ſze Boga ſzeztricze daar tÿ naaſz ne oztavlyay. Ne vidisli da-ſzaam nemochna, i ako umreem, nechye-me mochi Brienna ù Greb poztaviti. Recse zatoo Prokla: Nechyu-te oztaviti Szeztricze. Otto, recse Febronia prid Bogoom obechyala-ſzi-mi da-me ne-chyes oſztaviti. Niſchye ne manyee pokle-ſze vecſeer ucsÿni promiſzlivſi-ſze Prokla, ne obſzluxi ſto bÿſe obechyala. nego poyde ſza oztaalimi vaan monaſtira.

11 *Videchi Brienna Oppaticza puuzt bez koludriczaa Monaſtÿr, ulize ù Czrikuu, varxe-ſze na-zemlyu, i placsuchi i vapiyuchi Bogu-ſze molyaſe. A Thomaiskoyaa bÿſe drugaa za nyome govoraſe-yoy: Ne placsj moya Mayko, Moguch yeſzt, G. Boog, da ove tuuge i napazti dobar konacz yimayu.* Ko-ye *kada uſfaal ù Boga, tere-ſze-yeſt pribinÿl? Ko-ye verovaal Bogu, tere-ga-ye oztavÿl? Tako yeſzt recse Brienna, da csa-chyu Febronÿ,* kamo-*chyu-yu ſzakriti? Kakochyu mochi glyedati, dayu tÿ necsiztÿ lyudi za robinyù vodee? Na toò Thomais: yeda-ſzi zabila ſto-ti rekoh. Oon koyÿ more martvÿh uzkarznuti, oon yiztÿ hochye i Febroniu kripiti i vzdarxati. Zato-ſze ne zlovolyi, nego poydimo da Febroniu pokrÿpimo, koyaa nemochna lexÿ.*

12 *I kada doydoſe ka ſztoliczi na koyoy* Febronia *lexaaſe, velikÿ placs zacsee Brienna, i ſztavivſi lÿcze ſvvoye meu kolina mnogo ſzuzzaaſe. Recse zatoo* Febronia *Thomaidi: Molim-te mayko, za-ſto-ſze toliko placsee Brienna, yere i malo pria csula ſzaam-yu ù czrikvi vapiyuchi. Recse Thomais: Czÿchya tebeſze ona xaloztÿ, promislyayuchi raaſzap koyÿ naſz csekaa, videchi da-ſzi tÿ tako mlaada, i da-ſzi tako lÿpaa. Recse na too* Febronia: *Molÿm vaaſz dà za-me vaſu ſzluxbeniczu Boga molÿte, yerebo moguch yeſzt, i pogledavſi moye ponixenye more-me nelagodnu pokrÿpiti, i vztarplyenye dati-mj, kako daaye ſzvÿm ſzlugam ſzvoyim, koyi-ga pravo lyubee. Na too Thomais: Hchyericze moja* Febronia, *evoye blizu vrime od boya, zatoo ako mij budemo latyene od nÿh, naaſz buduchi mÿ ſztare, barzo-chije vmoriti, alli tebe, yere-ſzi mlaada hochyee darxati. Zatoo ako-ty buduu lijpo govoriti, ne ugagyay-yÿm, ako-te zlatoom illi ſzrebroom, lipimi halyinamÿ illi yiztvinamij hotili buduu pribiniti, csuy, ne veruy-ÿm, neka dà ne izgubijs plaachyu mimoſaſznoga truuda tvoyega, i neka nij-ſzi ruugo Hudobaam. Ni-ye ſztvaar lipſaa od Divſztvaa, velika plachya*

chya nyee, koyaa yezt Zarucsnijk vikuvicsnyij. Naaſztoy dà onoga vidijs koyemu-ſzi duuſu tvoyu darovaala. Viy hchyercze da ne razcsinijs Zavit, koyj ymaas ſz-Iſzu-karztoom-yere-ye ſztraſaan onij daan, kada ſzudacz budee ſziditi nà priztolyu ſzlave ſzvoyee, od koyega hochye ſzvaky priyati pò mirj ſzvoyega dila.

14 *Poſzluſayuchi too* Febronia, *potvardyevaſe-ſze, i pripravlyaſe-ſze varlo ſzuprotiva duuhu dyavalzkomu, i odgouori Thomaidi: Dobro csinijs gozpoye moya, dà raabu tvoyu kripijs, yere-ſzi duuſu moyu hitriyu ucsinila. Dabih-ſze hotila bijla boya ukloniti, mogaah i yaa ſza-ſzeſztramij izlizti, i ſzakriti-ſze. Dà yere onoga xelijm viditi, koyemu-ſzaam duuſu moyu darovaala: xudijm kà nyemu poyti, ako-me doztoynu ucsinij dà zà nyegovo yime umreem. Pokole tee nye ricsij csu Brienna. Oppaticza zacsee-i ona nyoy tako beſziditj: Hchyericze moya, ſzpomeni-ſze ſto-ſzi-ſze od mene naucsila, i kako-ſzi i tij yinijh vcsila, i ſzpomeni-ſze da od ditinyſztva tvoyega, od doykee-ſzaam-te vazeela, i dò danasnyega dnee, nitkoor tvoy obraz ni-ye vidijl. Ni-ſzaam hotila, da-ſze miſaas ſza xenamij ſzega ſzvijta, evo kako-ſzam te uzdarxaala doſzele csiſztu. A ſzada csa-ti yimaam hchyericze vcsiniti? Molym-te ne pogaardi ſztaroozt moyu, ne vcsinj taſchy truud maykee tvoyee duhovnee, Spomeeni-ſze od boynijkov, koyij-ſzu prida toboom yaako i ſzlavno Martyrſztvo podneſzlj; ne ſzaamo muskee dà i xenzkee glave, meu koyinij Libia, koyoy-ſzu glavu odhvatilj; à Leoniſu ye-ſzu ù ogany varglj. Doydi-ti nà pameet Eutropia, koyaa buduchj od dvanadezte lijt, dobrovolyno yezt zà czichya praave vire ſzmart podneſzla. Ne csudyaſeli-ſze tij vazda od poſzluuha, i pokornozti Eutropie? Kada Szudacz nyuu csinyaſe ſztrilyati, za dà pobignee od ſztraaha, à ona Mateer ſvoyu poſzluſayuchi, koya-yoy govoraſe: Hchyercze moya Eutropia, csvy da ne bijs; ruke ſzebi na zaada ſztaviuſi ſztaaſe, dokle izaſztrilyana nà zemlyu padſi duuh ſzvoy izpuuzti, i materinu zapovijd ne ſzlom. Niſzi-li tij ovee divoycsiczee vztarplyenye vazda hvaalila, ona knygee nikakovee ne-znadiſe, à tijye-ſzi i yinijh vcsila.*

15 *Too i oztaalo one govorechi, nochy mimoyde i daan oſzvanu, ù too doba pocsee-ſze csuti ù graadu placs i buka, yere bijhu dosli Liſimach i Selen. Koyim, kada bijhu yure mnogo karztyanij pobitali, i ù tamnicze vargli, dopovidano bii od onaga Mona-*

ſztira. Zatoo doſadſi vitezj kà Monaſtiru pocseeſe ſzikirami j vrata czijpati, i popadſi Briẽnu oppaticzu, hotiahu-yu macseem ubiti. Nego Febronia padſi prida nyih pocsee nyih ovako moliti: Zaklyinaã vaaſz Bogoom nebezkijm, mene mene parvoo vmorite, neka ne videe ocsi moyi ſzmart goſzpoyee moyee. V too vrime prizpi kneez Prijmus, i ſzardechi-ſze iſztira odonde yunaaczi, i recse Brienni: kamo-ſzu oſztaale, koye-ſzu bijle ù ovoom Monaſztiru? Recse ona: Szve-ſzu odſztraaha pobignule. Recse Primus: Dabi-ſzte i vij bijle pobigle. Zatoo-vaam budi ſzvobodno poyti kamo hochyete I tako vazamſi ſzobome yunaczi otijde i poyde kà Liſimachu. koyi-ga oppijta: Yeſzt-li yiſztina csa-ſzmo csuli od onoga Monaſtira? Recse Primus: Yiztina yeſt, i zazvà-ga nà ſztraanu, i recse-mu: Szve koye-ſzu ù oneme Monaſztiru bijle, pobignule-ſzu, i nij-ſzmo naſli nego dvij Sztaricze, i yednu mlaadu divoyku. Dà hochyu-ti csudnu ſztvaar povidati, Nie-ſzaam takovo oblicsyee meu xenamij doſzele vidijl, kakovo ye onee divoykee, znaade Boog dà yiztinu povijdaam, i vidijl-ſzam yu nà yednoy ſztoliczi lexeechi, toliko da-ſzam-ſze za-cſudijl. i dabi ne bijla ſziromaſcha, doztoyna bi bijla tebi moyemu Goſzpodinu xena biti. Ako-mi-ye, recse Liſimach, moya Mati zapovidala, dà ne proliyem karv karztyanzku, nego da yim yeſzaam priately, kako mogu Iszukarztovijm zarucsniczaam koyee zlo miſzliti. Takoo molim-tè, povedi-yih vaan Monaſztira, i ſzabrani-yih neka ne upaadu ù ruuke ovoga Selena ſztricza moyega lyutoga.

16 *Tada yedaan od onih zalijh yunakov koyi-ſzu ù Monaſztiru bijli csuyuchi too, potecse kà Selenu, i povida-mu kako-ye yedna toliko lijpa mladicza ù onome Monaſztiru, od koye Primus kneez ſz-Liſimachom govorei da mu yu zà xenu dadee. Csuyuchi too Selen kruuto-ſze raz-ſzardi, poſzla ù Monaſztijr da-ſze ymayu tee xene zadarxati, i csijni pò graadu raz-glaſziti, da hochye za-yutra Febroniu na prijd doveſz ti. Csuyuchi too, zkupi-ſze veliko mnoſtvoo muxij i xeenaa onoga graada i kotaara, zà glyedati boy Febronie. Kada ſze dakle raſz-ſzvanu doydoſe ka monaſtiru viteezi, popadoſe ſz oneę ſztoliczee Febroniu, i ſztavivſi yoy xelizne veruge okolo vraata nyee odvedoſe-yu. Da Brienna i Thomais darxeechi Febroniu, placsnim glaaſzom moliſe viteezi, dà moguu malo ſza-Febroniom govoriti. i oni-yijm dopuſztiſe. A one molyahu yoſchye dà i nyih s nyome povedu nà muku, neka da-ſze ſzaama toliko ne-boyij. Rekoſe vitezi, da-yim niye*

niye zapovidano, nego da Febroniu szaamu doveduu.

17 Pocs ese zatoo Brienna i Thomais potvardyevati Febroniu, i parva Brienna ovimij beszidamij: Evo moya Hchyericze Febronia, szadà tij nà boy izhodijs, promiszli da Nebezkij Zarucsnyk tvoy glyedaa taa boy, i da-ti Anyelzkee mochi venacz pripravaan darxee, akò sztanovita budes dò kooncza. Csuy, dà boyechi-sze mukee, ne budes saala Dyavloom, ne miluy tijlo tvoye kada-ga vidijs razdiruchi. Yere illi hochyemo illi nechyemo malo poszle yjmaa ù greb poyti, i prahoom posztati. Evo yaa ù ovoom Monasztiru placsuchi, hochyu csekati illi dòbaar illi zaal glaasz, da molim-te Febronia moya day da dobaar glaasz od tebe csuyeem. Day-mi Boxe dobaar glaasz csuti, da-mi koo povijdee, Evo Febronia poztala yeszt pravaa Martijricza. Na too Febronia odgovori: Yimaam uffanye, i viru ù moyemu Bogu, Mayko Brienna, dà, kako nij-szaam nikadaar za-luudo vazimala tvoye zapovijdi, tako ne chiuni szada; nego hochye vasz puulk viditi, i csuditij-sze, i hochyee tvoyu sztaroosztt blagoszlyivlyati, i rechi: Ovoye oon pravij szaad onee velikee xenee Brienne. Yere hochyu vkazati ù xenzkomu tijlu muskuu pameet. Dà molite za-me Boga, i neka-mi yure poyti. Recse i Thomais: Xivee Boog szeztricze Febronia, hochyu-sze ù szvitovnee halye obuuchi, i poyti-chyu glyedati taa tvoy boy.

18 I hotechi-yu viteezi yure odvezti, recse Febronia: Molijm-vaasz Mayke moye, da-me blagoszlovijte, i dà Boga kruuto za-me molijte, i da-me puztite ottijti: Tada Brienna zdvignuv-si ù nebo ruuke szvoye, velikijm glaaszoom, pocsee Boga moliti ovako: Gozpodine ISUSZE KRISTE, Koyij tvoyoy raabi blaxenoy onoy Tekli, ù kipu Pavla Apostola, yeszi-sze vkazaal, molim-te vkaxi-sze i ovoy ponixenoy szluxbeniczi tvoyoy, ù vrime boya nyee, i tako zagarlivsi-yu puuzti od szebe. Nyuu Vitezi kà Selenu odvedose, à Brienna placsuchi i vapiyuchi padsi nà ono miszto kadi Boga molyase, pocsee za Febroniu moliti. A Thomais vazamsi szvitovnu szuknyu, poyde glyedati csa yimaa zà Febroniu biti. I szve one xene, koyee ù szubotnij daan dohodyahu ù Monastijr, nyee nauk poszlusati, parszi szvoy biyuchi, szuzechi teczijhu viditi-yu.

19 Zatoo i Hiera udovicza csuyuchi da-szu Febroniu iz Closztra izveli, vzta-sze, i tolik velik glaasz vcsijni, da otacz imati nyee i oztaali ù kuchi zacsudise-sze, i pitahu-yu, csayoy-ye.

yoy-ye. A ona-ym odgovori : Szeſztriczu moyu i meſtroviczu pelyayuu nà muke , yere-ye karztyanka . I koliko vechyee oni nyoy govorahu da-ſze ne placsee , toliko ona vechyee vapiyaſe, i plakaaſe , govorechi-yim : Neka-te-me goorko plakati, za ſzeſztrizom i meſtroviczoom moyoom. Too-ona govorechi csinyaſe da-ſze i oni xaloztee i placsuu zà Febroniu . Zatoo iz-proſzivſi-ſze od nyih, da moxe poyti viditi , ſz-mnogimij ſzlugamij i divoykamij poyde krutoo xaloztna nà mizto kamo-yu yjmahu dovezti. i mezu velikÿm mnoſtvoom od xenaa placsuchih nayde ſzuprotiv i Thomaidu , i ſztaſſe zkupa .

20 *V too doydoſe i ſzudczi Selen i Liſimach, koyÿ zapovidaſe da doveduu na prÿd Febroniu . A ona ſztà prida-nye ſza-vezanimÿ rukamÿ, i ſza-verugoom nà garlu . Koyu kada puuk vidi, ſzvi ſzuzahu i uzdihahu . I zapovida Selen da-ſze ne bucsij . A recse Liſimachu : Opituy ovv xenu , i ſzliſay nyee odgovori . Recse nyoy Liſimach : Nù mladicze reczi ; yeſzili ſzvobodna alli robinya ? Odgovori Febronia : Robinya-ſzaam. Recse oon: Csigova ? A ona : Kriſta raaba-ſzaam yaa . Kakoti-ye yime , recse Liſimach ? A Febronia : Karztyanka-ſze zoveem yaa : yiztina da ponixeena i odvarxena . Tada Liſimach : Yjme tvoye xudÿm znati . Rekoh-ti , velÿ ona , da-ſzaam karztyanka , dà ako yjme moye hochyes znati , Febronioom mati moya zazvaala-me-ye . Tadà pocsee Selen ſzanijoom govoriti : Bozi-ſzu-mi ſzvidoczi , dà nì-ſzaam kanÿl ſz-toboom govoriti, da pokole krotkoozt , i lipota tvoya , gnyvv moy , i ſzarsbu koyuu ſzuprotiv tebi yimaah , pridobili-ſzu, ne-chyu-te yjnaako nego kakono hchyer moyu opitovati . Szliſi zatoo hchyercze moya : Bozi-mi-ſzu ſzvidoczj, da yaa i Anthim brat moy ſpravili-ſzmo yednu bogatu pinezÿ i blaagom xenu Liſimachu,hchier Prosfora,zatoo ako naaſz budes poſzluſati , hochye-mo tuu ſzvadbu razcsiniti, i tÿ-chyes-mu praava xena biti , i na nyegovoy deſznoy ſziditi , kako yaa ſzada . Vidÿs da ye i oon lÿp kako i tÿ . Zatoo vazmi moy ſzvit , kakono otcza tvoyega, i hochiu-te ſzlavnoom ucsiniti , i nechye-te vechye uboſtvoo moriti . Yere nimayuchi yaa ni xenee ni diczee, ſzve moye tebi-chyu dati , i hochyu-vaaſz zà ſzÿni darxati , i hote-te ſzve xene blaxenu yimenovati , kada-te ù tolikoy ſzlavi videe . I ſzaam Czeſzar Diokleczian hochye-ti veliki daari pri-kazati , koyÿ-ye obechyal Liſimachu da-chye-ga Baanom velikÿm ucsiniti . Evo-ſzi ſzve csula , zatoo odgovori meni otczu tvoyemu da hochÿes Bogoom-ſze klanyati,i obbeſzeli*

li szarcze moye, yere ako ne ugodijs moyemu szvitù, Bozima-sze priszixeem da ne budes trij ure xiva, za too reczi sto miszlijs.

21 *Na too Febronia: Yaa, szudcse yimaam, ù nebu sztaan neucsinyenij rukamij, zarucsenye koyee-sze ne moxe razcsiniti, à za parchiu szve kralyevztvo nebezkoo. Zatoo yjmayuchi Zarucsinijka koyij ne umiraa, ne-hochyu-sze druxiti sza-cslovikoom koyij vmiraa, i takoo ne-hochyu ni csuti sto-mi obituyes. Zatoo-sze i ne mucsi za-luudo, ne-chyes pri meni, ni sz-lijpimi-ni-z-gardimij ricsij nischye opraviti. Varlo-sze na too Selen rasz-szardi, i zapovida vitezoom, da-yoy szuknyu odderuu, i da-yu drugoom razdartoom szuknyoom oppassu, neka-sze sztidij prid pulkoom, dà promiszlij od kolikee szlavèe, koyu-yoy obitovase, na koliku-yezt szramotu doslà. Zatoo-yu yunaczi szvukosè, i zlocsesztijm povoyoom oppa-szase, i onako sz-osztalijm tijloom golu dovedose prid szvi. Tada Selen: Sto velijs Febronia? Vidis-li od kolika dobra, na koliko zlo yeszi dosla? Recse Febronia: Szlisi szudcse: Da-me golu szaszvijma szvucses, yaa za nischye darxijm ovu szramotu. Yere-ye yedaan szatvoritely muxa i xenee Boog. Za too ne szaamo ovo tarpijm z-dobree volyee, dà-szaam bez szukniee, da xelijm macsem poszicsena biti, illi-ti ognyeem szasgaana. I yedà doztoyna budeem tarpiti, za onoga, koyij zà-me toliko i tolikaa racsijl yeszt tarpiti.*

22 *Tada Selen: Ne szramestyivaa xeno, i szvakee szramotee dosztoynaa, znadeem da-sze dicsijs lipotoom tvoyoom, zato-sze ne hayes da-szi gola prid lyudij. Recse Febronia: Znaade Krist moy, dà dò danasnyega dnee, nij-szaam vidila obraza muskoga, à kako szada xelijm vidyena biti gola? Da nu reczimi luudi szudcse szada; Kada-sze koo borij, ne szvucseli-sze iz halyijn, da protivnijka na zemlyu laglyee varxee? Zatoo i yaa csekayuchi ogany i osztaale muke od tebe, kako hochyu oddivena sztaati? Niye-li potriba dà golo tijlo prijme vdaarczi, dokle otcza tvoyega Dyavla pridobudeem? Recse zatoo Selen: Pokole-sze ova xena ne maari zà muke, ni-sze boyij ognya, razapnite-yu na csetiri sztraane, i pod-anyu ogany sztavite, a ozgoora csetiri viteezi sibamij-yu bijyte. Zatoo bijyuchi-yu oni tako, mnogo karvi Diviczee na zemlyu teczijse, à oganij ulyeem polivaan toliko-yu zkoncsavase dà-yoy i csrijva goraahu. To-sze za nikoliko urij csinechi, vasz oni puulk, velikijm glaszoom Selena molyase ovimij beszidamij:*

Proszti,

Proſzti, miloſztivij ſzuvdcse, prozti Diviczi mlaadoy. A oon toliko vechyee csinyaſe-yu mucsiti, dokole vidi dà-yoy meeſzo nà zemlyu paddaaſe. Onada zapovida dà dozpjyuu yunaaczi, koyij mniduchi dà ye izdahnula, vargoſe-yù nà ſztraanu.

23 *A Thomais videchi onoliku muku Febroniee, zamrij i paddè nà zemlyu prid noge Hiere. Koyaa velikijm glaaſzoom zavijknu: Yaoh meni Febronia ſzeſztricze moja, meſtrovicze moya, ne ſzaamo-ſzaam tebe izgubila, da evo i Thomaidu ovo i ona czichya tebe umijraa. Csuyuchi Febronia na zemly lexechyaa glaaſz Hiere, pocsee moliti vitezi, dà Thomaidee obraz hladnoom vodoom poſkropee neka uuſze doydee, i oni vcsiniſe. Selen recse Febronij:* Kako-ti-ſze *csinij ovo tvoye parvoo borenyee? A ona odgovori: Od ovoga moyega parvoga borenya vidilſzi, da yeſzàam ne primoſna, i da ſze ne hayeem za tvoye muke. Tada recse Selen: Obbiſzite yu nà drijvo, i gvozdenimij grebenij razdirayte nyee bedrà, i priztavite yoy oppeta ogany, ne-ka-yoy i* koſzti *ſzaxgee. Za-too-yu toliko razdirahu, da yoy i meeſzo z-karvyu nà zemlyu paddaſe, i ognyem-yu ſzaxigahu. A Febronia ocsi ù nebo zdvignuvſi recse: Doydi gozpodine ù pomooch moyu, i ne zapuzti-me ù ovij csaſz, i vechye ne progovori, preem da yu ognyem palyahu xeztokijm, i vele ad onijh koyij glyedaku ne moguchi podnezti, bixaahu od onude, a yinij kruuto molyahu ſzudcza dà csinij yure odnezti ogany od nyee, i takoga csijni Selen odnezti.*

24 *Ona tako nà drivu viſzechi, yoſchie-yoy niſto govoraaſe, dà ona nemogaaſe odgovoriti. Zatoo zapovida oon da-yu ſznemuu, i kà yednomu ſztulpu vesuu. Potoom recse Czoczanu: Pokle mi ova zalaa xena nechye adgovoriti, odrixi nyee yazik, i varzi ù ogany. Tada Febronia izplazi ſzvoy yazik hotè da ſze odrixee. Da li puulk pocsee za Boxiju miloozt moliti Selena, da too ne csinij. A on zapovida, da-yoy zuubi vadij. Vazamſi zatoo Czoczan klyiſchya, pocsee-yoy zuubi vaditi, i kada-yoy bijſe yure ſzedamnadeſzet zubij nà zemlyu vargaal, zapovida Selen da oztavij. yer-bo-yoy tolika karv iz uuſzt teczijſe, da-ſze bijſe prinemogla, nego Likaar csini-yoy ſztati karv.*

25 *Zatoo pocsee Selen oppeta pijtati-yu: Hochyeſ-li daar ſzada Febronia pokorna biti, i Bogoom poſtenye csiniti? Komu ona: Zalij i propaſztnij ſztarcse, tij naſztoyjs meni moy puut*

pripri-

pripricsiti, dà ne mogu ka momu Zarucsniku poyti. Naztoy sto parvoo moxes, iz ovoga blatnoga týla oszvoboditi-me, yere-me moy Lyubovvnýk Iszukarzt yure csekaa. Tada Selen: Hochyu-ti szvakoyako macseem i ognyeem razcsiniti tvoye týlo, yere vidým da-szi czichya tvoye mladozti obola i bez sztýdi. Dà nechye to tako hitro biti, kako tý xelýs: yere ova tvoya oboliya vechýee zlà doszto ýý. A ona ne moguchi-mu odgovoriti, czichya velikee boli, toliko-mu vechyu szarx-bu csinyase doyti. Tada zapovida Selen dà-yoy-sze yimayu czicze odrizati. Czoczan priszstuupi dà odrixee, à mnoštvoo molyase velikým glaaszoom, dà-yoy toga ne csiný. Razszardivsi-sze Selen recse Czoczanu: Sto sztoyis Bogov ne-priatelyu, csa-yoy tý parszi ne rixes? Tadà oon vazee britvu, i odszýcse-yoy desznuu doyku. A ona podvignuv-si ocsi szvoy ka nebu, velikým glaaszoom recse: Gozpodine Boxe moy, poglyeday szilu koya-mi-sze csijný: prýdi duusa moya ù tvoye ruuke. I vechye, niye govorila. Kada-yoy obbe-dvý doyke odrizase, i na zemlyu vargose, zalý szudacz zapovida, dà-yoy rane one ognyem paale, toliko da-yoy i vtroba goraase. Zatoo videchi mnoštvo tolikù nemiloozt malo-manye szvi odaydose, ne moguchi glyedati, csisztým i ocsitým glaaszoom proklyinyayuchi Dioclecziana Czeszara i nyegovi Bòzi.

26 *Da Thomais i Hiera porucsise po yednoy divoyczi ù Monastir* Brienni, kako *ye sztvar prosla.* Zatoo *recse-yoy velikým glaaszoom divoyka: Thomais i Hiera ovo-ti porucsayuu, da-sze ne trudýs vechye, ruuke zdvixuchi ù nebo ka Bogu, i ne zkarbi-sze vechyee molechi, yere-ye Febronia yure velike csaazti priyala. Recse tada Brienna: Gozpodine Iszu Karzte doydi na pomooch Febronie raabe tvoye. I padsi na zemlyu. kadi szi recse* Febronia? *I oppeta ruuke kà nebu zdvignuvsi Gozpodine recse poglyeday ponixenztvo divoyke tvoye Febronie, day yoy pomooch; ucsini da vidým Febroniu meu oztalimi Martiri tvoyimý.*

27 *Oppeta zapovida Selen* Febroniu *od sztulpa odrisiti. A ona padè, yere ne mogaase sztaati. Tada knez Primus recse Lisimachu: Csemu-szu tolike ove muke ovee mladiczee? Recse Lisimach: Neka, yere ove muke nà velè lyudý szpaszenye priszto yee, yeda i na moye. yere-szaam vele takovih sztvarij od moyee matere csuul. Ne býse-li ù moyoy oblaazti csiniti-yu odrýsiti i puuztiti, da neka boy szvarsij. Tada zdvignuvsi-sze Hiera szuprotiv Szudczu recse: Býszni, ne cslovicse, yosche-li*

ſche-li nij-ſzu zadovolyne muke, koye-ſzi daal ovyo Diviczi? Ne ſzpominyeſli-ſze Materee tvoyee, niyeli i ona xena bÿla, nÿſzili i tÿ ſzaſzczi ſzaſzaal, koyÿ-ſzi csinÿl ſzada ovoy Diviczi odrizati? Zato-li-ſzu-te xene doyile, dà yjmaas ſzuprotiv xenaam nemiloozt kazati? Csudim ſze da yoſchye tvoye tvardoo ſzarcze ne omehcsaa. Da veruÿ yiztinno, kako tÿ nieſzi proztÿl ovoy Divoyczi, tako nechye ni tebi proztiti kraly nebezkÿ. Csuyuchi too Selen lyuuti, zapovida da-yu yimayu ſzà ſztribee nà koyoy bÿſè doli doveſzti, neka da i nyu mucsiti csinÿ. A Hiera rada ſza veſzelÿjem ſzayde, i recse: Gozpodine Boxe, Boxe Febronie, primi i mene raabu tvoyu ſza Febroniom. V too Selenovi priyatelyi daſe-mu ſzvit, da-yoy niſchye ne csinij, yere velyahu da-ſze moxe vaaſz graad czichya toga ſzmutiti, i izginuti. Zatoo-yu oſztavi, nego-yoy vapiyuchi recse: Csuyes tij Hiera: Pò Bozi czichya tebe hochye Febronia vele vechyee muke tarpiti. I udilyee csijni obbe dvÿ ruuke Febronij, i deſznu nogu odhvatiti. Zatoo podſztavivſi Czoczaan drijvo, deſznu i livu ruuku yoy ſzikiroom odſzijcse. Tolikoye zamahnu da i deſznu nogu odſzicsee, dà ne nayde gleexany, zatoo oppeta drugocs udari, alli yoſchije nemore odſzichi. Onada vaſz puulk zavijknu, nego tretoom zamahnu, i yedva priſzicse.

28 *Febronia zatoo ſza-ſzvvijm tijlom trepechuchi, i yjmayuchi yure minuti, ſzilov aſe-ſze da i lijvu nogu more nà ſztuulp ſztaviti, dayoy-ſze i ona odſzijcſee. Kada too vidi ſzudacz recse: Vidite-li tvardoozt ovee zalee xenee? I recse Czoczanu: Od-ſzijczi i druugu. Kada-yoy dakle i druugu nogu odſzikoſe, uzta-ſze Lisimach, i recse Selenu ſztrijczu: Yjmasli ſto vechyee ucsiniti ovoy mladiczi? Hodimo chya, yure yeſzt vrijmee od obida. Recse zalij Selen: Po Bozi, nechyu-yu oſztaviti, dokle csuyu duuh ù nyoy. I kada nikoliko urij onako dihaaſe oppita Selen: Xive-li yoſchye taa zalaa xena? Rekoſe vitezi: yoſchye yezt duhata. Tada recse da-yoy glavu odſzijkuu. Zato podſztavivsi yedaan viteez macs pod nyee vraat, à drugoom rukoom darxechi-yu zà koſze, kakono yednoy ovcsiczi glavu odhvati. I tako poydoſe na obid, à Lisimach ſzuſzechi vratyaſe-ſze.*

29 *Hoti onada puulk nyee tijlo popaſzti, dà Lisimach bijſe oztavijl viteezi dà-gà cſuvayu. Bijſe zatoo Lisimach kruuto zlee volyee i nehoti yizti, nego-ſze zaprij, i plakaaſe ſzmart Febronie. A Selen videchi da ye Lisimach xaloztaan, ne hoti*

ni oon

ni oon yizti, nego-ſze uzta ſz-mizta kadi bÿſe, tere ſetaſe, i buduchi i oon xaloztaan, zdvignuvſi glavu ka nebu, dugo onako nÿm ſztaa, potoom kakono yedaan vool ruyuchi, udari glavoom ò yedaan ſztuulp od onyh koyi bijhu ù polacsi, i padſi nà zemlyu izdahnu. Zatoo ucsini-ſze vÿk i buka, à Liſimach doteksi videchi tÿlo ſztricsevo leſechi, pocsee pÿtati ŝto too bÿ. Kada-mu rekoſe onÿ koyij onde ſztahu, kako ſztvaar pro-hodÿ, oon dugo glavoom maſuchi recse potoom: Velik-ye Boog karztÿanov, Blagoſzlovlyeen yeſzt Boog Febronie, oſzvetil-ſze-ye nad nye karvyu. Tada csÿni truup Selenov iznezti. A kneezu Primu tako zacsee govoriti: Zaklyinyam te Bogoom karztyanzkijm, ne ucsÿni yinako, nego udilyee csini ucsiniti zkrinyu od driva koye ne gniye, i raz-glaſzi ſzvuda, dà ſzvi karztyani koyÿ hotee mogu ſzvobodno i bez ſztraaha doyti nà pogreb Febronie Martÿriczee, navlaztito pokle-ye moy ſztrÿcz yure umrà. Znades zatoo Prime pridraagi moyu xelyu: Vazmi ſzobome yunaczi, i csini tÿlo Febronie ù Monaſztÿr Brienne odneſzti. Csini da nikoor od puulka, koo niee uudo odrixee alli odneſzee, i ne puſzti da pſzi alli koyaa yinaa zvÿr necsiſztaa nyee karv lÿxe, nego i zemlyu onu karva vu csini izkopati, i ù Monaŝtir ponezti.

30 *Vcsini Primus kako-mu Liſimach bijſe zapovidaal, i csÿni dà vitezi nyee tijlo noſzee, à oon ſzaam vazamſi glavu, noge, i ruuke, i oztaala uuda nyee, koyaa bÿhu odſzicsena od tÿla, poſztavi i zamota ù ſzvoyu Ferexu, i poneſze ù Monaſztijr. Hotechi onada mnoŝtvo od lyudÿ, koyegodir uudo nyee odneſzti, bijhu navalili nà viteze, i nà Prima. Nego-ſze vitezi golimij kordamÿ branyahu, i tirahu puulk. Napokoon kada yedva ono ſzvetoo tijlo Febronie ù Monaſztÿr doneſzoſe, nikogar ne puztiſe ulizti nego Hieru i Thomaidu. A Brienna kada vidi tijlo Febronie onako izſzicseno, prinemoxe-ſze, i padè nà zemlyu. A kneez Primus oztavivſi ſztraxu pri Monaŝtiru, vrati-ſze ka Liſimachu.*

31 *Potoom Brienna nakoni nikoliko uurÿ uzta-ſze, i garlechi tijlo Febronie vijkom govoraſe: Yaoh hchyercze Febronia danaſzka-ſzi iz prid ocsiyuu maykee tvoyee Brienne vazecta. Ko-chye ſzada pÿſzmo ſzvetoo ſzeſztraam csŝtiti? Koyaa ruuka hochye tvoye knyige razvratyati? Tako Brienna placsuchi, ſzve ſzeſztre koyee bijhu razbignule varnuſe-ſze ù Monaſztijr, i padnuvſi ſza-ſzuzamij nà tlà, klanya huſze tijlu Febronie. Tolikoye i Hiera govoraſe: Hochyu ŝtovati ſzvete one*

noge, koye-ſzu zmiyinu glavu potlacsile; czelivati-chyu one ſzvete rane, koye-ſzu moyu duuſu ozdravile; Hochyu-yoy venacz od ſzlave plezti, koya-ye ſzlavnijm boyom nas reed okrunila. V too bij vrime od devetee uuree, zatoo poydoſe na molitvu, na zavraat oppeta-yu ſzve plakaſe, i niyhov placs bijſe vele ſzmutyen. Potoom oppraſe nyee ſzvetoo tijlo, i na onu nyeſztoliczu ſztaviſe, ſzvako uudo nà ſzvoye mizto poloxivſi. Tada zapovida Brienna vraata od Monaſtira pulku otvoriti. A oni kada ulizoſe, davahu Bogu hvale, i ſzlavlyahu Boga, *à ſzvitovne xene plakahu. Doyde ktomu i nikoliko ſzvetijh otaacz, i puztinyakov koyij ſzvu onu nooch buduchi onde, ne ſzpaſe.*

32 *Vechye Liſimach zazva k-ſzebi kneza Prima, i recsemu: Ya ſzada oſztavivſi ocsinzkij zakoni, i ſzve moye blaago, Iſzukarztu-ſze dayeem. Tada Primus recse: I yaa tolikoye,ooztavlyam Dioclecziana, i nijegovo vladanye, i budeem* Kri*ſztyanijn. Zatoo oſztavivſi polacsu poydoſe i oni onu noochy ù Monaſztir. I zyutra daan doneſzoſe ſkrinyu, ù koy-ſza velikijm poſtenyeem poloxiſe tijlo ſzveto, i ſzvako uudo na ſzvoye miſzto, a zuubi ſztaviſe na parſzi. A puulk napulni greb nyee muzgoom, dragoom maztyu, i ſzvakijm dobrijm vonijoom, toliko da yoy-ſze tijlo od nyih ne vidyaſe. Potoom toga hotiahu Bizkup, popi i fratri nye greb zatvoriti, i na ſzvoye miſzto ſztaviti, alli puul*k *ne dopuſchyevaſe, nego veliku buku zatoo csinyaſe. Tada Brienna ſzta na yedno viſzoko miſzto, i pocsee pulku govoriti: Molim-vaaſz gozpodo i bratyo, neka-ſze ſztavij na ſzvoye miſzto, i mnoſivo ugodi nyoy. Zatoo zdvigoſe nyee greb, i ſz-placseem i ſz-molitvamij poneſzoſe i ſztaviſe ù yedno poglavito mizto od Monaſztijra Boga ſzlavechi. I tako-ſze onada vele poganov karzti, mezu koyimij i Liſimach z-*Primoom, *koyij oztavivſi ſzve ſztvaari ovoga ſzvijta poydoſe ù puztinyu ſza-Marczelloom Remetoom, koyi ſzu onde dò koncza Iſzukarztu pravo ſzluxili. I nikoyi od onih vitezov karztiſe-ſze: A Hiera udovicza ſz-otczeem, i ſz-materyu verovaſe ù gozpodina. Potoom Hiera oztavivſi ſzvoy doom, i ove ricsi ſzega ſzvijta, poyde ù ovi yiztij Monaſztijr, koye-mu ſzve ſzvoye blaago oſztavi, i ovako moli Briennu: Molim-te moya mayko Brienna, primi me zà ſzluxbeniczu, nà miſzto ſzveete Febronie; Onako hochyu-ti ſzluxiti, kako-ti-ye i ona ſzluxila. I tako vazamſi ſzve ſzvoye zlaato, i biſzeer ſza-ſzebe, ſztavi ono na greb ſzveete Febronie.*

I onij

33 *I onij daan kada-ſze ſzvetkuyee S. Februnie martijrſztvoo, dobodij i kuppijſze veliko mnoſtvo muxij i xenaa u onij Monaſztijr, za yedaan znamen koyj-ſze ondi ſzvakoo godiſchye kaaxe: yere nà onij daan, koyj-ye priminula, ò pool nochi, kada-ſze Boog molij, kaxe-ſze ſzveta* Febronia, *ù onome miſztu kadi lexivaſe, chya do tercsee uuree, koyu bijſe ſzvijm velik ſztraah vidıti onako. I nitkore ne ſzmiaſe taknuti-yu illi govoriti-yoy: Yere* kada-ſze *parvoo godiſchye ukaaza, ſzve one ſzeſztre bijhu-ſze kruuto pri-ſztraſile, Brienna velikim glaſzoom recse: Evo moya Hchercze Febronia, i kada potecse da-yu zagarlij, lizto nyee ne-bij. Zatoo vechye ni-yoy govoree ſlo, ni ka-nyoy priblixuyu, nego ſzuzce, i veliko veſzelye prima-yu ſzvi koyijyu videe onako.*

34 *A Bizkup onoga graada zacsee yednu lijpu i veliku Czrikvu zidati Martiriczi Febronij, i nakoni ſeeſzt lijt ſzvarſivſi-yu, dozvaa ſzvi Bizkupi blixnyij, nà petnadeſzte daan miſzecza Yunia, po ſzvu nooch onu Boga ſzlaviſe, à mnoſtvoo lyudij veliko ſzkupı-ſze, toliko da ni Czrikva, ni Monaſztijr mogaſe-yh yeti, koyi ſzvi pſzalmi poyjhu. Yutra daan kada bijhu yutarnijee molitve ſzvarſili, doydoſe Bizkupi ù Monaſtir, dà ſzvetkuiju daan, koyj bijſe zakopaana S. Febronia. A puulk velik naſzlidovaſe Bizkupi ſz-zvitnyaczij, i ſz-tamyanom kadechi. Zatoo doſadſi Bizkupi ù monaſtijr, i pomolivſi Boga, ſzedoſe, i zazvavſi Briennu Oppaticzu rekoſe-yoy: Reeda, i xivota, i velika truuda tvoyega, koyj-ſzi czichya kripozti podneſzla, obilnu ſzlavu yjmaas pri lyudij, i nemore-te nitkore za-dovolyno hvaliti. Takovim-ſze priſztoyij poglaviczaam od Monaſztirij biti, i takovo vochyee Bogu goyiti i prikazovati; i yere nemoxe biti, dà mij zadovolijno hvalijmo i izrecsemo dijku i ſzlavu Martijricze Febronie, koya-ye tolikaa i takova pritarpila, doztoyno-ye ona mucsechi mimoyti, yere nas yazik nemoxe-yu zadovolyno hvaliti. Nego evo yeſzmo- ù nyee yime yednu Czrikuu ſzazidali, poſtui Martijriczu ſzkupa ſz-namij, i dopuſzti-naam, da-yoy nyee ſzveeto Tijlo ù-nyu poſztavijmo.*

35 *Kada too csuſe Redovnicze, ſzve prid noge onijh Bizkupov paddoſe, i yednijm glaaſzoom rekoſe: Molimo-vaaſz za ove vaſe ſzvete noge, da-ſze nà naaſz koye-ſzmo uboge i odvarxene, ſzmiluyete, i ne vazimaijte-naam ovij pridragij biſzeer, i tako dugo ſzteechi one moleechi i placsuchi, potoom recse Bizkup onoga graada Brienni oppaticzi: Szliſay ſzeſztro:*

tro : Znades koliko-ſzaam naſztoyaal, da-ſze uzidye ova Czrikva, na csaaſzt i ſzlavu ovee Martijriczee: Ovo-ye ſeeſzt lijt da-ſze ye pocseelo zijdati, zatoo ne hotiy da-ye moy truud za-maani. Recse Brienna: Ako-ſze tako vaam vidij, i ako-ye draago Martijriczi, budi vaſa volya. Ko-ſzaam yaa da-ſze vaam ſzuprotivijm? Zatoo poydite i vazmite-yu. I tako uhzoſe Bizkupi, i Boga pomoliſe. A Hiera placsuchi vikaſe: Yaoh naam danaſzka-ſze nas Monaſztijr velikee blagoſzlovi odbavlyaa, danaſzka naſemu Monaſztijru velika-ſze puſztoſa ſzpravlya, yaoh naam, yere danaſz nas lijpi biſzeer od naaſz dayemo. A na Briennu vijkaaſe: Csa csinijs Mayko, zaſto-me odbavlyas moyee gozpoyee, czichya koyee ſzve moye ÿimanye-ſzaam oſztavila, i ka-vaam dosla. Videchi Brienna tako xaloztnu Hieru, recse-yoy: Zaſto-ſze placses hchyercze moya Hiera, à ko-yoy drago budee poyti, nekà poydee, akoli ne budee-yoy draago, neka oſztanee.

36 *Zatoo kada Bizkupi bihu ſzvarſili molitvu, ſzvi rekoſe; Amen. Da kako dotakoſe greb ſzvetee Martijriczee, toliko velik trijſzk udri, dà ſzve mnoſtvoo od ſztraaha nà zemlyu padde. Drugocs malo poſzteechi kad oppeet poſzegoſe, tolik truuſz bij, da-ſze csinyaſe da vaaſz graad-ſze orij. Po toom poznaſe Bizkupi, i vaſz Puulk, da-yoy nij draago iz Monaſztijra izaijti, i zlovoglyni rekoſe Oppaticzi: Pokle Martijriczi nij draago iz monaſztira poyti, daar naam yedno nye uudo day, i poyti-chemo. Vazamſi zatoo Brienna klyucsi, i otvorivſi greb; vidi daye nyee Tijlo ſzvitlo kakono ſzuncze. Zatoo ſz-velikijm ſztraahoom poſz-exe, da yednu od nyee ſzvetih ruuk vazmee i Bizkupu daadee. Dà ruka Brienne bij zadarxaana, i utaarnu kako dabi martva bijla. Tada Brienna ſzuzechi recse-yoy: Molim-te hchyericze nemoy-ſze na mayku tvoyu ſzarditi; ſzpomeni-ſze od truuda moyega, i maariſze za moyu ſztarooſzt. A ona-yoy od puuzti nyee ruuku zdravu. Koyu ona oppeeta proztrij, i ſza ſzuzamij recse: Poday-naam blagoſzlov, i ne zlovolyj-me. i vazamſi yedaan od zuubi, koyij na nye parſziyu bijhu, podaa Bizkupu, i udilye zatvori greb. Tako vazamſi Bizkupi one ſzvete mochi, ſztaviſe-yh u ſzuud zlataan, i otidoſe veſzeli. A mnoſtvoo veliko prida nyimi pſzalmi poyuchi hodyaſe, noſzechi ſzvitnyaczi, i mnogim tamyanoom kadechi.*

37 *Kada doydoſe u Czrikuu, ſztaſe Bizkupi na yedno viſzoko miſzto, da puulku one Mochi kaxuu. Zatoo koyigodir bijhu*

bu ondi ſzlijpi, bromi, i budobinyaczi, ſzvi ozdraviſe. I buduchi too ocsito, teczibu mlaadi ſzvuda, tere nemochni lyudi, nikoyij ù poſztelyah nyjhovih nikijh nà xivini donaſabu, i ſzvi ozdravlyabu. I dokole dovadyabu nemochnijh ne dopuſchyevaſe Puulk da ſze mochi ſzabranee. Negò kada ſzvi ozdraviſe, tada Bogu hvalee poyaſe, zabraniſe mochi ſzveete Febronie Martijricze, petnadeztij daan miſzecza Yunia. I kada bijhu ſzvi veliczi daari priyali, razaydoſe-ſze ù ſzvoye domè veſzeli, hvalechi Boga Otcza, Szijna i Duuha ſzvetoga, koyemu ſzlava i vladanye ù vijke vijkova. Amen.

I kada bijſe Brienna Oppaticza dvaa godiſchya xivila pokleſze bijſe Czrikva Szvetee Febronie poſzvetila, i bijſe ſzvakaa lijpo naredila, ù miru priminu. A ya Thomais, koya-ſzaam pò-ſzmarti nyee, nà nyee miſzto ſztupijla, znaduchi od pocsetka Febronie xivot, i boy, i razumiyuchi od Liſimacha, csaſze-ye nyemu parvoo toga zgodilo, ſzve-ſzaam hotila ù pijſzmo ſztaviti, na ſzlavu i csaaſzt Boga, i nyee Martijricze Febronie, i neka da oni koyij ovo csuyuu ſznaſniyij buduu na ſzlusbu gozpodina naſega Iſzuſza karzta, na ſzlavu Otcza, i Szijna, i Duuha ſzuetoga, ſzadà i vazda, i ù vyke vijkov. Amen.

XIVVOT S. EVGENIE.

KOMMOD Czeſzaar poſzla ù Egipat Filippa cslovika poglavita, da vlaada onoom darxavoom, koyÿ odvede-ſzobbome ſzvoyu xenu Klaudiu, dvaa ſzina Avita i Sergia, i hchyeer Eugeniu. Ova kako bÿſe plemenito rodyena, tako i kÿpom lÿpa bÿſe, i ſzvakoom kripoſztyu nareſena. I tako doſadſi Filip ù Alexandriu, onde-ſze uſztaani, i pocsee onu zemlyu Rÿmzkim zakonom i pravdoom razumno vladati: Biaſe velik nepriately csarovnikom, koyÿh mnogo bÿſe ù onih ſztranah, zato-yih tiraaſe; à Xudÿ ne hotiaſe ni csuti. Dali Kriſztyani czichbya nyihova dobra xivlyenyaa lyublyaſe, i nad poganÿ hvalyaſe, prem da i ſzaam poganin biaſe. Sza vſzÿm tÿme ne dopuſchyevaſeyÿm dà ù graadu ſztoye, yere takova bÿſe zapovÿd Czeſzarova. Biaſe Filip ucseen u knyigah Garcskÿh i Latinzkÿh, i tako csinyaſe ſzvoyi ſzÿni one ucsiti, i ſza nyimÿ ſzvoyu hchyeer Eugeniu. Onà ne ſzaamo ù piſznÿh, ù razumnu govorenyu, i hiſtoriah, dà i ù Filoſofiyi bÿ dobro naucsena, da ſza varhu toga naztoyaſe razumno xiviti, kako knyiga ucsÿ. I tako lÿpo biſe viditi-yu mudro govorechi, i zpametno noſzechi-ſze. Ne-yimaſe yoſ chye ſeſtnadeſzet godiſchya, à naukoom nadhadyaſe mnozÿh vrimenitih muxÿ. Zatoo velik glaaſz nye lÿpotee i razuma ſzvudaa teczÿſe. I tako Akvilÿn poglavit Rÿmlyanin, buduchi onada kneeſz onoga gzaada, proſzi-yu od otcza zà xenu, à oon ſzpomenuvſi-yoy too, buduchi ona odlucsila xiviti ù csiſztochi, razumno otcza od tee miſzli odvraati, govorechi da Akvilin za-yiſztoo yeſzt viſzoka roda, alli ne dobrih chyuudÿ, i dà takovi vireniczi tribuye yiſzkati, koyij rood ſzvoy dÿcsee, à ne onakovij koyi-ſze rodoom dicsee, à malo poſteno-ſze noſzee. Dà i potle buduchi ona od mnozÿh plemenitih i bogatih mladinacz proſena; vazda nahodyaſe kakovikoli uzrok, za koyij kazaſe nehotiti-ga, da zayiſztoo ne biſe druugij, nego da-ſze ne hotiaſe za nikogar oddavati.

vati. Naſzliduyuchi ona tuu csiſztochu i nauk, i yiſchyuchi nove knyige i pÿſzma razumnih lyudi: upadoſe-yoy ù ruuke knyige S. Pavla Apoſtola, koyee cſtechi, doyde ù znanye yednoga pravoga Boga, ſztvorcza neba i zemlyee, i dà taa Boog yeſzt-onÿ koyega kriſztyani ſluyuu, otacz ISZVSA KRISTA. Ka koyemu-ſze ſza ſzvÿm ſzarczem obbraati, da pod ottayno od otcza ſzvoyega, dokole vrime-doydee, da too more ocsito csini. I tako ſztoyechi kriſztyani vani graada, izpraſaſe-ſze od otcza da moxe vani graada izhoditi u vartli, za proſetati-ſze nikada. Zatoo izhodechi yednoocs nà kolÿ, ſza dvimaa ſzvoyimÿ Hadumÿ, i oſztalimÿ ſzlugamÿ; ſzuſzriti yedno tovariſtvoo fratara, poyuchih Pſalmi, i mezu oſztalimÿ, ſzliſa ove rÿcsi: Vſzi Bozi poganov hudobe-ſzu, à zayiztoo ſzaam gozpodÿn ſztvoril yeſzt nebeſzaa. Koyee rÿcsi darxechi ona za-yiſztinne, i ſzramuyuchi-ſze himbee, ù koyoy-ſze ona ſza ſzvoyimÿ nahodyaſe, velik uzdaah puuſzti. I proſadſi malò na prÿd ſzayde ſza kolÿ, za-ſzvaa kà ſzebi ona dvaa Haduma, yednomu bÿſe yime Prothas, à drugomu Hiaczint, koyÿ tolikoye bÿhu ù Filoſofii naucheni, Popelyavſi-yih na ſztranu recse-yÿm: Znadeem da-ſzte naucseni ù ſzvakoyakoy Filoſofi, i nauku Garcskomu i Latinzkomu, koyÿ, ako hochyemo pravo govoriti, niye-ſzu druugo nego taſchine, i laxi, mezu ſzoboom-ſze ne ſzkladayu. Yere nikoyÿ velee da niye Boga, à nikoyi da-yih yeſzt mnoſtvoo veliko, velikÿh i maalÿh, i takove ſztvaari od nyih govoree, od koyÿh ſzvaky cslovik bi-ſze ſzramovaal kada bi-ſze od nyega govorile. Zatoò dobro govoree ovÿ kriſtyani ſzpivayuchi da-ye yedaan Boog, i goſzpodin, koyi-ye ſzvakaa ſztvorÿl. Na too odgovoriſſe onÿ Hadumi nadahnuti od Duuha ſzvetoga, da-ſze i nyime tako vidÿ. Odgovori ona: Nù ako-ſze i vaam tako vidÿ, giſchimo puut od ſzpaſzenya. Evo-ſzaam csula da yedaan cslovik kriſtyanin yimenom Helen, koyÿ za nyegovu ſzvetinyu i razuum ucsinyen yeſzt Bizkupom, ſzazidaal yeſzt ovdi blÿzu yedaan Monaſztÿr, i pridal-ga yednomu Theodoru, da nyÿm na ſzvoye miſzto vlaada, koyij toliko-ye priyaat pri Bogu, da lyudi od ſzvakee nemochi ozdravlyaa, i hudobe iz nyih tiraa, à fratri tako ucsÿ, da noochi daan pÿſzmÿ i molitvamij Boga hvalee. Xelÿm zatoo da ù taa Monaſztÿr ulizemo, i onde pravomu Bogu do ſzmarti ſzluxÿmo. Dà yere niye dopuſchyeno xenaam onamo ulizti, hochye-te udilye ù graad ulizti, i kakove-godi halye muskee doneſzti, ù koye-ſze obucseem, i hochyete-mi vlaaſzi oſztrichi, i tako hodechi kada-ſze ſzmarknee, hochyu iz kolÿ

izayti

izayti da-me nikore ne vidij, i sza vamij ù onij Monasztyr ulizti. I tako ucsinise, i doydose szaami trij ka monasztijru, kadi naydose szvetoga Biszkupa Helena, koyij biase onada dosaal onamo, iza graadà Hyerapolya szvoyee Bizkupiyce sza velikijm mnoſtvoom krisztyanov, koyij mezu osztalijm, ovako poyihu: Puut pravednijh yeszt puut szveeti i blaxeni; Puut szveetijh vodij u nebeszaa. Koyee ricsi csuyuchi Eugenia, vele-sze obbeszeli, szudechi dà po Boxyoy volyi biase-sze onada ondi namirila. I tako zamisa sze sza mnoſtvoom, i govorechi sza nikoyimij povidase-yijm kolike csudne szatvari csinyase S. Helen Biszkup, i kako yednoocs yimayuchi potribu od ognya, nosase uglyeni goruchi ù zkuutu à ne szaxigase-sze halyina. Tolikoye povidaahu, kako yednoocs biase yedaan velik csarovnijk ù onih sztranah, yimenoom Zarea, koyij povidase da-ye poszlaam od Iszukarszta, i da-ye oon praavij ucsitely od yisztinee, à Helen bimbenijk, i tako veliku szmutnyu biase sztavijl mezu pulku, da ne-znadihu lyudi, koyemu od nyih yimayuu verovati. Zatoo nasztoyahu okolo Helena, illi da-sze zdruuxij sza Zareom, illi dasze sztanee sza nyime, neka da pricsayuchi-sze oni poznadu koyij od nyih pravo ucsij, i koye-ga od nyih dviyu yimayu naszlidovati. Helen buduchi cslovik prav, nehoti-sze sza Zareom zdruxiti, nego-sze pripravi protiv nyemu govoriti. Alli Zarea sza velikoom oholioom odgovarase-mu prid pulkoom: Zatoo hoti Helen da ne vechye beszidami, nego szatvari yisztina-sze vidij. Kaaza nà szrijdi graada velik ogany naloxiti, i recse da obba-dva yimayu ulizti, i koyij csitovat izaydee, da oon pravij szluga Boxyj czinyen budee. Pocsee Zarea boyati-sze, zatoo recse da Helen parvoo ulizee; szudechi illi da nechye szmiti, i tako szramotaan osztati: illi ako ulizee, da-che-sze szasgati, à oon zdrav i poſteen osztati. Dali Sveetij Helen ne csini-sze mnogo nukati, nego pomolivsi Boga, i prikrixivsi-sze, ù ogany ulize, da ogany-mu nischye ne naskodi. Videchi too csarovnijk hoti ubignuti, alli od pulka bij uhvatyeen, i u oganij varxeen, dali od S. Helena, da ne izgorij bij od-onuda izvucseen vasz oppalyeen, neka da poznayuchi pravoga Boga, od szvoyih gribov pokoru csinij. Ovakove sztvari szlisaijuchi Eugenia od szvetoga Helena Bizkupa, csudyase-sze, veszelyase-sze, xudyase, i molyase oni lyudij da-yu ka Helenu poveduu, i sz-onimij dvimaa szvoimij druzij priporuchee, da moguu zkupa ù onom Monasztijru sztaati. I tako yedaan od onih yimenom Eutropius dopelya-yih ù Monasztijr, i prida-yih Helenu, à Helen pomolivsi

poyde

poyde pocsinuti. V too vrÿme ſzluge Eugenie ka koloom priſz-tupiſe, mniduchi da yeſzt ondi, da ne naſadſi nyuu ni ona dvaa Haduma, ſzudyahu-da-ſzu kadigodi blÿzu, csekayuchi na nyih, dà ne nahodechi-yih, raz-ſtarkaſe-ſze yÿſcbyuchi-yih, ſzada Prota ſzada Hiaczinta vapiyuchi, i opituyuchi ako-yih yeſzt koo vidÿl, alli vſze zamani. Zatoo ne nahodechi nyih nego nyee ſzuknye ù kolij, vele xaloſztni i tuſni ò pool nochi ù Alexandriu-ſze vratiſe, ſzuknye otczu i materi nyee pridaſe, i kako ſztvaar proſla bÿſe povidaſſe. Kolik placs ucsiniſze, i koliku xalooſzt priyaſe nyee Roditelyj i bratya, i ſzva oſztaala cselyaad, niye potriba povÿdati, yere too ſzvakÿ more ſzuditi. Napokoon yedaan Poynik pÿſza yednu piſzaan od nyee, govorechi da raadi nyee lipotee i razuuma, od kogagod Boga yeſzt ù nebo ſzadvignuta, i za ſzvoyu vireniczu vazeeta. Too nyee Roditelyi viruyuchi, utiſiſe-ſze, i od zlaata-ÿoy priliku ucsiniſſe, i kako Boxiczi poſtenye csinyahu. Da zavratimo-ſze ka Helenu ſzada, koyega ſzpechi oſztaviſzmo. Nyemu ù onoom ſznu bÿ od Boga ſzvetoo dugovanye ocsitovano. Kada-ſze probuudi, ulize ka nyemu oppeta Eutropiy, i zacse-mu kazati, kako trij mladinczi plemenita kolina doſli-ſzu onamo, koyij oſztaviuſi poganzku viru, xelee karſztyani biti, potoom obriti-ſze, i ù onoom Monaſztiru xivot ſzvarſiti, ne proſechi druugo, nego da niye-ſzu razdruxeni, velma-ſze lyubechi. Helen tudyee-ſze ù pameet vazee, i pozna da-ye ovo ona ſzatvaar koya-mu-ſze-ye ù ſznù ukazala. Zatoo dopuſztivſi ſzamih nyih trih ka ſzebi, vazamſi Eugeniu za ruuku, pocsee izpitovati kako-yim-yeſzt yime, i od koye-ſzu zemlyee. Odgovori ona: Mÿ, boxaſztvenij otcse, Rÿmlyani-ſmo, i bratya-ſzmo, ovomu ſztariyemu yime yeſzt Protha, à drugomu Hiaczint, à ya-ſze zoveem Eugenius. Helen Bizkup ſza veſzelÿm obrazoom glyedayuchi-yu recse nyoy: O Eugenia pravo csinÿs da tvoye xenzkoo yime ù muskoo yeſzi obratila, yere buduchi tÿ muskoga ſzarcza, muskoga-ſzi-ſze dila uhitila, i za dobiti pravuu viru Iſzukarztovu, prominila-ſzi chyuud, narav; i odityu xenzkuu. Ovo-ti ne beſzidÿm zatoo da-te oſztidÿm, nego da znades koyu Boog pomnyu od tebe noſzÿ, buduchi-mi ſzve ovo parvoo ocsitovaal od tebe, i od ovih dviyu mladinaacz koÿi-ſzu ſza-toboom. Zatoo naſztoy kako-ſzi pocheela, Bogu tvoyu csiſztochu uzdarxati, i tvoye ſzarcze nyemu bez ozkvarnoſzti dò koncza hraniti. Szlavu i dÿku ovoga ſzvÿta, za zramotu czÿni, blaago za uboſtvoo, à razkoſu za nevolyu; à onu pràvu plemenschinu xuditi koyu-ſzmo pò parvomu Adamu izgubili, à po-

K *drugomu*

drugomu dobÿli. Potoõ obrativſi ſze ka Protku i Hiaczintu reese; Ni-ye-mi Boog ſzakrÿl ni vaſſe bÿtyee, yere buduchi vÿ po ſzrichi robbi, yeſzte pametyu ſzvobodni, i lyubechi kripooſzt, niſzte-ſze umarlomu gozpodinu, nego va vijke xivuchemu podloxili. Koyijm ovako govorij Iſzukarſzt: Od-ſzele nechu vaaſz ſzlugami zvati, nego priyatelyÿ. Blaxeni yeſzte vÿ, koyi-ſzte obbraali ovu pravu ſzvobood, pacse drusbu i priyazan Iſzukarztovu, ſz ovoom blaxenom Diviczoom. Yere kada ona *primÿni od ovoga xivota, i vÿ bochyete ſzkupa ſza nyome priminuti, i ſza nyome bochyete oni yiſztÿ venczi i daari priyati. Tako-yijm govorivſi boti-yih Bizkup* karſztiti, *potom-yih ù fratarzkee halye obbuucse, i* kaaza, *da ymayu ondi ſz-oſztalimi fratrÿ xiviti, ne-znaduchi nikòre* koyi-ſzu. *Eugenia buduchi* karſtyena, *i ù fratarkÿh halyinah, ſzva-ſze ſztavi na nauk ſzvetoga pÿſzma, na razmiſlyevanye od Boxaſztvenÿh ſztvaarÿ; i na kripoſzti karztyanzkee, toliko dà ne dokonavſi dvaa godiſcha, nad-hodyaſe ù monaſtirkomu zakonu ſzvi oſztaalij. Szvim ſze ponixevaſe; ù vſzakoom dobru dilu ona biiſe parvaa, nay zadnyaa dilye vaſe-ſze; ſza boleſztivimij bolyaſe ſze, à ſza veſzelechimi-ſze veſzelyaſe, ſzvanyee dila, ſza pravÿm ſzarczeem, i ne himbenoom lyubavyuu csinyaſe. Ne tecse mnogo vrimena, dà Boog, pò nyee ruuke, pocsee nemochnike ozdravlyati, toliko dà kamogod idyaſe nemochnike pohoditi, ne ſzaamo-yih razumnimi beſzidamij utiſevaſe, da i zrdavyee yijm vratyaſe. Nakoni trij godiſcha, priminu Poglavnijk onoga Monaſztÿra, à ona bij na nyegovo miſzto od ſzvee onee ſzkupſchinee izabrana, videchi oni onolike nyee kripoſzti, à neznaduchi ono ſto biiſe* zkrovito. *Ona-ſze izpricsevaſe, kaxuchi ſzvoyu mladooſzt, i govorechi da-ſze too miſzto onijm priſztoyij, koyij-ſzu mnogo lijt ù monaſztiru xivili. Alli oni too ne prijmahu; czicha cseſza velmi-ſze ſzmutyevaſe, videchi ſza yednee ſztranee, da-ſze ne priſztoyij, da ona buduchi xenzka glava muxeem zapovijda, à ſza druugee ſztranee da toliczijm ugadya. Zatoo boti-ſze ſza Bogoom ſzvitovati. Otvori naſzrichu knyige od S. Evanyelya, i nayde* kadi *ovako govorij: Ako* koyij *meu vammij hoche parvi biti, budi ſzluuga vſzib oſztaalih. I tako priyaa biti Poglavicza, dali toliko ſznaſniyee pocsee ſzvakoyaki poſzli pò Monaſztiru csiniti,* kako *reksi, vodu noſziti, kuchyu meſzti, darva ſzichi, i vſze oſztaale takove ſztvari. Xivuchi tako Eugenia ù Boxyoy ſzlusbi, prigo di-ſze da yedna plemenita i bogata vladika ù Alezandriyi, yimase csetverodanyu groſzniczu. Ova buduchi csula da yeſzt yedaan fratar Eu-*

geniy

geniy, koyij od ſzvakoyake nemochi lyudi ozdravlya; tudye ka monaſztiru poyde, i pocsee za ſzvoye zdravye moliti. A Eugenia miluyuchi-yu, ſzvoyimi ſzvetimi rukami màſuchi-yu ſzvetim ulyem ozdravi. I tako ona xena, koyoy bìjſe yime Melanthia, zdrava-ſze doma vraati. Nakon nikoliko vrimena, csini trij lijpi ſzuudi od csiſzta ſzrebra ukovati, i hoti-yih Monaſztiru za harnooſzt prikazati: Alli Eugenia ne-hoti-ye priyati, govorechi da fratrom niye potribno ni koriſztno ſzrebro, nego da-ſze yimaa prodati, i ubozijm razdiliti, alli duſnikoom dati, dabi ſzvoyj duuzi platili, i tako-ſze oſzvobodili. Dali ſzaama Melanthia ka Monaſztijru prijde, i toliko oppravi, da-ſze oni ſzuudi priyaſe, i ù Czirkvu ſztaviſe. Ova priyazaan Melanthie, daa uzrok velikoy zlobi: Yere dohodechi ona cseeſzto ka Monaſztijru, i razgovarayuchi-ſze ſz Eugeniocm, czijnechi da-ye muskaa glava, i buduchi mlaada, i lijpa, uxigaſe-ſze ù ſzebi. Sza drugeeſztranee, ſzudyaſe da ne nyee ſzvetoſztyu, nego onoga ulya, alli csarom-ye ozdravlyena: pocsee miſzliti kako-bi ſzvoyu volyu izpulnila. Zatoo-ſze ucsini nemochna, i poſzla proſziti Eugenia da-yu doyde ù yedno nyee ſzelo, koyee blijzu Monaſztijra bìjſe, pohoditi, i ozdraviti, à Eugenia tudyee poyde. Melanthia poſzlavſi vſzi vaan iz komoree, pocsee lyubenimij beſzidamij Eugenia ka ſzebi laſzkati, nyemu ſzve ſzvoye blaago, buduchi udovicza, obitovati, ſzebe illi za pravu xenu, illi za lyubovniczu daavati. Dalli Eugenia, buduchi ona koya bìjſe, i yimayuchi druge miſzli, parvoo lijpimi ricsima pocsee-yu karati, potoom videchi da-yu od ſzvoye ludoſzti nemore odvratiti, odvargnuvſi-yu od ſzebe, ù Monaſztijr-ſze vraati. Melanthia od-padſi od ſzvoyega xudyenyaa, lyubav ù omrazu obraati, i vrativſi-ſze ù graad poyde kà Filippu, koyij, kakono izparvinee rekoſzmo, da bìjſe Baan ſzvega Egipta, i otacz Eugenie, i xaloſztno-ſze nyemu tuuxi, kako yedaan fratar yimenom Eugeniy, doſad-yu pohoditi, hotil-yoy yeſzt ſzilu ucsiniti, i ſzramotu, dabi ne bìjla yednu ſzvoyu divoyku velikijm glaaſzoom ù pomoch zazvaala. Kada too Baan ſzliſa, kruto-ſze raſz-ſzardi, i zapovida, dà ne ſzamo Eugenia, da i vſzi oſztaali fratri onoga Monaſztijru ù Alexandriu dopelyayu vezani, i pò tamniczah razlucsee. Pogani i Xudij, razumiyucchi too, rexahu na karſztyani, à yos vechyee na fratri, czinechi-yih ſzvakee ſzmarti doſztoynih. Szede Filip Baan na priſztolye ſzuditi, doyde Melanthia ſza velikoom drusboom, Dopelyaſſe i Eugeniu vezanu, Bijhu pripravna kola, ogany, i oſztaala orudyaa koyimi-ſze lyudeem muka i ſzmart daayee; zacsee

Baan Eugenij govoriti : Too-li zapovijda, necsisztij cslovicse, vas Kriſtus, *da tako bez ſzraama yimayu-ſze napaſztovati poštene Goſzpoye, kakono raabe alli opchyenee bludnicze. Vlizalſzi ka nyoy kako likaar, kaxuchi Boxyom mochyu lyudi ozdravlyati: ſza druuge ſztraane hotilſzi ſzilu i ſzramotu ucsiniti yednoy ovako poglavitoy, bogatoy, i poštenoy vladiczi ? yimaas znati da-chyes nemiloom ſzmartyu umoren biti. Eugenia glyedayuchi na zemlyu, tiho Baanu odgovori : Moy* Boog *i goſzpodijn Iſzukarſzt, ne ſzaamo budaa takove necsiſtochye, da ſzvituyee da-ſze yimaa ù velikoy csiſtochi xiviti, na koyu yaa zavechyal-ſze yeſzaam, i ù nyoy, pò miloſzti nyegovoy, mezu ovimij otczij ſzvetimi, doſzele xivil yeſzaam, kako-ſze hochye barzo poznati.* Koliko *za tee muke i ſzmart koyom-me ſztrasijs, zramovaalbih-ſze braaniti, za oſzvobiditi-ſze; dà czicha poštenya* Krištyanov, *potriba-mi-ſze yeſzt braaniti, za ukazati vſzijm, da oni takove garde ſztvari ne diluyuu. A vaam-ſze ne priſztoyij da tako labko veruyete oſzvadnijkoom, i tudyee ſzmartyu lyudem prijtite, parvoo nego yiſztinu razumijte : I ako too yiſztina bvdee, ſzaam-ſze na ſzmart dayeem: akoli ukaxeem da yinako ſztvaar prohodij, ſzaamo ovu miloo ſzt proſzijm, da ova xena, nù da-ye toliko zlà od mene govorila, nikakovee skodee zatoo neyimaa.* Paaka-ſze *obraati ka Melanthiyij, govorechi : Nù dà uffaas dà ova ſzatvaar ſzakrivena biti hoche lyuudem, niſche-ne-manyee dobro znades da yinako nego govorijs yeſzt prosla, zatoo Boga-ſze boy,* koyij *ſzvakaa vidij, i znaa. Melanthia ù ſzvoyoy zlobi ſztoyechi, zazvaa ſzvoyu poſzleniczu, i csijni ſzvidocsiti ono štò bijſe rekla protiv Eugeniyi. Ture Baan pripravaan bijſe na ſzmart-yu odlucsiti, i ona gotova bijſe, czicha Boga priyati yu : nego nehotechi da Kriſztyani tuu ſzramotu prid poganij tarpee, bij uſzilovana ocsitovati-ſze. Zatoo ubitivſi halyu ſzvoyu* okolo *vraata, razadrij, toliko da-yoy-ſze parſzi vidiſe, i vſzijm ocsito bij, da-ye xenzkaa glava. Vidivſi tuu ſztvaar Baan i ſzvi oſztaali, zablenuſe-ſze, à M elanthia ſzramotna-ſze nayde ſza ſzvoom ſzvoyoom drusboom. Da Eugenia obrativſi-ſze ka Filippu Baanu recse:* Goſzpodine *tij yeſzi moy teleſznij Otacz, à* Klaudia *yeſzt moya Matti, moya bratya yeſzu Avit i Sergiy, à ya-ſzaam Eugenia, koya-ſzaam ſzvukla ſza ſzebe ſzvijt i vſze ſto yeſzt ù nyemu, za obuchi-ſze Krišta, i uliſzla-ſzaam ù ovij monaſztijr mezu ovi ſzveeti otczi, za Bogu xiviti ù otaynoſti. Dà pokole ova potribame ſziluyee, i ù druugo tovarištvo-me zovee, nij-ſzaam mogla od manyee ucsiniti, nego ukazati* koyaa *yeſzaam. Filip Baan, koyij bijſe*

bÿſe parvoo puln gnyjva i ſzarshee, priteechÿ mukami, karvyu, i ſzmartyu, ne dobro csuvſi tee beſzide Eugenie, ukroti-ſze, i ù ſzlat kÿ placs-ſze ſztavi, i uſztavſi-ſze pocsee ſzvoyu draagu hchyer garliti i lyubiti, tolikoyer i bratchya, taa-yoy ruuke czelivaſe, à taa ſzvite. Too csuyuchi, i Matti nye dotecse, i zabivſi ſzvoye gozpodſztvo i ona toljkoye csinyaſe, i od velikee radoſzti ne znadijhu kamo-ſze diti. I pulk vaſz veſzelyaſe-ſze, govorechi: Dobro doſlla goſzpoya naſſa Eugenia, ù yiſztinu pravÿ Boog yeſzt Boog Kriſztyanzkÿ. A Kriſztyani, koyÿ donle bÿhu zlovolyni czicha toga prikora, i csekahu dokle pogani umoree Eugenia i oſztaali fratri, da nyihova teleſzaa pokopayu, obrativſi-ſze ſztvaar, ſza velikÿm veſzelyem pocseſe ſzpivati: Koyj Boog yeſzt velik kako nas Boog, koyÿ ottaynaa ocsituye, i ubvatyuye razumnÿh ù nyihovu razumu? Otacz nyee, obucse-yu (nu da ona nebotiaſe) ù zlatnu kavaad, i csini-yu na viſzoku ſztoliczu ſzeſzti, neka-yu vſzak vidÿ, i nyegovee radoſzti dÿl yimaa. Protha i Hiaczinta csini Eugenia na prÿd doyti, koyÿm otacz, i matti nyee veliku hvalu i csaaſzt daſſe, paka-yih ſz-oſztalimi fratrÿ ù ſzvoy monaſztÿr puſztiſe otijti. Dokle-ſze too nà zemlyi csinyaſe, Boog praavi ſzudacz, koyi ù viſini ſztoyÿ à glyedaa na niſnye ſztvari, koye-ſzu na nebu i nà zemlyi, poſzla ozgoora ogany, koyi ſzaſgaa kuchu Melanthie; koyÿm znamenom mnogo poganov na kriſztyanzkuu viru-ſze obraati. Dà i ſzaam Baan Filip nye otacz, koyi i parvo toga lyublyaſe kriſztyani, ſza xenoom i ſza ſzinÿ, i ſza ſzvoom ſzvoyoom cselyadyu csini-ſze karſztiti, i pocsee kriſztyanom nyihovu csaaſzt i nyihove Czirkve vrachati, i oppravi pri Czeſzaru Seveeru da moguu ù graadÿ ſztaati, toliko da kriſztyani ù velikoy radoſzti biahu. Da taa radooſzt ne produſi mnogo: yerebo nikoyÿ poglaviti lyudi od Alexandrie buduchi pogani, daſſe na znanye Czeſzaru, kako Filip buduchi poſztaal Kriſztyaninoō, nyihovih Bogov csaaſzt ſzkratyivaſe, i zatoo ſzatvari od Egipta goree prohodyahu nege parvoo. I tako piſza-mu Czeſzaar da-ſze yimaa na poganzku viru vratiti, illi Baanſztvo doli poloxiti, i ſzve ſzvoye blaago i csaaſzt izgubiti. Kada Filip Baan taa lÿſzt priyaa, ſztavi-ſze ù poſztelyu, kako dabi nemochyan bÿl, i ne-uſzta-ſze do-kole-ſze ne prodaa ſzve ſzvoye yimanye, i ubozÿm, i monaſztÿrom koyÿ pò Egiptu bijhu, razdÿli. Biaſe Filip razumna govorenyaa, i dobra xivlyenya cslovik, i bÿſe mnozÿh na viru kriſztyanzku obraatÿl: zato-ga kriſztyani ſzvoyim Bizkupoom ucsiniſſe. A oon Czeſzaru bÿſe ù Rÿm odpiſzaal, da poſalyee drugoga Baana, yer oon ne kaanÿ viru kriſztyanzku

ſztyanzku

ſztyanzku oſztaviti. I tako doyde Terentius na nyegova miſzto, koyÿ pò zapovijdi Czeſzarovoy yiſzkaſe Filippa umoriti, alli-ſze pulka boyaaſe, od koyega oon kruuto *lyublyẽ bÿſe. Zatoo zgovori-ſze ſza nikoyimi himbenimi kriſztyanÿ, à oni naſad-ga ù molitvi ubiſe. Terencziy Baan, da-ſze pulk na nyega ne ſzadvignee, csijni onih ubititi i ù tamniczu varchi, kako da nÿ oon tomu uzrok, potoom pÿſza od nyih Czeſzaru, à oon zapovida da yih yimaa puſztiti. I tako Filip bij ukopaan ù yednoy Czirkvj, koyu byſe oon ſzazidaal. A* Klaudia *nyegova xena yedaan Hoſpitaal bÿſe naredila ſza dohotkoom, za vſzih ubozÿh koyÿ dohodyahu. Eugenia ſza diviczamij ſzveet xivot darxaſe, pri ſzebi ponixena, alli pri oſztaalimi vele czinyena, czicha kripoſztÿ koyee iz nyee izhadyahu: Nakoni nikoliko vrimena odlucsi* Klaudia *ſza ſzvoyimÿ ſzijni, i hchyeryu ù Rÿm-ſze vraatiti, i tako ucsÿni, kadi biaſe ù veliku poſtenyu prid ſzvimij ſzvoye varſztee, à yos vechye prid* kriſztyanij. *Sza nyome doydoſe Protha, i Hiaczint: yedaan ſzÿn nye Avÿt bij potle Baan od Kartagine, à drugÿ Namiſztnÿk ſzvee Afrike. Csaaſzt S. Eugenie bijſe Bogu ſzluxiti ſz-oſtalimij Diviczami ſzvoyee varſztee, mezu koymi bijſe yedna od Czeſzarova roda yimenom Bleſilla,* koyaa *bÿſe od ditinyſztvaa zarucsena Pompeyu poglavitu Rÿmlyaninu. Ona, buduchi-yoy Roditelyi umarli, bijſe priporucsena yednomu koyij bijſe* kriſztya-*nin. Csuyuchi zatoo Bleſilla dobaar glaaſz i ſzvetoſzt S. Eugenie cſeſzto-yu pohadyaſe, i od Bozaſztvenijh ſztvaari ſza nyomſze razgovaraſe. Da pokle pogani pocseſe kriſztyane proganyati, nè mogaaſe Bleſilla tako cseſzto* ka *Eugenij hoditi, nego knyigami-ſze razgovarahu. Da znaduchi Eugenia koliko bolye-ſze more ſzve oppraviti xivoom beſzidoom, nego martvoom knyigoom, poſzla ka nyoy ona ſzvoya dvaa haduma, too yeſzt Protha i Hiaczinta, ù robzkijh halyinah, neka-yu karſztyanzkuu viru ucsee, koyijh ona priyaa kako Apoſtoli Boxyi, i pò nyjh bij karſtiena. I ne ſzaamo Bleſilla, dà i mnogee oſztaale Divicze biſſe pò nyih na kriſztyanzkuu viru dovedene. Ne moxe-ſze Bleſilla yednoocs uzdarzati dà ne poydee S. Eugeniu pohoditi, od koyee bij ſza velikoom lyubavyu priiyata, i pokriplyena da yimaa rada tarpiti za Boga ſzve ſto-yoy-ſze dogodij, govorechi-yoy* kako *yoy yeſzt od Boga ukazano, da barzo yimaa priyati venacz od Martirztvaa. Bij dopovidaano* Pompeyu *od yednee ſzlusbeniczee dà nyegova Virenicza Bleſilla, yeſzt po Eugenij viru kriſztyanzku priyaala, i ne ſzaamo* Idoli *od ſzebe odvargla, da i vſze oſztaale ſztvari ſzega ſzvijta, i da yimaa pri ſzebi dvaa* kako *roba, hoyi-*

yu

yu vazda viru karsztyanzkuu ucsee, i da pò taa razlog necbye biti nyegova xena. Oon tudyee nayde onoga vlaszteliná, ù csigovoy oblaaszti bijse Blesilla, da-sze yimaa pirovatti. Odgovori oon, da-ye zatoo potriba sza szamoom Blesilloom govoriti, buduchi ona yure ù szvoyemu razuumu, i szvoyoy szvobodi. Zatoo poyde da govorij Blesilli, alli-mu ona odrucsi, da neyimaa sza nyime niyednoga poszla, i da-sze ne prisztoyij da oon yischee govoriti sza yednoom divoykoom, à nyoy-sze ne prisztoyij dobro prid muskee glave doyti. Yimavsi oon taa odgovoor, vasz szmutyen tudyee ka Czeszaru poyde, govorechi-mu kako Eugenia nikoyu novu viru iz Egipta yeszt doneszla; koya szvi Bozi hudaa, i kaaxe da-sze lyudi neyimayu xeniti, i pò taa puut da-sze zataree szve csloviesaszkoo pleme, uz too-mu povijda ono sto-sze ye nyemu sza Bselloom prigodilo. Czeszaar buduchi poganin barzo-sze szarsboom protiv Eugenij i Blesilli uszgaa, i zapovida da Blesilla tudyee za Pompeya idee, illi da-yoy glavu odszykuu ako-bi ne-hotila: a Eugenia da yimaa Bogoom poszvetiti, illi teskoom szmartyu umorena biti. Kada Blesilli Czeszarova odluka bij dopovidaana, szarcseno odgovori: Buduchi yaa ucsinyena Zarucsnicza kralya od kralyi, i szatvoritelya szvega ovoga, ne-chu-sze csloviku umar lomu sza-druxevati, nu dà tako zapovijdaa Czeszaar. I takoyoy tudee glavu odszikose; i too bij konacz szveete diviczee Blexillee. Potoom ubitise Protha i Hiaczinta, i ka templu Iuppitera povedose, da poszveete. Da kada oni tamo doydose, i pravomu Bogu-sze pomolise, tudyee prilika Iuppitera prid nyihove noge na zemlyu padde, i csudnovatijm nacsinoom ù pepely-sze obbraati. Zatoo pò zapovijdi Niczeczia Rijmzkoga Baana bisse-yijm glave odszicsene. Za tijme i Eugenia bij prid-any dopelyana, koyoy recse: Kako-sze yeszte vij krisztyani dobro naucsili csaare csiniti, da i nasijm veliczijm Bogoom morete naskoditi? Odgovori Eugenia: Pravo velijs dà mij krisztyani vechyu kripooszt i moguchyszvtoo yimamo, nego vassi Bozi. Po tomu mores nyihovu taschyaad proczijniti, i vasu ludooszt. I ako-yih za Bozi darxijte, moxete szuuditi da-ye vecchij Boog onij, pò koga mochi yimamo mij mooch nad nyimij. I ako hochyes rechi dà mij ovo pò csaari csinimo; vszaak dobro znadee da-sze csaare pò Dyavlij csinee, po taa razlog Dyavli szu vechij i yacsij od vasih Bogov, pacse i od Iuppitera, koyij yeszt pri vaasz nay veccbij Boog, à malo parvoo yeszt ù pepeel razcsinyeen. Zatoo vazmi-sze ù pameet, da szaam yedaan yeszt pravij i szve-moguchij Boog nas, po csigovoy kriposzti, szvi vassi Bozi kakono prid ognyeem-sze raztaplyayu. Za-csudisze Niczeczia Baan na mudru odgovoru, i ve-

i veliku ſzarczu Eugenie; dà ſza ſzvyim tyim buduchi za-ſzliplyeen ù ſzvoyoy Idolatriyi, kaaza da-yu do Boxiczee Diane pove duu, da-yoy poſzveeti, ſztraſechi-yu ſzmartyu ako ne ucsinij. Kada *tamo doyde, ſzta, i ſzadvignuvſi ocsi ſzvoyj ka nebu, recse: Vicsnyij Boxe, pò csigovu naredyenyu na ſzay ſzvyit yeſzaam rodyena, ù pravoy viri naucsena, ù divſztuu uzdarxana, da-ſzaam Kriſtu zarucsena: Pokle-me-yeſzt tvoy ſzveeti Duuh pro-ſzvitliyl ſzvitloſztyu vicsnyega xivota, da mezu oſztalimi tvoyimij Martirij i ya ſzvidocsyim i potvardijm tvoyu ne-izmijrnu kripooſzt: ucsini Goſzpodine da-ye poznana od lyudij himba paklenoga Dyavla, neka-vaſz ovij pulk, po ovoy gluhoy i nimoy Priliczi poznaade, da tij ſzaam yeſzi praavij i ſzve-moguchi Booog. Ne dobro izrecse tee beſzide Eugenia, da-ſze tudyee zemlya ſztreeſze, ona czirkva padde, à prilika ù praah-ſze obbraati. Oſzta vaſz oonij pulk zablenuut, i na velik vapay onoga mnoſtvaa koyi-ſze ondi nayde, mnozijh oſztalih lyudij dotecse: i oni koyij dobru pameet yimahu, govorahu da ye ono Boxye dugovanyee, alli oni koyij bijhu Dyavlom obſzedeni, velyahu da-ſzu csaare Eugenie, i takoyu proklyjnyahu. Czeſzaar kada razumi, kako-ſzu nyegovi Bozi, i nyihovi Templi raz-csinyeni: ne moguchi-ſze oni ſzami pò ſzebi oſzvetiti, zapovida da Eugenij velik kameen nà vraat vexuu; i nyuu ù Tiberzku rijku metnuu. Dali tijm vechyaa kripooſzt viree Eugenievee ukaza-ſze: yereboſze on hijp kameen od nyee garla oppruxi, à ona pò vodi kako po ze mlyi hodyaſe. Nareedi pò tomu, da-yu ù yednu Peech ognyenu varguu; dali ſzuprotiva nyoy ogany ſzvoyu narav bijſe izgubijl, yere pokle nikoliko vrimena biaſe ù nyemu ſztaala, zdrava i csitovata izlize. Za tijm ù yednu duboku tamniczu bij varxena, neka oondi od glaada umree. Dali Boog ono miſzto ſzvoyim zrakocm proſzvitli, à nyu anyelzkijm kruhoom hranyaſe, koyi biiſe biliyi od ſznijga, à ſzladyi od ſzvakee druuge yiſztvinee. Napokoon ukaza-yoyſze ſzaam Szpaſzitely, ovako govorechij: yaa ſzaam Eugenia, koyij umrijh za tebe, i za koyega tij tolikoyer pripravna-ſzi umriti: yaa-ti hochyu miloozſt i ſzlavu dati: à ovo-ti budi znamenye, hochyes onij daan primijnuti i na nebo uzlizti, koyij daan parvocs-ſzaam vidyeen na zemlyi. Nakoni nikoliko daan, kada poydoſe viditi ſto-ye od nyee, i mniduchi nayti nye tijlo yure izgnyilo; naydoſe-yu zdravu i veſzelu, poſzlaſe ka nyoy yednoga obúcsena ù fratarzkijh halyah, koyij-yoy glavu macseem odſzicse, à too-ſze zgodi oni yiſztij daan, koyij bij rodyen nas goſzpodijn Iſzukarſzt, komu yeſzt csaaſzt i ſzlava va vijke. Amen.*

XIVVOT

XIVVOT S. EVFRASIE.

B*VDVCHI Czeſzaroom dobrij Theodoſiy, bijſe ù Czarigradu yedaā plemenit cslovik, yimenom Antigonus, yiſtomu Czeſzaru rodyaak i priately. Taa Czeſzaru, buduchi raſzumaan dobri ſzviti davaſze, à oon-ga kruuto lyublyaſſe, i nebiaſe ù onoom graadu ni-yedaan bogatiyij illi bolyij od nyega. Taa vazee ſzebi xenu yimenom Eufraſiu, koyaa i ona bijſe Czeſzarova roda, velmi ſzveeta i Bogolyubna vladika. Rodi-yim-ſze yedna hchij, koyoy yime ſztaviſſe tolikoyer Eufraſia, Potoom toga recse Antigon Eufrasij ſzvoyoy xeni: Vidisli ſzeſztro moya, kako-ye niſche ovij xivot i blaago, i ſzva taſchina ovoga ſzvita: i kako mij ſzvitovnimij miſzlij obuyati, ſzve vrime naſega xivota za luudo tratijmo. Recse na too Eufraſia: Csa hochyes dakle, moy Gozpodine da csinymo: Antigon recse: Yimamo po Bogu yednu hchyeer, ona naam doſzti budi, ne miſaymo-ſze vechijee ovoga ſzvijta nevolyi. Tada Eufraſia zdvignuvſi ruuke ſz'uzdahoom recse: Blagoſzlovlyeen budi Boogh, koyi-ti ye daal ſzvoy ſztraah i yiſztinu poznati. Cseſzto-ſzaam, gozpodine moy Boga molila, da-ti milozti ſzvoyee ſzvitlooſzt dadee, dà ni-ſzaam-ti too ſzmila povidati. Dà poklè tij ſzaam too povijdaas nekami-ti rechi csa hochyu. Recse oon: Reczi ſzeſztro moya: Recse ona: Znades moy gozpodine, da-ye Apoſtol od-davna rekaal:* Kratko-ye *vrijme, zatoo koyij yimayu ſzvoye xene budite kako dabi-yh nijmali. yere mijmo-idee oblicsye ovoga ſzvijta, ſzvijt mimo idee, i nyegova xelya. Nechemo mochi odnezti ſznaamij ovo naſſe blaago, zatoo csa mores barxee dijli vbozijm, kako-ſzi odlucsijl. A Antigon pocsee Bogu hvale davati, blaago vbozijm diliti, i od ſzvoyee xenee uzdarxavati-ſze: potom toga xivivſi yedno godiſchye, ù myru primijnu. Xaal too bijſe kruuto Czeſzaru i Czeſzariczi, tere milovahu Eufraſiu, yere ne-bihu vechye zkupu xivili nego dvaa godiſchya i trij miſzeczi. A ona placsuchi priporucsi-yim ſzvoyu Hchyer Eufraſiu: Koya buduchi od peet godiſchya, hoti Czeſzar da-yu yedaan bogat gozpodijn zarucsij. Da gruztechi-mu-ſze dokle ona uzreſztee, hoti pò ruuke Czeſzariczee proſziti ſzebi zà xenu nyee mateer Eufraſiu. A*

ona placsuchi odvarxe nyih od szebe, i recse: Yaoh vaam da mene nà too vodijte, koye-szaam yaa za Boga od szebe odvargla. Razumivsi too Czeszar, kruuto-sze na Czeszaricz u raszszardi, i kruto-yu pokaara, da-ye na too szvitovala Eufrasiu, a Eufrasia malo dà ne umrij od xalozti. Zatoo recse hcheri: Hchyercze moya, hodimo ù Egipat, kadi yimamo veliko blaago, i pohodimo nase yimanye. I tako poydose ù Egipat, bez znanya Czeszarova, pohodechi szvoya yimanija, i Monasztiri xeen i muxij, dayuchi nyijm vele blaaga za Boga. Bijse ù yednoom graadu yedaan Monastijr xenzkij, ù koyjem bijse nigdi okolo sztoo i trideszeet xenaa. V onoom Monastijru ni-yjednaa vino ne piyase, ni uli, grozdyee, szmokve, ali yabuke yidijse. Nikoyee mezu nyjmij, i neznadijhu csa-szu yabuke: Nego szaamo szocsivo, i trave koye ù vartlij rodee, bez ulyaa blagovahu. Nikoyee vecseer szaamo yidihu, nikoyee nakon dva dnij yednocse, à nikoyee nakon trij dnij yednocs. Tere ne-szaamo vasz xivot, da ni noge szvoye oppirahu. Na cziliczìu na zemlyi szpavahu, od koga ciliczia i szuknye szvoye dò taal nosahu, toliko rablyahu koliko szvakaa yaka bijse. Ako koyaa meu nyimij obnemogase, ni-yiednuu likariu ne csinyahu-yoy, nego za velik daar Boxyi primahu onu nemooch, tarpechi szmijrno, dokle-yih Boog ozdravlyase. Ni-yednaa iz Monasztijra ne izhodiase, nego yimahu vratariczu, koyaa dopovijdase sto koo porucsaase. Vele lyudij od nemochij szvyh, po Bogu ozdravlyahu. Lyublyechi Eufrasia taa nyih xivot, csezto-yih pohadyase, szvijch, i tamyana nyijm cseezto davase. Potoom recse yednocse Oppaticzi i oztaalijm sztarijm koludriczaam: Hochyu yedaan maal daar ovomu Monasztijru ucsiniti, dvadeszet alli trideszet librijcz zlaata, da molijte Boga za ovu moyu Hchyeer, i za nyee otcza Antigona duusu. Recse Oppaticza; Gozpoye Eufrasia: Mij tvoye szlusbenicze ne yimamo potribu, ni xelijmo pineez, yere-szmo-sze zatoo szvukle od nasega yimanya, dà moremo vikuvicsnya dobra yimati. Alli da-sze zatoo ne xaloztijs, hochyemo vazeeti od tebe malo ulyaa za szvijche, i malo tamyana za Czrikvu. V too saalechi recse Oppaticza Eufrasij mladoy: Gozpoye Eufrasia lyubisli naasz, i nas Monasztijr? Recse ona: Lyubijm gozpoye. Recse na too Oppaticza: Ako naasz lyubijs osztani sznamij, i noszi nassu odditiu. Recse Divicsicza: Dabih znala dà niye xaal moyoy mayczi, nebih izasla iz ovoga Monasztijra. Odgovori oppaticza: Vechyeli naasz lyubijs, alli tvoyega zarucsnika? Odgovori: Ni yaa nyega znadeem, ni oon mene, à vaasz znadeem, i lyubijm. Da reczite vij meni, Me-

ne-li

ne-li vij vechyee lyubite, alli nyega? Recse Oppaticza: Mij tebe lyubimo, i nasega Iszu-karzta. A ona odgovori: I yaa vaasz lyubijm, i vasega Iszukarzta. A mati-yoy szidechi, i poszlusayuchi tee nijee ricsi, koya nimaase yoschye szedam godijsch, plakasesze. Paka-yoy recse: Hodimo chya Hchyercze, yure-ye vecseer. Recse divicsicza: Yaa-chyu ovde oztati szà gozpyoom oppaticzoom. Recse-yoy Oppaticza: Poydi chya Hchyercze, yere ovde nemore nikoor osztati, koyi-sze Iszukarztu ne poszveeti. Recse na too divicsicza; A kadi-ye Iszu-karszt? Onada-yoy Oppaticza ukaaza Iszukarsztovu priliku, vazamsi ona nyuu, czelunu-yu, i recse: Yaa-sze Iszu-karsztu od szad pridavaã, i veche nechyu szà gozpoyoom maykoom odayti. I tako-yu za nikoliko daan nemogahu od Monasztijra odvezti. Paka-yoy recse Oppaticza: Ako hochyes szà namij oztati, tribuye-ti pijszmo i psaltijr vcsiti-sze, szvaki daan do vecsera posztiti; kako szve oztaale csinee. Recse Eufrasia: Ho-chyu-sze i pijszmo ucsiti, i posztiti, liszto dà mogu sz-vamij oztati. Tadà recse Oppaticza nyee materi: Moya Gozpoye neka ova divicsicza sznamij sztoyij, yere vidijm dà szvitloozt Boxyee milozti nyee pameet yeszt obuyaala. I tako zdvignvsi-sze nyee mati, povede-yu za ruuku kà priliki nasega Szpaszitelya, zdvignvsi kà nebu ruuke, szà szuzamij tako pomoli: Gozpodine Iszu-karszte yimay pomnyu na ovu diuicsiczu, yere-ye tebe xelila, i tebi-sze-ye priporucsila. I obrativsi-sze ka Hchyeri recse: Boog, koyi ye gore uztanijl, i tebe ù szvoyemu sztrahu utvardi. Too reksi pridaa-yu Oppaticzi placsuchi, i parszi szvoyi biyuchi, toliko da-sze vsze plakase. Druugij daan Oppaticza dovede niju ù Czrikuu, i obucse-yu ù Habit Monasztijrzki, govorechi: Kralyu vicsnyi i gozpood gozpodine, koyi-szi pocseel dobro dilo ù nyoy, szvarsi too dò koncza: Day nyoy da xivee dosztoyno ù tvoyih zapovidij, dà vazda naydee uffanye pri lijczu tvoyemu. I recse-yoy mati nyee: Hochyes-li Hchyercze ovu odityu na-te vazeeti? Ona veszelo odgovori: Hochu Gozpoye Mayka. Na too ona: Iszu-karzt komu-szi-sze zarucsila, oon-te uzdarsi, i dosztoynu ucsini. I tako czelunuvsi hchijeer dijli-se od onude, tere pohadyase Monasztijri, i veliku elemoxinu ubozijm davase. Taa glaasz nijee bise-sze daleko razaßaal, i dò ussiyuu szamoga Czeszara dosaal, koy-sze szà szvoyoom gozpodoom csudyase, i Bogu na too hvalu davase. Yere csuyase dà ne piyee vijno, i dà ni ribbu ne yidee, nego szaamo szocsivo yidee, poztechi szvaki daan od vecsera do vecsera. Nikoliko daana potle zazva-yu Oppaticza kaszebi, i recse-yoy: Yimam-ti nisto kazati, dà ne szmuti-sze. Ona recse:

recse : Govori moya Gozpoye . Oppaticza: Vidila-ſzaam , recse, ù ſznu tvoyega muuxa Antigona , ù velikoy ſzlavi, proſzechi Iſzu-karzta , da iz ovoga xivota u on vikuvicsnyi , izvede-te , i da mores uxivati onu ſzlavu , koyuu oon uxivaa, za doſztoyanzivoo nyegova dobroga xivota , hoyij yeſzt ovde ucsinyl . Na tee nyee rycsi kruuto-ſze obbeſzeli Eufraſia , koyaa , toboxe , xelyaſe primijnuti iz ovoga ſzvyta, iſzà Iſzu-karztoom biti. Zatoo zazvavſi Hchyer ſzvoyu recse-yoy : Yaa-ſzaam yure zvaana od Iſzu-karſzta, kako-mi yeſzt gozpoya Oppaticza rekla, i blizu-ye konacz moyega xivota : Zatoo tebi u ruuke dayeem Hchyercze, ſzve moye , i tvoyega Otcza blaago , koye-chyes tyj razdiliti , da budes mochi yimati blaago vicsnyee . Na too Eufraſia mlaada : Yaoh meni recse , yere-ſzaam ſzirota i putnicza . Recse-yoy mati : Pokle-yimaas Iſzu-karzta nyj-ſzi ſzirota ni putnicza , à na miſzto mene hochyeſi biti gozpoya Oppaticza . A tyj ſznaxno ſzvarſi csa-ſzi obechyala : Boga-ſze boy , à gozpoye koludricze ſtuy , ſzluxechi nyijm ſz-ponixenyeem . Csuvay ſze dà ne miſzlyjs ù ſzarczu tvoyemu , rekſi : Kralyeva-ſzaam kolina , i ni doztoyno da yaa ovijm ſzluxijm . Budi uboga nà zemlij , da-ſzi nikada bogata na nebu . Beſz uſztanka moli Boga za-mene i za otcza tvoyega , da naydemo miloſzardye pri nyemu , i da-naaſz od paklenijh muuk ucsuvaa . Nakon trij dnij umrij ; i bij zakopana u tom yiztoom Monaſztiru. Kada razumi Czeſzaar da-ye umarla, zazvaa onoga Gozpodicsichya , koyj bijſe mladuu Eufraſiu zarucsijl , i recse-mu kako ſztvaar prohodij. A oo pocsee Czeſzara moliti dà pijſe tamo Eufrasij, da yima ù Czarigrad doyti. Oona procsſtivſi Czeſzaro vi liſzti, pocse-ſze poſzmihovati , i ſzvoyom rukoom tako-mu odpijſza : Gozpodine Czeſzare takoli ſzvituyes tvoyoy ſzlusbeniczi, da oſztavivſi Iſzu-karzta , kà cslovìku-ſze ſzdruxijm, koyij malo poſztechi yimaa izgnyiti i csarvom ſzmook biti : koyj danaſz yezt, à za yutra niyega. Daleko budi od mene taa opacsina. Zato-te molijm da-te taa cslovik zatoo vechye ne mucsij . Yere-ſzaam-ſze yaa yure Iſzu-karztu zavechyala, i ne-mogu-ga vechye zatayati. A molijm tvoye gozpodſztvo da-ſze ſzpomenes od moyega Otcza i Materee, i da naſe blaago ubozijm i Czrikvà Kriſtuſovijm razdijlijs : robyee naſe ſzve oſzvobodijs . A dugovnikoom nasijm zapoviy da nasijm kmetoom vaſz nyjhov duug, koyijm-ſzu do danaſniega dnee duxni, od puſztee . I moli Boga, z-gozpoyoom Czeſzariczoom za mene vaſu ſzlusbeniczu . I zapecsativſi lijzt, poſzla-ga Czeſzaru . Koyij proſtivſi oon i Czeſzaricza milo-ſze plakaſe. Potoom zazvavſi ſzvu gozpodu ſzvoyu ù vichije, i otcza

nyee

nyee zarucsnijka, kaza opchyeno prid szvimij, taà nyee lijszt procBiti. A oni-sze szvi plakase, govorechi: V yisztinu ovo yeszt praavaa hchij Antigona i Eufrasie, koy-szu tebi g: Czeszare rood: Bogolyubnih roditelyij, bogolyubna hchyij: szvetoga korena szveeta graana. I tako szvi Boga hvalyahu, i za-nyuu Boga molise. Vechye nyee zarucsnijk ne naszt oya da-mu-sze yimaa dati. A Czeszaar szve nije blaago lijpo razdijli, potoom toga i oon umrij. Eufrasia szva-sze daà, na Boxyu szlusbu, i szvarhu szvoyee sznaage trudyase-sze: yere onada szaamo dvanadeszte godijsch mlada bijse. V pocsetak od vecsera do vecsera poosztyase, potoom toga dva i trij dnij ne yidijse. Ona szaama kuchyu metijse, ona posztelye szesztraam nacsinyase, ona vodu szigase, i ù kubinyu nosase, a too szve veszelo i dobrovolyno csinyase. Bijse obicsay ù onoom Monasztijru, dà kadà koyu szesztru Diavaal ù nyee tijlu izkusevase ù sznù, tudye Oppaticzi povijdati yimase, a ona za nyu Boga molyase sza szuzamij, à onoy zapovijdase, da yimaa pod cziliczij na koyem pocsijva kamenya podsztaviti, à cziliczij ozgora pepeloom poszuuti, tere onako deszet dana na nyemu lesati. Prigodi-sze taa yisztaa napaszt Eufrasij, koya oon-bijp kamenya podasztavi ù szvoyu posztelyu, i pepelom-yu propraasi. Razumivsi to Oppaticza recse yednoy szesztri; Pocsela-ye Eufrasia Dyavalzkee napaszti tarpiti. Paka ovako za niju Boga pomoli: Boxe szvemoguchi koyi szi nyu sztvorijl, i na ovij puut szvetoga xivota naveel, uzdarsi-yu ù tvoyemu sztraahu. Zazva-yu potoom ka szebij, i recse: Zasto ni-szi meni ocsitovala tee Dyavalzkee napazti? A ona padsi prida nye noge: Proszti-mi recse gozpoye, yere-szaam-sze szramovala povidati. Recse-yoy Oppaticza: Poklesszi pocseela sza nepriatelyem voyevati, muski-sze darzi, da-te krunee pokle-ga dobudes. Do nikoliko daana, oppeta bij tako napasztovana, too ona kaaza szesztri Yulij, koya niju kruuto lyublyase, i nyu szvaku kripoozt, i pijszmo ucsase. A Iulia-yoy recse; Moya gozpoye Eufrasia, ne tay too prid gozpoyoom Oppaticzoom, nego-yoy poviy, neka molij Gozpodina za-tebe. Yere-ye ona vele takovijh Dyavalzkijh napaztij od mladozti szvoyee yimala, i nikada csetardeszet daana niyee yila ni pijlaa, nego na yedncom misztu szteechi Boga-ye molila, i tako Dyavalszkee bimbe primogla: Szuprotiv szvih naasz Dyaval voyuyee, dà uffamo ù Boga da-chyemo-ga primochi. Recse na too Eufrasia. Boog-ti plaati-szesztricze da-szi-me tako pokrijpila. A yaa-chiju poyti, i gozpoyj Oppaticzi szve ovo rechi, i tako ucsijni. A Oppaticza tako-yu pocsee ucsiti: Nischye-sze ne boy hchyercze zaloga onoga

naapaszti

naapaſzti,nego budi ſtanovita ſzarcza , i neche-ti mochi skoditi. Hochyes vele nyegovih napaſztÿ tarpiti, alli tij muski voyuy ſzu protiv nyemu , àko hochyes od tvoyega zarucsnÿka Karſzta *okrunyena biti . Tere* koyij *doſztoyno voyuye , hochye od Boga ne-izmirnij daarij yimati . Opita-yu zatÿm koliko daan poſztij. Ona recse; Trÿ dnÿ. A Oppoticza-yoy priloxi csetvarti daan,da ona veſzela od nyee odayde . Pokle yure bÿſe dosla dò dvadeſzeet godÿſch , Duuha ſzvetoga miloſzt-yuu krÿplyaſe,i primogaſe ſzvakee napaſzti . Bÿſe vele lÿpa, yerebo bÿſe od kralyeva plemena . I kada-yu oppeta takova napaſzt nayde , povidà Oppaticzi : à ona tako recse : Ne boyſze Hchercze, Gozpodin-ye ſz-toboom . A bÿſe ù yednoom kuutu onoga Monaſztira, yedaan kup kamenya . Zato hotechy-yu Oppaticza* kuſati *, i na vechyuu pokoru naveſzti , reche-yoy: Izneſzi oddovde ova kamenya, tere-yih ſztavi poli Pechi . Too ona veſzelo oppravi , i ſzaama na ſzvoyih ramenij iznoſzi-yh, i preem da nikaa vele teska bÿhu , ne recse da-yu koyaa od ſzeſztaar pomoxee, ni ſzvoyi poſzti varxe na prÿd, ni dila teskochyu . A drugi daan oppeta-yoy recse Oppaticza : Ni-ye dobro hchyercze da ova kamenya ovde lexee , poneſzi-yih oppeta onamo od kuda ſzi-yh doneſzla. Oon hijp Eufraſia , vele ſzarcseno ucsijni csa nyoy zapovida . Po ovij zakoon trideſzet daana hoti kuſati nyee uztarplyenye . A ona veſzelo pſalmi poyechi dilu tomu naſztoyaſe, toliko da-ſze ſzve oſztaale ſzeſztre csudyahu . Bÿyahu zatoo nikoye* koye-ſze *nyeme rugahu,à nÿke-yoy govorahu : Mu x ki-ſze darxi Eufraſia . A ona ſzvarſivſi officziy Czrikvenij , oppeta-ſze pripravlyaſe ka dilu . Dà recse-yoy Oppaticza : Oſztavi yure hchyercze too dilo , nego vazmi muukee , tere peczi kruh,daye ka vecseru gotov : a ona too ſznaxno ucsÿni . Da oppeta naſad-yu zalÿ duuh da malo pocsijva,takov-yoy ſzan ukaaza.Csinyaſe-yoy-ſze dà oon Gozpodicsich* koyemu *bÿſe zarucsena ſz-yunaaczi bÿſe doſaal ù Monaſztÿr,da-yu ſziloom odvedee,a ona lexechi onako na zemlyi ù ſznu zavijknu . V too dotecse Oppaticza i nikoyee ſzeſztre,probudiſe-yu i oppijtaſe , csa-yoy-ye . A ona povida csa-yoy-ſze ſzannyaaſe . Probuudi zatoo Oppaticza ſzve oſztaale ſzeſztre i moliſe Boga za-nyu ſzve ſzkupa dokle raſzſzvanu.Potoõ Eufraſia darxechi knyige ù ruuczi à oſztaale ſzidechi poſzluſahu , à ona dò treete uure ſzteechi csitaaſe . Doſzpivſi too pripravlyaſe ſzeſztraam nyihove potribe , metuchi kuchyu , poſztelye nacsinyayuchi , i vodu ù kuhinyu noſechi , ſzocsijvo kuhayuchi, darva noſechi,i kruh pekuchi . I yimayuchi toliko csinyenya , ni obnooch ni obdaan ne oztavlyaſe molitve , ne tretee , ne ſeſztee ,*

ne

ne devetee uure, ni vecsernye. Alli ſzaama ſzvu tum ſzlusbu oppravlyaſe, nego-yu niſto malo ſzeſztra Yulia pomagaſe, koya-yu, kakono ſzmo rekli, kruuto lijublyaſe. Oppeta-yu Nepriately ù ſzni napaſztovaſe vele yaako. A ona on-hÿp too Oppaticzi kaza. Koyaa molyvſi Boga za nyu, recse-yoy: Hchyercze moya, ovo-ye vrÿme od rati, csuvay-ſze da-te ne primoxee taa zlochyudnÿk, dà ne izgubÿs ob-yednoom ſzvu tvoyu muku i truud. Ako-ga malo vrimena vzdarxÿs, kako vidÿ da-ſzi-ga primogla, hochye odbignuti od tebe. Recse-yoy i ſzeſztra Yulia: Gozpoye i ſzeſztro moya, ako ù ovu dobu naſu ſzanyıme ne ratimo-ſze i ne dobudemo ga, kako-chyemo ù ſztaroſzti naſoy mochi-mu ſzvarha doyti? Koy *odgovori Eufraſia: Xivee gozpodÿn, ſzeſztro moya Yulia, ako recsee gozpoya Oppaticza ſzvu-yednu nedilyu nechyu ni kruha okuſziti, dokle-ga primoxeem. Na too Yulia; Yaa ne-mogu toliko poſztiti, ako tÿ mores, i na zemly, i nà nebu blaxena-ſzi. A ù ovoom Monaſztÿru yoſche nÿ mogla ni-yednaa ſzvu nedilyu daa na poſztiti, nego ſzaama gozpoya Oppaticza. Doyde oppeta Eufraſia do nikoliko daan k'Oppaticzi, tere-yoy izpovida kako-ye ù nochi yimala Dyavalzkee napaſzti, proſzechi-yu, da-yoy yeſzt ſzvobodno ſzvu nedilyu daan poztiti bez yidenyaa. Recse-yoy Oppaticza: Csÿni hchyercze ſzve csa mores, à Boog ſzve-moguchij koyi-te-ye ſztvorÿl day-ti yakooſzt, da mores primochi onoga zaloga Nepriatelya. I tako pocsee ſzvu nedilyu poſztiti, niſchye ne yiduchi, niſchye ne manyee pſzaltir csitaaſe, i ſzvi poſzli csinyaſe kako i parvoo, toliko da ſze ſzvi csudijahu nyee uztarplyenyuu, lijpoti xivota, i mladozti. Povijdahu nikoyee od nyee, dà ſzve godiſchye, ni ob nooch, ni ob daan niſzu-yu vidili yiduchi, ni ſzideechi, nego kada-ſze varziiſe na zemlyu odpocsinuti. Bÿſe ù onoom Monaſztijru yedna ſzeſztra yimenoom Germana, yednee Robinyee hchij, ona ne-navidyaſe Eufraſiu, zatoo naſadyu yednocse ſzaamu ù kuhiny recse-yoy: Tij ſzaamo yednocse yides na nedilyu, csa mij nemoremo csiniti, ako i naaſz hotiti budee gozpoya Oppaticza na too ſzilovati, csa hochyemo mij csiniti? Odgovori na too Eufraſia: Gozpoye ſzeſztro, gozpoya Oppaticza zapovidala-ye, dà ſzvakaa ono csa morè, csinij, à meni niye ovo bez razloga naſztavila. A Germana odgovori-yoy. O tij zlochyudnicze, ſzvakee himbee pulnà, kò ne vidij da zatoo ſzve too csinijs, dà kada gozpoya Oppaticza umree, tebe na nye miſzto ſztavee? Da uffam ù Boga, da too neche biti nikadare. A Eufraſia padſi prid nye noge, recse-yoy; Proſztimi gozpoye moya, i moli za-me yere-ſzaam zgriſila ſzuprotiv tebi i Bogu. Kada too izuvidi*

vidi

vidi Oppaticza, zazvaa Germanu prida ſzvimaa, tere-yoy govori ovako: Zalaa robinye, i bez Boga, csa-ti-ye zkrijvila Eufraſia, dà hochyes nyee dobra dila ſzmutiti? Zatoo odaydi od oveeſzkupſchinee ſzeſztaar, yere ni-ſzi vridna, da mezu nyimij ſztoyijs. A Eufraſia molyaſe Oppaticzu da-yoy proztij, dali ona nebotiaſe-yu uſzliſati. Nego nakoni trideſzet daana vazee ſzoboom Eufraſia Yulnu, i nikoliko ſztarijh ſzeſztaar, tere molyaſe Oppaticzu da-yoy proztij. I tako-yu zazvavſi prid ſzvimij oppeta pokaara, govorechi: Niſzili yimala proczijniti da Eufraſia, buduchi Czeſzarova roda, toliko-ſze-ye ponijxila., i tebi za lyubav Kriſta ſzluxila, zaſto-ſzi dakle botila-yoy pripricsiti nyee dobra dila? Potoom moliſe ſzve za-nyu, i tako-yoy proſzti Oppaticza. Nenavidechi yoſchye zalij Nepriately Eufraſiu, yednu nooch ùpuſzti-yoy ù miſzaal nikoye bimbe i miſzli ſzvitovnee. A ona ſzkocsivſi oonbijp, i znamenuyuchi-ſze izayde vaan na vedro, i zdvignu ruuke kà nebu, molechi Boga; dabi od nyee napaſzt vazeel. I ſzve ſzeſztre molyahu za nyu, yere-yim milo bijſe nyee mladozti, yimaſe bo onada okolo dvadeſzet i peet godijſch. Izaijde i Oppaitcza ka nyoy, i recse yoy: Vtvardite Gozpodijn Boogh, i day-ti uztarplyenye ù nyegovu ſztraabu. I tako ſztaà trideſzeet daana pod neboom, tomu-ſze csudyaſe Oppaticza: Rekoſe-yoy ſzeſztre: V yiſtinu gozpoye mayko odlucsila-ye Eufraſia csetardeſzeet daan dokonati ù ovoom ſztanyu, kako-ſzi i tij nikada ucsinila. A ona odgovori: Gozpodijn-yu ù ſzvoyeem ſztrabu ukrijpi. Ona priko csetardeſzeet dana, yoſche peet onako ſztaa, dà paaka kruuto mlobava buduchi, padde na zemlyu, tere bijſe i lexaſe kako martva. Dotekſi ſzeſztre doneſzoſe-yu ù polacsu, dà nemogabu-yoy ni ruukee ni nogee ugnuti, toliko bijſe utvardnula, i kako drivo ukrutila-ſze, i glaaſza neyimaſe. A Oppaticza doneſze-yoy niſto yizti, i recse: Hchyerize moya Eufraſia, naà blaguy ù yime gozpodina moyega Iſzuſza karſzta, i tako blagovaa, i yakoozt priyaa. Videchi dakle Dyavaa! toliki nyee truudi i uztarplyenye, neboti vechye po taà nacsijn izkuſevati-yu, nego yizkaſe kako-yu moxe ubiti. Zatoo poſadſi ona yedaan daan vodu ſzigati, varxe-yu ù ſztudenacz, toliko da glavoom dno ticzaaſe, kako ona ſzaama povij daſe. A ona u ſztudenczu zaviknu: Karſzte pomozi-me. Koyij glaaſz nyee kada ſzeſztre i Oppaticza ſzliſaſe, dotekoſe i izvukoſe-yu. Kada odonude izayde, znamenova-ſze, i poſzmibnuvſi-ſze recse: Xivee gozpodijn, nechyeſ-me primochi Dyavle, ni-chyu ti odſztupiti, Doſzleſzaà yednijm vidroom vodù noſzila ù kubinyu, à odſzele-chyu ùvimaa, i takoye csinila. Videchi

Nepria-

Nepriately cslovitsaszkij da yu ù sztudenczu niye mogaal umoriti, drugocse kada ona darva szieczijse, sztegnuvsi-yoy ruuke nyee dò peet, veliku-yoy ranu ucsijni. Videchi ona da-yoy vele karvi od onude izticsee, odvarxe szikiru, i padde nà zemlyu. A Yulia pripadnuvsi-sze, potecse dà povijdee too oztalijm koludriczaam. V too one dotekose i plakase, à Oppaticza blagoszlovlyenu vodu na nyee obraz krapaase, i recse-yoy: Hchyercze moya Eufrasia, csaszi-sze tako pripala? govori csagodi Szesztraam. A ona pogledavsi Oppaticzu recse: Ne placsi-sze gozpoye Mayko, yerè-ye moya duusa ù meni. Tada-yu prikrijxi nà cselù, i Boga moli nad nyome ovako: Gozpodine Iszu-karszte ozdravi divoyku tvoyu, yere vele tarpij tebe raadi. Priveza-yoy paaka nogu debelijm szuknoom, i zà ruuku povede-yu ù Monasztijr. A ona vidivsi darva koyaa szieczijse recse: Xivee gozpodijn, nechyu-sze diliti od ovude dokle ne vazmeem ovà darva, i poneszeem-ye gori. Recse-yoy Yulia: Ne-moy gozpoyè szesztro, yere nij-szi toliko yaaka. A ona li boti taa darva noszíti. I tako buduchi onde Dyaval, kada-ye bijse yure dò gori doneszla, csijni da sztuupij na szuknyu szvoyu, i tako padde na yiszt aa darva, i zabode-yoy-sze yedno drivcze ù cselò, toliko da mnyadibv da-ye okò izgubila, i recse-yoy Yulia: Ne rekoh-li-ti da nemores darva noszíti? Odgovori Eufrasia na too; Ne zlovolyi-sze szesztro moya, nego polahko izvadi drijvo, yere-mi-ye oko zdravo. I tako-yoy vele karvi odonde iztecse. A Oppaticza sztavi-yoy szoli i ulya na ranu, i Boga moli. Recse-yoy zatijm Yulia: Poydi szesztricze, i odpocsini malo na posztelyi tvoyoy, à yaa hochyu oppraviti tvoy poszaal. Ona odgovori; Xivee gozpodijn nechyu-sze pokoyu dati, dokole vasz moy poszaal szaama ne szvarsijm. Tako-yu i oztaale redovnicze molyahu, dà ona nehti yinaako ucsiniti. Oppeta bijse yednocse posla z'Yuliom nà tretij pood, onde vazamsi-yu Dyavaal varxe doli, ù too zavijknu Yulia, à szesztre dotekose, mneechi da-chyee-yu martvu nayti. Dà ona zdvignuvsi-sze, poyde szuprotiv nyijm, i povedose-yu k'Oppaticzi. Koya-yu opitovase ako-ye kadi uredyena. Odgovori-yoy ona: Xijvee gozpodijn, gozpoye mayko, ne znadeem kako-szaam uztala. Videchi zatoo Oppaticza dà iz tholiko viszoka-ye padla à nij-sze urazila, Boogu hvalee davase, i recse-yoy: Poy hchyercze nà tvoy poszaal, à Gozpodijn-che sztoboom biti. Yoschye-yu hotiyase nepriately umoriti, zatoo darxechi ona ù rukah lonacz kipuchij, ù komu-sze szocsijvo vaa rase, i hotechi ù zdilu izliti, szavezavsi-yoy noge, csijni da-sze uzvraatij, i dasze onijm pò lijczu poliyee. Vidise too osztaale

ſzeſztre, priſztraſiſe-ſze, à ona ſzkocsivſi gori ſzmiyuchi re-cse-yÿm: Csaſzte-ſze ſzmutile? Oppaticza videchi da-yoy nij zla niyednoga, poſzri ù lonacz, i videchi da ono yubee csa bÿſe oſztalo yoſchye vraaſe, csudechi-ſze recse: Boog-te csuvay Hcherieze, i day-ti vazda pritarplyenye ù ſzvoyemu ſztraahu. A Eufraſia povÿdaſe, da-yoy-ſze csinyaaſe kako dabi ſztudenoom vo-doom polÿta bÿla. Dozvaa zatÿm ù Czrikvu Oppaticza one ſztariyee Redovnicze, i recseyÿm; Szvobodno-ſzte vidile daye Boog veliku miloozt daal Eufraſij, ko-yoy nij moglo naskoditi ni da-ſze-ye iz toliko viſzoka upadla, ni vruchyem polÿla. Odgovoriſe one; Yſztÿnno Eufraſia Boxya *ye ſzlusbenicza, i Boog pomnyu yimaa nà-nyu, i od ovÿh napaſztÿ ucsuvaal-yu yeſzt. Bÿſe obi-csay ù onoom graadu i kotaaru, dà kada nemochno dijte yimahu, po neſzihu-ga ù taa Monaſztÿr dà ozdravÿ; Yere one koludricze csudeſzaa csinyahu. Oppaticza vazimaſe* ka *ſzebi tuu diczu, poneſziſe ù Czrikuu, molyahu Boga, i tako-yih ozdravlyahu. A matere nyihove odveduyuchi-yih zdravih Boga ſzlavlyahu. Prigo di ſze da vrataricza dopovida Oppaticzi da-ye yedna xena vani, koyaa tako yedno Dÿte noſzij, koyee bÿſe glubo i nimo, i komu bÿhu ruuke i noge oſzlabile-ſze. Recse dakle Oppaticza Eufra-ſij; Poydi Hcherczc doneſzi onoga ditichya. Poſad ona, i videchi da too dÿte darhchyee i daye ſzlò zdravo, ſzmiluyuchi-ſze nad nyime, znamenova-ga i recse: Oon koyi-te-ye ſztvorÿl ſzÿnko, oz-dravi te, i takoga noſaſe k'Oppaticzi. V too ozdravi dijte, i pocsee govoriti, i hoti hoditi. Kako too vidi Eufraſia priſztraſi-ſze i ſz-taviga doli na zemlyu; A dÿte pocsee ka materi ſzvoyoy techi, Vidi too vrataricza, i poſad recse Oppaticzi. Ona csÿni nyegovu mateer zazvati, i recse-yoy; Zaſto-ſzi naaſz ſzeſztro izkuſziti hotila?* Koyaa odgovori; *Pò Iſzu-karzta Gozpoye moya ni-ye mo-glo hoditi ovo Dÿte, ni govoriti, ni csuti dò danaſnyega dnee, ne-go kakoga priya ona gozpoya ſzeſztra oon hÿp progovori. Op-paticza yoy, recse; Vazmi dakle dÿte, i poydi u mÿru. Ona va-zamſi dÿte, poyde Boga ſzlaveechi. Dozvapotle Oppaticza one ſztariyee koludricze, pocse-yim govoriti; Csa-vam-ſze vidÿ od Eufraſie? Odgovoriſe one; V yiztinu Boxya ye ſzlusbenicza. Bÿſe ù onoom Monaſztÿru yedna xena, ù koy od mladozti nyee pribivaaſe yedaan Dyavaal, bÿſe verugamij vezana, pine metaa-ſe, zubÿ skargÿtaaſe, i ſztraſaan glaaſz csinyaaſe, toliko da-ye-ſze ſzvi boyahu. Niyednaa ne-ſzmiyaſe blÿzu nyee doyti, nego na dugu pruutu obrok-yoy davahu, koyÿ ona nikada yidiſe, à ni-kada onÿm koyÿ donaſahu ù obraz metaaſe. I cseeſzto Oppati-*

cza

oza sz'koludriczamij Boga za-nyu molyase, dà nemogase ozdraviti. Recse zatoo Oppaticza *yednocse Eufrasij: Hchyercze moya, hochyu da onoy xeni tij yizti noszijs, ako-ye sze zatoo ne boyijs. Recse Eufrasia: Ne boyijm-ye-sze Gozpoye, hochyu szve ucsiniti csa zapovijdes. Vazee zatoo Eufrasia szocsiva i kruha, i ponesze-yoy yizti. A ona szkocsivsi na nyu, i zubij scargitayuchi izmaknuyoy iz ruuk zdilu, tere-yu razbiti hotiyase. A Eufrasia ubitivsiyu zà ruuku recse-yoy: Xivee gozpodijn ako too ucsinijs, hochyu-te na zemlyu varchi, i toliko-chyu te izbiti, dà nikadaar vechye too neucsinijs: I tako sz'mijrom pocsee sztaati. Pocseyoy paaka Eufrasia lijpo govoriti: Szedi moya szesztro, blaguy, tere-sze ne muuti. I tako ona ucsijni, i tako szvakij daan iz nyee ruuk yidise i piyase. V.dechi too szeztre osztaale, yos vechyee molyahu Boga za nyu, i kada nehotiase sz-mijrom sztaati, Eufrasiom-yoy prityahu. A Germanu oppeeta pocsee nenavidooszt griszti, zatoo recse osztalijm szesztraam: Nili-sze vechye ni-yednaa nasla, koya-bi mogla davati yizti ovoy xeni, nego szama Eufrasia? Dayte meni ù ruuke, i yachyu-yoy ponieszti yizti. Zatoo ponesze-yoy yizti, i recse: Vazmi szesztro, tere blaguy. A ona szkocsivsi na-niju, halye-yoy raztarga, i varksi-yu na zemlyu, pocsee meszo nyee yiszti. Osztaale szesztre videchi too, zaviknuse, à nike potekose ù kuhinyu da zovu Eufrasiu da-yu oszvobodij, yere one ne szmiyahu poyti oszvoboditi-yu. Zatecse-sze ona oszvobodi-yu od nyee, i recse-yoy: Odszele ako tako huuda budes szuprotiv szesztraam, nechyu-te milovati, nego chiu-te siboom gozpoyee* Oppaticzee *izbiti, tako priszta. Iz yutra pò Miszi poyde Eufrasia k'Hudobiczi, a ona bijse szuknyu szvoyu razdarla, i szmraad yidijse. Vidivsi too Eufrasia plakaase, tere poszsad recse* Oppaticzi, *a ona zapovida da-yoy-sze druuga szuknya dadee, koyuu vazee Eufrasia, i szocsijva, i kruha, tereyoy ponesze, i recse: Zasto szi-sze szesztro tako pogardila? Vazmi ovu szuknyu, obuczi-sze, à potoom yiy. Vazee ona i obucsesze, i yi i pij. I ne oztavlyase Eufrasia plakati-sze, i Boga moliti za-nyu chya do vecsera, dabi yu gozpodijn hotijl ozdraviti. Zazva zatoo* Oppaticza *iz-yutra Eufrasiu, i recse-yoy: Zasto-mi nijszi povidala Hchecrcze, da hochyes Boga moliti za onu naapasztovanu, yere bih i yaa sz-toboom molila. Koy Eufrasia odgovori: Proszti-mi Gozpoye, yere-szaam vidila dasze-ye onako gardo odkrila, i da-ye onako mucsena, i milo-mi ye-ye bijlo.* Recse *na too* Oppaticza: *Yimamti nisto kaazati, dà csuvay da-te hudoba ne pribijni, ne-moy-sze vz-oholiti. Evoti-ye* ISVKARSZT *daal*

 oblaaszt,

oblaaſzt, dà mores onoga Dyavla iztirati. Csuyuchi too Eufraſia, glavu ſzvoyu pepelocm poſzſzuu, i varxe-ſze na zemlyu i recse: Koya-ſzaam yaa brixna, i necsiſztaa, da ovoga Dyavla iztiraam, koyega vij ſzve, od toliko vrimena vaſimij molitvamij nijſzte mogli iztirati? Recse-yoy Oppaticza: Tebe Hchyercze csekaaſe ovo dilo, yere-ti-ye na nebu velika plachya ſzabranyena. Zatoo poſsad Eufraſia prid Oltaar pocsee Boga moliti da-yoy yakooſzt i pomooch dadee. Paka zdvignuv-ſze od tlà, pò zapovidi Oppaticzee poyde k'Hudobiczi. A nyu naſzlidovahu ſzve oztale ſzeſztre, hotecbi viditi koyj konacz bochye taa ſzatvaar yimati. Recse zatoo Eufraſia Hudobiczi: Ozdravi tebe Iſzukarſzt, koy-te ſztvori, i tako-yoy krijx na cselu ucsijni. Zaviknu tudyee Dyavaal: O himbenicze, toliko godijſch da ovde pribijvaā, i ni-ſzu-me mogli izvarchi odovude, à ſzada ova necsiſztaa i bludnaa bochye-me iztirati? Komu Eufraſia odgovori: Ne tiramte yaa, nego Iſzu-karzt ſzvih gozpodijn. Odgovori Dyaval: Ya nochyu odovude izaijti necsiſtaa, yere tij neyimas tuu oblaaſzt dame mores iztirati. Recse na too Eufraſia: Yiztina-ye da-ſzaam yaa ne csiſta, i ſzvakee zlobee pulna, kako tij velijs, dà zatoo tij pò zapovijdi Iſzu-karzta i zaydi otle! Yere ako vazmeem ſibu gozpoyee Oppaticze, hochyu-te dobro izbiti. I tako ne hotiyuchi oon izayti, popade ona ſibiczu Gozpoyee Oppaticzee, i recsemu: Ali izlizi ottle, ali-chyu-te mucsiti. Recse Dyavaal. Po koyij puut mogu iz nyee izliſzti? Pocsee Eufraſia biti, i pokle tretoom udari recse: Oztavi ovo Boxye ſztvorenye, necsiſztij duuſe: Pokarayte Iſzu-karzt gozpodijn. Recse Dyavaal; Ako izaydoh, kamo yimaam poyti? Ona recse: V tmine vanyzkee, ù ogany vicsnij, u muke bez-koncsenee, koye-ſzu pripravlyene tebi, i tvoyemu Otczu Lucziferu, i ſzvijm koyij nyegovu volyu csinee. ſza ſztrahaṁ glyedahu oſztaale redovnicze, i ne-ſzmiyahu blijzu priſztupiti. A ta boy Eufraſie z Dyavlom velik bijſe, zatoo zdvignuvſi ona ocsi kà nebu, recse: Gozpodine Iſzu-karſzte, nemoy-me oſzramotiti na ovij csaſz, i ne dopuſzti da me primoxe ovij necsiſztij Duuh. I tada pinechi i zubi skargichyuchi izayde Dyavaal, z velikijm vapayom, z xena oztà ſzva zdrava. I povedoſe-yu ù Czrikvu, dayuchi ſzlavu Bogu, za toliko csudo. A parvoo Eufraſia bijſe-yu izapraala, i oppravila, i tako-yu bijſe k'Oppaticzi dovela. I ne ſzaamo bijſe Eufraſia zatoo uzobolila, dà yoſchye-ſze vechyee ponixila, ob nocbij ne ſzpeechi, i czijle nedilye poſzteechi, kako bijſe naucsna, i niſchye ne manyee ſzeſztraam ſzarcseno ù ſzvemu poſzluyuchi. Prigodi-ſze u too dà Oppaticza

paticza

paticza szaan vidi ù sznu,koyi-yu kruuto szmuuti, i nebotiase nikomure nischye povidati. Zato-yu napokoon molise sztariye Redovnicze,dabi-yym povidala zasto-sze-ye toliko szmuutila. Ta da ona recse: Osztaavlyaa naasz Eufrasia, zayutra bochye primÿnuti ka *gozpodinu. Dà nikore nyoy too nepoviday, da-sze ne szmuutij. Pocsese-sze zatoo szve kruuto xaloszriti, A yedna od nyih potecse* k *Eufrasij, koyaa bÿse onada pri pechi, yere kruh peczÿse, à szesztra Yulia pomagase-yoy, i recse-yoy: Dà znades gozpoye Eufrasia ù nuutri pri Gozpoyj Oppaticzi szve szesztre velmi-sze placsuu, i zlovolyee czijchya tebe. Too csuvsi pocsese-sze one csuditi, paaka recse Yulia: More biti da-szu gozpoyj Oppaticzi glaaszi dosli, da con tvoy Zarucsnÿk poszlal-ye szimo lyudi, koyÿ pò zapovijdi Czeszarovi yimayu-te iz ovoga Monasztira izvaditi, tere-sze za too xaluyu. Odgovori Eufrasia: Xivee gozpodÿn moy Iszu-karzt, da tako-sze szvà kralyevztva ovoga szvÿta sztreszuu, nechyee-me zatoo csiniti osztaviti gozpodina moyega. Dà zatoo molim-te gozpoye moya, ucsem-sze kruh pecsee, dà poydes viditi i razumiti uzrok, za koyi-sze zlovolyee, neka niye tesko szarczu moyemu. Poyde Yulia, i poszlusayuchi izvani csuyase kako Oppaticza szaan szvoy szesztraam povÿdase ovakij. Vidyase-mi-sze dà dvaa lÿpa cslovika* k*-meni hodyahu, tere-mi ovako govorahu. Puszti Eufrasiu, neka sz-namij poydee, yere-yu kraly potribuyee. Oppeta-szaam drugij lyudi vidila, koyi-mi diyahu: Vazmi sza toboom Eufrasiu, tere-yu dovedi kà gozpodinu. I tako-yu vazeeh, i zkupa poydoszmo sz-onimij lyudij, i kada doydoszmo kà yednÿm vratoom, koyijh szvitloszt ne-mogu izrechi, szama po szebi naam-sze otvorise. Potcom ulizoszmo ù nuutar vidiszmo polacsu nevirovanee lipotee, yednu viszoku posztelyu, i pÿrnÿ sztool rukamij ne-ucsinyen. I nemogoh yaa poyti chya ù nutra, da oni vazamsi Eufrasiu povedose-yu, i gozpodinu prikazase, ona padde prid nyime, i czelunu nyegove pricsisztee noge. Vidila-szaam ondi hilyade Anyelov, i veliko mnosztvoo szvetijh, koyij glyedahu Eufrasiu. Da evo doyde Mati gozpodinova, i vaze-yu szobome, i ukaza-yoy Polacsu, i komoru, i szvadbenuu dÿku, i venacz nyoy pripravlyeni, i csuh glaasz govorechij: Eufrasia ovoye plaachya tvoya, i szada-chyes-sze varnuti, dà nakon deszet daana bochyes oppeet zvaana biti, i bochyes ovaa dobra uxivati ù vÿke bez koncza. I tako buduchi ovo deveeti daan da-szaam vidila ovo ù szni, zayutra chye umrÿti. Kada too szlisa Yulia, pocsee parszi szvoyi i obraz biti, i goorko placsuchi varnu-sze k-Eufrasij. Eufrasia vidivsi recse-*

yoy:

Yoy : Zaklyinam-te ſzÿnoom Boxyiym ſzeſztro Yulia, da-mi povÿdes csa-ſzi csula, i za-ſto ſze placses. Ona odgori: Danaſzka bochye-mo-ſze razdÿliti yedna od drugee: yere kako-ſzaam csula zayutra-chyes umrÿti. Csuyuchi ona too, od velikee tuugee i xalozti, padde nà zemlyu, i molyaſe gozpodina ovako: Za-ſto gozpodine mene ſzirotu i puutniczu od ſzebe odmitchyes, za-ſto odvargaas od tebe mene dobrÿ Iſzuſze? Evo ſzada-ye vrÿme da-ſze ſza zalÿm Dyavlom borÿm, à duuſa-mi-ſze vazimaa: zmiluy-ſze na-me Iſzu-karzte gozpodine, i dopuſzti-mi yoſchye ſzaamo yedno godiſchye xiviti, da mogu plakati moyi griſzi; yere-ſzaam gozpodine bez pokoree, i daleko od ſzvakee dobrotee. Nechye-te nikore ù paklu ſzlaviti, à ù grebu niye pokoree, pò ſzmarti nechyee-mi mochi ſzuze pomochi, da xivuchii bochyute ſzlaviti, i hvale-ti davati. Kada tako *ona molyaaſe, csuyaſe too yedna-ſzeſztra, koyaa poſad recse ſzve Oppaticzi. Ona-yu csÿni zazvati, i recse-yoy; Csa-ti-ye Hchyercze, za ſto-ſze tako placses, i gorko uzdiſes? Placseem gozpoye recse, yere ſzi znala moy napokonnyi daan, à meni niiſzi povidala, dabih ù too griſzi moyi opplakala. Too govorechi padde nà zemlyu, i ubitivſi noge Oppaticzee, recse: Zmiluy-ſze nad manoom gozpoye, tere moli Boga za-me, neka-mi gozpodiin liſzto yedno godiſchye dopuſztii, da ne umreem bez pokoree, i da-me tmine ne obuymu. Odgovori Oppaticza; Xivee* Gozpodÿn *Hchyercze, yere-te-ye Iſzu-karzt doſztoynu ucsinÿl da-ſzi ù ſzkupſchini blaxeniih, i povida-yoy vaſz nyee ſzaan, i molyaſe-yu, da molii za-nyu, da i ona ſza nyome dÿl yimaa. Malò zà tÿm yedna xeztoka zimnicza popade Eufraſiu, i tako-yu ù* komoru *povedoſe ſzeſztre, i ſztaſe ſ-nyome chya dò vecsera. Doſad zatoo vrime od videnya, zapovida Oppaticza da-ſze ſzve dÿle, ſzaamo oztavi pri nyoy Yuliu, da ſzaama ne oztanee Eufraſia, i zatvorivſi vrata chya do drugoga dnee bii pri nyoy. I recse-yoy Yulia: Gozpoye ſzeſztro, proſzim-te ne zaabudi-me. Dobro znades,* kako-*ſzaam na ovoy zemli vazda pri tebi bijla, Moli gozpodina, da nikadaar ne dopuſztÿ da-ſze od tebe raz-lucsÿm, dà neka zapovÿdee da-ſze dÿliim odovude z-dobriim uſfanyem.* Kako *razſzvanu zapovida Oppaticza, da-ſze ſzve redovnicze* kà *nyoy zkupee, yere yure umiraſe Eufraſia. Dotekoſe ſzve, i ſza-ſzuzamÿ molyahu-yu; Zpomeni-ſze od naaſz gozpoye ſzeſztro. Doyde potoom i ona xena, od koyee bÿſe prognala onoga zaloga duuha, koya-yoy ruuke czelivaaſe, velechi: Pò Bogu, oveſzu ruuke iz mene zaloga duuha prognale, i tako plakaaſe, i nyee dobrotinſztvo povijdaaſe. A Eufrasia niſche-yoy nemogaſe*

odgo-

odgovoriti. Recse-yoy zatoo Oppaticza: Hchyercze moya, nili-ti milo ovee xenee, zašto-yoy nischye ne odgovorys, ne-vidijs kako-ye xaloztna czichya tebe? Onada ona pozrivsi na-nyu recse: Za-što-me placses toliko szesztricze moya, nekami od-pocsinuti yu re, yere-szaam szva bez yakoszti. Boy-sze Boga tvoyega, i oonchye-te ubovati od szvakoga zla: Paka recse Oppaticzi: Moli Boga za-me, yere moya duusa velik boy biyee szada. Molechi zatoo Oppaticza, à odgovarayuchi koludricze, Amen, ù too priszveeta Divicza pridaa duuh szvoy, buduchi od trideszet godijsch, i bij poloxena ù greb szvoyee Materee, i szesztre Bogu szlavu davahu, da-ye vazeel ka-szebi yednu od nyjhovih szesztaar. A Yulia nyee meštrovicza, trij dnij placsuchi niye-sze dijlila od greba: yere-yu ona bijse naucsila pijszmo i psaltijr, i kruuto-yu lyublyaase. Csetvarti daan recse Yulia veszelo Oppaticzi: Moli Boga za-me Gozpoye, yere-me zovee Iszu-karzt, buduchi da-ye blaxenaa Eufrasia za-mene grisniczu molila. I reksi too pocsee szve szesztre czelijvati, i peeti daan pri-minu, i bij ukopaana poli Eufrasie. Nakon trideszet daan zazvaa Oppaticza kà szebi sztariye Redovnicze, i recse-yim: Iza-berite szebi Mateer, koyaa vaam nasztoyj nà moye miszto. Odgovorise one: Zašto too zapovijdas? Recse-yijm Oppaticza: Zovee-me Iszu-karkt nà molbu gozpoyee Eufrasie, yere nà molitve nyee, i Yulia dosztoyna-ye bijla ù nyee tovarištvoo poyti; zatoo-sze i yaa potexijm dà ù nyihovu zkupschinu doydeem, ù on blaxeni Ray nebezkij. Csuyuchi too one iza brase Theogeniu, da-yih vlaadaa. Koyju dozvaa kà szebi Oppaticza i recse-yoy: Evoti dobro szvidocsaztvoo dayuu szesztre szve, i hotee da-szi tij glava ovoga Monasztijra, i da-szi nà moye miszto. Zatoo zaklyinam-te pricsisztijm Troysztvoom, da ne yischyes ovomu Monaštijru ni pinezi, ni babschine, i da ne obuymes szarczaa szesztaar szvitovnimij brigamij, neka ne hayuu pogibilnaa, nego dà naztoyee dobiti dobra vikuvicsnyaa. Oppeta recse szesztraam: Pokle dobro znadete, gozpoyee blaxenee Eufrasiee xivot i dugovanye, nyu ù szvemu naszliduy-te, dà morete na-pokoon ù nyee tovarištvu biti. Kado ovo recse, odgovorise szve: Amen. I poyde potoom ù Czrikvu i zatvori vraata za szoboom, i zapovida da niednaa ne-yimaa dò drugoga dnee yutra ulizti onamo. Zatoo posad one drugij daan onamo, naydose da-ye umarlai tako szlavu poyuchi gozpodinu, sztavise i nyu ù greb szveete Eufrasie, vechye paka nij-szu nikogaar onamo ùkopali kà nyime. Csuda-ye potoom toga pri onoom grebu csudesz-sze ucsinilo, i szada-sze csinij, i veliko

ňko oſzdravlyenye. A budobe pokle izhodyaku iz lyudij, vikabu ovako: I pò ſzmarti tvoyoy Eufraſia primaagaas-naaſz. Zatoo i mij uſziluymo ſze takov xivot darxati, naſzliduyuchi nyee dobrotu, ponixenztvo, poſzluub, truud, i pritarplyenyee, da-ſzmo doſztoyni prijti ù tovariſtvoo onijh viſnyijh duhov, i ù ono ne-izmÿrno veſzelyee, pò miloſzti onoga velikoga kralya, i gozpodina naſsega Iſzuſza karzta, koyemu-ye ſzlava ù vÿke vÿkov.

Amen.

XIVVOT

XIVVOT S. APOLLINARIS.

DOBRII Czeſzaar Anthemius, yimaſe dvij Hchyere, yedna od nyih yimaſe ù ſzebi duuha necsiſztoga, à druugaa od ditinyſztva naſztoyaſe Cirkvaam, Martiròm, i molitvaam, nyoy bijſe yime Apollinaris. Zatoo buduchi yure uzreſztla, yiſzkabu-yu nye roditelyi za muxa dati, à ona nebotiaſe. Nego yednocse recse nyime: Xelijm ù Monaſztijr poyti, ſzliſati ſzveeto pijſzmo, i viditi reed Monaſztijrzkij. Rekoſe-yoy roditelyi: Hochyemo tè oddati. A ona odgovori nyime: Ya-ſze nechyu oddaavati, nego uffaam dà kako yeſzt Boog oſztaale ſzvoye Divicze ne-oſzkvarnyene uzdarxaal: tako bochye i mene ù ſzvoyemu ſztrahu csijſztu uzdarxati. A oniſze csudijahu, da ona buduchi onee dobee, takovaa govoraſe, Boga xelechi. Zatoo-yih oppeta proſaſe da-yoy yednu koludriczu doveduu, neka-yu Pſzaltir ucsij, i cstenye. A too Czeſzaru ne malo xaloſzti zadavaaſe, yere-yu kanyaſe za muxa dati. I tako buduchi ona ſztanovita ù toy miſzli, rekoſe-yoy: Sto kaanijs Hchyercze? Ona nyijm odgovori: Molijm vaaſz dopelyayte-me ka Bogu, neka yimate plachyu moyega Divſztvaa. Videchi oni da-ye ona tako ſztanovita, i toliko od Boga lyublyena, rekoſe nyoy: Uffamo hchyercze da-ſze bochye ù tebi Boxya volya ſzvarſiti. Zatoo dò malo daana dovedoſe ka-nyoy koludrijcze koye-yu naucsiſſe Pſzaltijr, i pijſzmo cstiti. A yednocse recse obbimaa ſzvoyijm roditelyem: Molim vaaſz, puſztite me poyti ù ſzveetu zemlyu, neka-ſze poklonijm ſzvetomu uzkarſzenyu, i ſzvetomu krijxu. A oni ne miſlyahu-yu puſztiti, yere-yu vechye lyublyahu, nego nyee ſzeſztru, koya bijſe napaſztovana. I kada nakoni nikoliko vrimena oppeta-yih moli, ne-mogoſe od manyee ucsiniti, nego zapovida Czeſzaar da-yoy dadu ſzluug, i divoyaak, zlaata i ſzrebra, i sto-yoy bijſe potriba zà puut, i recse-yoy: Vazmi hchyercze i poydi, i ſzvarſi tvoy zaavit, yere Boog bochye da nyemu ſzluxijs. I tako-yu ſza ſzlugamij ubrodiſe, i rekoſe: Hchyercze, ſzpomeniſze od naaſz ù onih ſzvetijh miſztij. A ona odgovori: Kako-ſzte meni ù ovomu ugodili, tako bochye vaaſz Boog oſzvoboditi ù zalomu dnevu: i tako-

 ſze

ſze razlucsiſe. I kada ù malo vrimena doydoſe ù Aſcalon, nikoliko poſztaaſe onde, yere bihu od moora ſzmutyeni. A ona ù ſzvih Czirkvah i Monaſztirij molechi, davaſe-yim ſto-yijm bijſe potriba. Potoom pridoſzmo ù ſzveeti graad Hyeroſolimee, i kada nikoliko danà od-pocsinuſzmo czichya robyaa, i divoyaak, recse paaka S. Apollinaris: Day-te da-ſze poklonijmo ſzvetomu uzkarſzenyu, i poſtovanomu Krixu. I tako ſzvi zkupà molechi, ona zaſzvoyi roditely moly-ſze, i dobro csinyaſe potribnijm. Vdilye hodyaſe ka diviczaam zavechyanijm, i k'onijm koyij Monaſztirzki xivlyahu, i davaſe-yim nyihove potribe. A yednocse recse yednomu od onijh koyy ſza nyome bijhu: Hochyu vaaſz, ako Boog hochye, oſzvoboditi, dali nyijm too xaal bijſe csuti. Zatoo-yijm oppeta recse: Ne brinite-ſze, ako me Boog naddahnee, hochiju vaam dati i csim-ſze budete hraaniti. I tako mnozij blaaga vazeſe od nyee, i blagoſzlov, i vele-yoy zahvaliſe, i od nyee diliſe-ſze, à ona poyde ſz-onimij koyi-yoy bijhu oſztali ka rijczi Yordanu. I onde doſzti dobra ucsijni, onijm koyij yimahu potribu. Odonude-ſze oppeta vratiſe ù ſzveeti graad. Kada nikoliko danà mimoyde, ſzvarſivſi ſzvoyu molitvu, recse onijm ſzlugaam ſzvoyim koyij bijhu oſztali: Bratyo moya, hochyu i vaaſz oſzvoboditi, da poydimo parvoo do Alexandrie, pokloniti-ſze ſzvetomu Meeni Martiru. A oni odgovoriſe: Budi kako velijs goſzpoye. I kada-ſze upuuti k'Aſcalonu graadu, dilyaſe ubozijm, i naſadſi brood koyij ù Alexandriu grediiſe vlize uny, i zdravi onamo pridoſe. Too kada razumi Baan koyi onada bijſe ondi, poſzla ka nyoy, da-yu ſza poſtenyem prijmu. A ona neboti too poſtenye, nego prijde ſzaama obnochye ù Banovu Polacsu, i ona-ſze nyemu i nyegovoy xeni pokloni. Dali oni prida nyee noge paddoſe, govorechi: Molimo-te gozpoye, zaſto-ſzi tako ucsinila? Mij yeſzmo poſzlali ka tvoyijm nogaam, à tij buduchi naſa gozpoya, doſla-ſzi ka naſijm nogaam? A ona nyijm odgovori: Hochyeteli-mi ugodnu ſztvaar ucsiniti? Rekoſe oni: Za yiztoo gozpoye. Recse: Puſztite-me neka ideem moliti-ſze ka ſzvetomu Meeni. Tudyee oni nyu ſza lijpimi darij odpraviſe, koyij ona priyaa, i ubozijm razdijli. I kada malo dana ù graadu poſztaa, pohadyaſe Monaſztijri, i udilyee-yijm davaſe eleemoxinu. Nayde paaka ù onomu miſztu kadi ſztaan yimaſe yednu ſztariczu, koyoy podaa malo pineez, i recse: Vazmi ſzeſztro, i poydi ù czirkvu, i kuupi-mi yednu halyinu Monaſztijrzku, i oppletyee, i csuklyu, i paaſz, tako ucsijni ona ſztaricza, i kada-yoy doneſze recse:

ese : Boog-ti plaati mammo : Vazamſi ona tee halye ſzakri-yih czichya ſzluug . I hotechi poyti kà ſzvetomu Meeni, ſzvobood-yim daa i pineez , i odpuſzti-yih , à oni blagoſzlivlyayuchi-yu odaydoſe . Potle vazamſi ſzobome ſzaamo yednoga Haduma, i yednoga ſztarcza, doyde pò brodu ka Lemnu , i ulize ù kuchyu Filoxena . Izuvidi too Paramonakius koyij onde bijſe , i doyde ka nyoy ſza velikom ſzpravyu , i pokloniuſi-ſze recse-yoy : Goz-poye moya , kadi zapovijdaas da-te csekaam , dokle gori poydes , i tvoyu moiltvu ſzvarſijs ? A ona nyega pocsee zaklinyati da-yoy niſchye ne pripravlyaa , nego-mu recse : Vesijn lyubav ſza ma-noom , dopelyaymi csetvero xivinee , neka poydem na nijh pomo-liti-ſze ka ſzvetomu Meeni . Oon druugi daan dopelya xivinu . Recsemu ona : Veruy meni , da nechyu na nyih ſziditi , ako-ti plachyu za nyih ne podadeem . I kada-mu vecchyee podaa nego bijſe obicsay , oſztavi i nyega , i prijde ka ſzvetomu Meeni , i po-moli-ſze poli nyegova greba . Xal-yoy bijſe , kada-yoy poſtenye csinyahu , yere ne hotiaſe poznaana biti . I kada poſztaa ondi trij dnij, hoti poyti k-Otczeem , koyij ù Sketi bijhu puſztinyaczi . Zatoo proſzi da-yoy poſzuude yednu Lectiku , i diliuſi-ſze pod vecseer , odneſze halye Monaſztirzke , à yimaſe ſzobome ſzaamo yednoga haduma , i drugoga, koyij-na mazgah od Lectike yahahu . I tada pocsee Boga moliti i ù pomoch ſzvati . O pool nochi prijde do Blata poli yednoga Vrutka , koyij-ſze do danaſnyega dneva Vrutak Apollinaris zovee , i kada onde ſzvitovnee halye iſz-ſzvucse, oddi-ſze ù Monaſztirzke , govorechi ; Boxe gozpodine koyij mi-ſzi daal pocsetak da mogu ove ſzvite obuuchi , csini-me doſztoynu , dà pò tvoyoy volyi , chya do koncza yih iznoſzijm . Onada otvori polahko vratcza od Lectike , i kada vidi da obba-dvaa ona koya ſza nyome bijhu , po Boxyemu hotinyu ſzpaahu , ſzpuſzti-ſze iz lectike , i ulize ù blato . Boog videchi nye lyubav, ucsijni da za nye xijtak Palma-yoy hraanu dayee . Da kada-ſze ona dvaa razbuudiſe , i vidiſe da nyee niye ù Lectiki , kruto-ſze csudiſe : yere naydoſe ondi nye ſzuknye . Zatoo-ſze vratiſe , i po-vidaſe ſzvoyemu gozpodaru , kako-ſze yeſzt prigodilo , i nyee ſzuknye-mu podaſe . A oon-ſze zacsudi , i poyde ſz' onimij yiſzti-mi ſzlugami ù graad , i povidaſe ſzve kako ſztvaar prohodyaſe Baanu . Baan-ſze priſztraſi, pijſza otczu nyee Czeſzaru knyigu, i poſzlamu nyee ſzuknye : Kada too Czeſzaar ſzliſa , pocse-ſze xaloſztno plakati , da kada i nye ſzuknye vidi , yoſchye vechyee pocsee tugovati , ſza materyu nye , i ſza ſzvoom ſzvoyoom goz-podoom . Potom-ſze utaxiſe , Bogu hvaale dayuchi . I recse

N 2 Cze-

Czeszaar: Boxe koyij-szi nyu za szebe obraal, uzdarxi-yu u tvoyemu sztraabu. I kada-sze oppeta plakaase, yedni od onyjh rekose Czeszaru: V yisztinu gozpodine, ona yeszt hchyij dobrooga Czeszara, ona yeszt praava hchij tvoyega velicsasztva, pò nyoysze bolyee videe tvoya dobra dilà, i takove ricsij govorechi, szvi za-nyu Boga molyahu. I pokle szveeta Apollinaris mnogo godijsch pribivà ù onome Blatu, i szarcseno-sze szuprotiva Dyavlu noszi, bijse nye pult kakono koxa xabee skornyacsee: yere nyee tijlo bijse od komarov izideno, à ona posztom sze ka tomu szkoncsavase, po zakonu koyij szaama szebi bijse naredila. I kada Boog hoti da-sze zdruxij sza szvetimij otczij, csijni da izayde iz onoga Blata. A neznadise-sze da ye xenzkaa glava, nego mnyadihu da yeszt Hadum. Vidi yednoom ù sznù vijd, i bij-yoy recseno: Ako-te koyij budee pijtati kako-ti yeszt yime, reczi da-sze Dorotheus zoves. I buduchi izyutra ranno, szuszriti-yu szveeti Makarius i recse: Blagoszlovi otcse, i pozdravise-sze, i hodyahu zkupa ù pusztosu. Tada oppijta Dorotheus Makaria: Otcse koszi tij? A on recse: ya-szaam Makarius. A ona odgovori-mu: Vcsijni lyubav sza manoom neka-mi sza tvoyoom bratyoom sztaati. Zatoo Makarius daa yoy yednu Czelu, daa sztoyij sza nyimij. Ondi ona vasz daan i nooch Bogu-sze molyase. A Dyaval zalij pocse-yu napasztovati, kaxuchi-yoy-sze obnochye. Onasze yako nyemu protivlyase, da-sze ne izaznadee da-ye xena, i kruto-sze trudyase, ne osztavlyayuchi ni Czirkvu, ni osztaali nyihovi zakoni. I dosadsi Oppat Makarius yedan daan ù nye Czelu, recse: Vcsini lyubav dobrij brate, moli Boga za naasz. Odgovori ona: Otcse, yaa od tebe proszijm blagoszlov. I kada Boga molise, szedose: Tada-yu oppijta Oppat Makarius: Reczimi brate, od kuda-szi ka naam prisaal, i kako-ti yeszt yime? Ona odgovori: Ya-sze zoveem Dorotheus, i kada razumih od ovijh szvetijh otaacz, odlucsih sza nyimij sztaati, ako bih dosztoyan. Recse nyoy oppeta sztaracz: Sto yeszt tvoye dilò? Ona odgovori: Ono hochyu csiniti, sto-mi zapovides. Zapovida yoy da pletee lisztye od Palmee. A Boog za ukazati kriposzt nyee pameeti, neboti ocsitovati Oppatu Makariu da-ye ona xena, i pò nye ruuke mnoge lijkee lyudem daavase. Nakoni nikoliko vrimena zalij Dyaval nye szesztru, koya bijse doma osztala, bijse obszeel, i mucsase-yu govorechi; Ako-me ù pusztosu ka pusztinyakoom ne povedete, nechyu iz nye izlijszti. A too csinyase da ocsituye da-ye S. Apollinaris xena: Tada Czeszaar pò szvitù szvoyih vicbnikov, poszla-yu ù pusztosu, sza velikoom druxboom.

boom. Kada *oni doydose ù Sketi,yure znadiyse S. Makarius, zaßto greedu, i poyde szuprotiva nyijm, i priyaa-yih,i recse-yỳm: Sto-szte szimo dosli szijnovi? Oni odgovorise: Nas vele dobrij Czeszaar Anthemius, salyee szvoyu hchyer szimo,da pò Bogu, i vase molitve, ozdravij. I kada-yu vazee od komornyka, povedeyu k'Otczu Dorothèu, i recsemu: Vcsini lyubav, yere-ye ovo hchij Czeszarova, i yimaa potribu od molitav Otaacz, i tvoyih, moli Boga za-nyu, da ozdravij, yere yeszt ovo tvoya plachya. Kada ona too szlisa, zacsee plakati, i recse; Ko-szaam yaa nebog gryfnyk, da mnidete takove kriposzti ù meni biti; i kleknuvsi na kolina, govorase:Puszti-me otcse moye gryhe plakati, koye-szu mnoge,yere-szaam nelagodaan, i ne-umitelyaan ù tih sztvaarij; Recse-yoy tada S. Makarius; Yeda niye ovdi vecchyee Otaacz koyij csude szaa csinee? ali ovo yeszt tebi szabranyeno. Ona odgovori; Budi Boxya vòlya. I buduchi-yoy milo nyee, priya-yu ù szvoyu Czelu, i pozna da-yoy yeszt szesztra, i obgarli-yu, i recse-yoy; Dobro-szi dosla szesztricze. A pò Boxyemu naredyenyu, byse zabranyeno Dyavlu, da ne moxe ocsitovati da yeszt ona xena, dali ne osztayase mucsiti nye szesztru, zatoo zdvignuvsi S. Apollinaris, yedan daan, ruuke szvoye ka nebu, sza szuzamij Bogu-sze pomoli za szvoyu szesztru. Tada Dyaval velikijm glaszoom vicsuchi recse; Sza sziloom tiraàn izhodijm. I kada-yu na zemlyu varxe, izayde. Potom-yu povede ù Czirkvu prid noge otaacz, i recse; Proszti-te-mi da-szaam szuprotiva vaam szagrisijl. A oni pokle nyoy blagoszlov dase, zazvase lyudi Czeszarovi, i podase-yim zdravu hchyer Czeszarovu. Koyi pokle-sze szvijm otczeem poklonise, dilise sze. I bij veliko veszelye ù graadu, i Boga hvalyahu, yere byse ozdravila, i vele sze mudro darxaase. A sz: Dorotheus toliko-sze vechyee ponixevase i trudyase, i byse ù szvemu szvarsen. Oppeta Dyaval ulize ù Hchyeer Czeszarovu, i kazase kako dabi noszechya bila. Zatoo-sze kruuto xalovaase Czeszaar i oppita-yu? Od koga-szi trubla? Ona onada szaamo ovako recse; Ne-znaadem od-kuda-mi yeszt ovo. A Czeszaar ne prisztayase izuvijdati od nyee za toò. Tada-yoy Dyaval upuszti miszaal da recsee, da-oon Frataar, koyij-yu licsase, ucsinil-yu yeszt noszechyu. Raz-szardisze zatoo kruuto Czeszaar, poszla nikoliko od gospodee szvoyee, dà zataruu ono miszto. Koyij kada barzo onamo doydose, oppitovahu kako-sze yeszt too zgodilo, i velyahu; Day-te naam ù ruuke onoga fratra, koyij yeszt otrublyl Czeszarovu Hchyeer. Kada too szlisa szluga Boxyi Dorotey, izayde i recse; Ya-szaam Szmu-

tise-sze

tise-sze osztaali otczi, i rekose; I mij hochyemo sztobome poyti. A ona odgovori: Szaamo Boga molite za mene moya gozpodo: Vffaam ù Boga i ù vase molitve, da vam-sze hochyu barzo oppeta pokloniti. I poydose ù Czirkvu zkupa szvi, i pokle-sze pomolise szprovodise Otcza Dorothea. A otacz Makarius znadiyse dobro, da ù nyemu ni-ye nikakove zlobee. Kada pridose ka Czeszaru, padde otacz Dorotheus prid noge Czeszaru, i recse: Molijm tvoyu dobrotu, da-me sz-mirno szlisaas od tvoye Hchyeree. Poydimo na sztraanu, i hochyu vaam szve povidati, yere nieyoy nischye ucsinyeno, Boog obbaruy. Tada na sztraanu poydose, ona i nye roditeli, recse-yijm: Obechyayte-mi, da ako vaam moyu nekrivinu ukaxeem, da-me hochyete na moye miszto odpusztiti. I kada-yoy Czeszaar i nyegova xena obechyase, recse potome: Oon koyij yeszt ozdravijl vasu Hchyer, po Bogu, moye yeszt ponixenztvo, po molitvah, nasih szvetijh otaacz, a yaa yeszaam xenzka glava. Kada oni too csuse, osztase nijmi. Yoschye recse: Hochyu dà vidite yisztinu, i odaprij szvoya nyidra, i ukaaza-yijm szvoyi parszi, i recse: Otcse moy, yaa szaam tvoya Hchij Apollinaris. Kada oni too csuse, okrepenise-sze, i veleszuuz onij daan prolise. I dopelyase ka-nyoy nyee szesztru i rekose-yoy: Znadesli ovoga? A ona odgovori: V yisztinu ovo yeszt oon Hadum, koyij mene-yeszt po Bogu ozdravijl, i padde na szvoya kolina, i pocsee moliti da-yoy izlicsij tarbuh. A ona nyu podvignu, i sztavivsi ruku szvoyu nyoy na tarbuh, ozdravi-yu. Too Roditelyeem, divno-sze csinyaase, i Boga szlavlyahu, govorechi: Dò yisztinee ovo yeszt nassa Hchyij Apollinaris. I bijse ù Czeszarovu dvoru placs i veszelye szkupa? Posztaa zatime S. Apollinaris nikoliko malo daan sza nyimi, i povida nyim vasz szvoy mimosasztnij xivot; Oni too szlisayuchi, Boga hvalyahu, i molyahu-yu da sza nyimi osztanee, ali ona neboti. Zato-yu szaszuzamij odpusztise, i moli nijh, da Boga za-nyu molee. A oni rekose: Boog komu yeszi zarucsena, oon hochye sza-tobome milosząrdye szvoye szvarsiti, zatoo-sze szpomeni od naasz hchyericze, ù tvoyih szvetih molitvah: i kada-yu obgarlise, odpusztise-yu. Hotiyahu-yoy i pineez dati, na potribu otaacz, da ona neboti priyati, govorechi: Otczi moyi ne prijmayu pineezi, ni blaago szega szvijta, dà ne izgubijmo blaago nebeszkoo. I tako veszelo-sze od nyih dilivsi, prijde oppeta ù Sketi, i priyase-yu Otczi i bratya, Bogu zahvalyuyuchi, da-sze yeszt nyihov brat zdrav vratijl, i blagdanovase. Malo danaa potle, kada poznà da yimaa iz ovoga szvijta izayti, recse Oppatu Makariu: Vcsini

lyubav

lyubav ſza manoom. Ako-mi-ſze prigodij umrȳti ne day da-me fratri ſzpravee. Odgovori oon; Kako too moxe biti? Zatoo kada umrȳ, doydoſe ſzveeti otczi, da nye ſzveeto tȳlo opperuu, i poznaſe da-ye xenzka glava, i zaviknuſe, govorechi: Szlava tebi ISZVSZE KRISTE, *koyij mnogijh otaynȳh ſzveetȳh yimaas. Csudyaſe-ſze zatoo S. Makarius, da too nyemu nȳye bȳlo ocsitovaano, i vȳd vidi yednu nooch, koya-mu recse: Ne xaloſztiſze zatoo, yere hochyes okrunyen biti, ſza ſzveetimi otczij, koyiſzu bȳli od ſzvȳta pocsetka. Tada-mu povida xivot i yime ovee ſzveticzee. Vazamſi oni nyee ſzveeto tȳlo, poloxiſe ono ſz-velikȳm veſzelyem, i ſza ſzlavoom na iſztocsnu ſz-truanu Czrikvee, kadi yeſzt i danaſnyi daan, i ondi-ſze razlike nemochi licsee, pò miloſzti gozpodina naſega* ISZVSZA KRISTA *komu ſzlava i moguchſztvoo và vȳke.*

Amen.

XIVVOT S. MARIE Egipatskee, pò Sophroniu Biz-kupu Hyeroſolimitan-zkomu.

BIISE yedaan muux yimenom Zoſimus ù yednom Monaſztiru od Paleſtinee, koyi od ditinyſztva ſzvoyega dò peddeſzeet i tri godiſchya bijſe onde xivijl mezu onimij redovnijczi, i tako-ſze poneſzaal, da-ſze ſzvakij ò nyegovoy kripozti csudyaſe. Dà i oon ſzaam ù ſzebi ſzudyaſe, da niye drugoga ù onijh puztoſah, koy tako dobro i ſznaxno Bogu ſzluxij. Too *miſzlechi priſztuupi nitko* ka *nyemu, i recse-mu: Dobro za yiztoo, i* koliko *yeſzt csloviku moguchye, doſzle-ſzi-ſze poneſzaal, i reed tvoy obdarxaal, da zatoo niye niyedaan koyibi ù ſzvemu izvarſit bijl. Da vechi-te boy csekaa nego-ſzi-ga doſzle bijl, koyi tij ne znades. Alli dà poznades da yeſzu i druzij koyij Bogu pravo ſzluxee: izaydi odovude, i poydi ù Monaſztijr koyi yeſzt poli Yordanzke rikee. On-ſze tudyee uſztà i ka onomu Monaſztiru prijde, onde nayde ſztaraacz kripoſztnih, Bogu nooch i daan ſzluxechijh. Koyi mezu yinimi dilij ovo csinyahu, kada velikij Pooſzt doydiſe, ſzvi iza Monaſztira izaydihu, oſzvin dviyu alli triyu, i priko Yordana ù puztoſu poydyhu, i ſzvakij po ſzebi hodechi, kako koyi mogaſe poſztyaſe, à nikij mezu nyimi ſzamom travom i korenyem-ſze hranyahu, potome priblixuyuchi-ſze vrime ka Vazmom, doma-ſze vrachyahu: Tijm obicsayem i Zoſimus vazamſi ſzoboom malo xitka, poyde ù tuu puſztoſu, i hodechi tako ſzvakij daan vechyee ù nutra, xudyaſe nayti kogagod ſvetoga otcza, od koyega-bi mogaal-ſze koyu godi kripooſzt naucsiti. Nakon dvadeſzet daan, ò polu-dnee priſztà, i k'iztoku obrativ-ſze, kako biaſe zakoon, pocsee kleknuvſi Boga ſzlaviti, i moliti. To csinechi vidi na deſznoy ſztraani, kako yedā cslovicsazkij oſziny, i tako-ſze ſzamuutu miſzlechi dayekoyi za lij duuh, paka bolyee gledayuchi pozna da yeſzt yedna xena, tijloō csarna, vlaſzij kratkimij ali bilimij kako vuna. Tudyee pocsee Zoſi-*

mus za nyom hoditi, xelechi-ſzeſza-nyome ſztati? Alli ona nyega vidivſi zacsee ù puztoſu bixati i ſzakrivati-ſze. Tada Zoſimus za nyoom vapiaſe ſza placseē govorechi: Zaſto bixijs prid ma noom, ſzluugo Boxya? pocsekay-me, i udijli meni griſniku tvoy blagoſzlov. Odgovori iz daleka ona nyemu: Proſzti-mi Otcse, Zoſime, yere-ti-ſze nemogu ukaazati, buduchi xena i golà. Da ako hochyes ſza-manoom govoriti, i za mene Boga moliti: varzi-mi tvoy plaaſchy da-ſze odiyeē. Varlo-ſze zacsudi Zoſimus da-ga ona yimenoom ſzvoyijm zazove, i oſztavi-yoy plaaſchy. A ona doyde, i pokri-ſze nyime, i obrativſi-ſze ka nyemu recse: Koya-te yeſzt xelya naſla otcse, yednu griſzniczu viditi? Alli ſto xelijs od mene csuti? A oon padſi na zemlyu, proſaſe blagoſzlov od nyee. Ona tolikoyer od nyega, i tako obba-dvaa, na zemliy lexahu. Nakon nikoliko uurij, recse xena Zoſimu: Tebi-ſze priztoyi mene blagoſzloviti i Boga moliti, yere-ſzi ti pop i mnogo yure lijt oltaru ſzluxijs, i otayne ſztvari na nyemu oppravlyas. Odgovori ſztaracz: Pò ovomu poznayē dà yeſzi pri Bogu izvarſztita, yere i yime moye, i reed moy poznayes, zatoo molijm-te yoxchye udili-mi tvoy Blagoſzlov. Recse ona: Blagoſzlovlyen Boog koyij naſztoyij duuſe ſzpaaſziti. Odgovori Zoſimus: Amen. I tako-ſze obba uztaſe. Recse xena ſztarczu: Cslovicse zaſto yeſzi ka meni griſniczi doſual? Da pokle-te Boxya miloosʒt yeſzt ſzimo dopelyala, nu reczimi kako-ſze plodij Kriſtyanſztvo, kako-ſze yimayu Czeſzari? Odgovori Zoſimus: Za yiſztoo mijr yezt ſzada ù Kriſztyanſztvu, dà proſzijm-te-moli Boga za ovij ſzvijt, i za mene griſnika, nekami niye ovi tolik puut zaluudo. Recse ona: Tebi-ſze priſztoyi kako parvo rekoh, Boga moliti za-me. i za vſzih, yimayuchi blagozlov popovzku: alli pokle tako zapovidaas hochyuti ugoditi. I tako obrativſi-ſze k'Iztoku, zdvignuvſi ocsi i ruke ka nebu, pocsee moliti otayno. A on-yu vidyaſe yedaan lakat od zemlyee ù vozduhu, zatoo miſlyaſe da-ye koyagodi ſzablazaan Dyavalzkaa, i tako-ſze kruuto ſzamutyevaſe. Ona doſpivſi molituv obraati-ſze ka-nyemu i recse; Csa-ſze ſzmutyuyes otcse, miſzlechi daaſzam Duuh, znaij za yiztoo da-ſzam yedna griſna xena, alli karſtyena, i nieſzam duuh, nego pepel i tijlo. Too rekſi znamenova krijxem cselo ſzvoye, ocsi, uzta, i parſzi, i recse: Boog, Zoſime, oſzvobodi naaſz od nepryatelya ſvetee Czrikvee, yere velmi naaſz ne-navidij. Tada recse Sztaracz; Molijm-te i zaklyinam-te Iſuſzoom karſztoom koyi-ſze yeſzt rodijl od diviczee, i czichya koga tarpijs tuu golinu: da-mi kaxes kotoraa yeſzi, i od kuda, i kada, i zaſto yeſzi ù ovu puztoos doſla: à too na ſzlavu Boxyu, koyi-mi yezt

daal mooch i misZaal szimo doyti i nayti-te. Odgovori xena: Zramuyem sze, otcze, povidati moyu necsiztochyu, dalli pokle-szi vidijl moye tiilo golo, mogu-ti i moya gaarda dila ocsitovati. Dà sznadeem da csuyuchi moye necsisztochye, hochyes odbignuti, kako-sze bixij od lyutee zmiyee: li rechichyu, molechi tebe da ne priztanes moliti za-me, da milosZardye naydem na szudnyi daan. Tada pocsee povijdati: Ya-szam otcse ù Egiptu rodyena, i osztavivsi moyi roditelyi, kada bijh od dvanadeszet godijsch, doydoh ù Alexandriu, onde moye divsztvo izgubih, i szva-sze bluudu dah, i toliko plamenõ teleznijm goraah, da-sze nikadar naszititi ne-mogaah. Nikakovee plachye od nikogar ne primaah za onu necsiztochyu, ne czichya toga da potribu neyimaah, yere tesko preduchi szebe ubogo i nevolyno hranijah; nego sztunye-sze szvakomu podmijtaah, neka-yih vechyee i csesch ye ka meni prihodij. Too moy xivot bijse. I tako xivuchi, vidih da veliko mnoſtvoo lyudij iz Alexandrie ù Hyerusalem idee, na daan uzvisenya svetoga Krijxa, *vlizoh i yaa sz-osztalimi ù brood, i szadruxih-sze szanyimi, ne czichya proschyenya, nego da mogu sza-nijmij bluud tirati. Kada-sze ubrodiszmo i uputiszmo, koyi yazik moxe izrechi, alli koye uho moxe pojzlusati, kakove i kolike necsisztochye sza-nyimi csinih? Ne znadeem kako-me yezt ono moree noſZilo, kako-me niye zemlya xivu poxarla, i ù pakaal puztila, koya-szam tolike duuse pogubila. Dà Boog milosZardni, koyi nechye dà nikore poginee, pokoru csekaase. I kada ù Hyeruszalem pridoszmo, nikoliko daan prid szvetszem, tolikoyer szvakee blude izcsinih. Dosadsi daan vzvisenya S.* Krijxa, *pocseese lyudi izyutra ù Czrikvu hoditi, i tako i yaa sz-oztalimi uputih-sze: alli sZa velikom mukom do vraat CZrikve doydoh, sZvi oztaali ulixevahu, à ya ne-szrichna,* kada *hotiyaah priko praga sztupiti, ni kako nemogaah, nego kako nikaa szila nazada-me rijvase. Takomi-sze trikraat alli csetirkraat zgodi. Zatoo oszlabivsi-sze nemogoh dalyee nikamor poyti, nego-sze ondi ù yedno uglo uvukoh. Onda pocseeh miszliti ò moye ozkvarnoszti, i da mezu tolikijm pukom, niye niyedaan tolik grisnijk, koliko-szàm yaa, ne buduchi yaa szaama doztoyna sveeti krijx viditi. Tada pocseech sza placseē, parszi moyi biti, i pozrivsi gori, priliku Boxyee matere vidih, onoy tako zacseeh besziditi: Gozpoye, i divo, koya yeszi Boga praavoga rodila, znadem da niye-szam doſZtoyna ni tvoyu priliku glyedati, buduchi yaa vele garda, à tij buduchi dijva, yimaas tijlo i duusu pricsisztu. Nischye-ne-manyee yerebo-szam csula, da zatoo Boog cslovikoom posztaal yeszt, koga yeszi tij rodila, da grisniczi*

grisniczi na pokoru zovee : pomozi-me bidnu , i day-mi oblaaszt da mogu ù czrikvu ulizti , i da mogu viditi ono pridraago dryvo, na koyem-ye *byl propeet i pribiyen Boog cslovik ,* koyi *ye karv szvoyu prolijl za mene oszvoboditi . A ti hochyes-tvoyemu szinu talistvo za mene ucsiniti , da nikada vechye ne hochyu tijlo moye takovijm gribom ozkvarniti , nego tudye* kako*-mi dopusztyjs drivu szijna tvoyega* pokloniti*-sze: hochyu-sze odvarchi od ovoga szvyta,i onamo hochyu poyti,kamo-mi ukaxes.Ovo izreksi,pousah-sze da moxe Boxya mati meni too oppraviti , i tako-sze sz-osztalimi uputih ,* i kako *dabih nosena bila , lahko u Czrikvu ulizoh . Ondi-me od velika veszelya , sztraah obuyaa, videchi-sze ù szvetom misztu ,* kamo *parvoo czichya moyih gardoob,nemogaah ulizti , yere dobaar vony csuyah , vidih S.*Kryx *, i poklonih-mu-sze . I vrativsi-sze vaan na parvanye miszto , kleknuh na* kolina *, i rekoh : Szmilovala-szi-sze goszpoye nad manoom , i ni-szi odvargla moyu molitvu, po-tebi yeszaam miloozt yimala , à yaa pò tebi hochyu Boga szlaviti.Stò drugoo yischyeem , vidila yeszam otayna Boxasztvena. Vrime-yeszt da iz-pulnijm ono slo szaam obechyala: A szada gozpoye onamo-me upuuti ,* kamo *yezt tebi draago, i ukaxi-mi miszto pokoree i szpaszenya moyega . Ovo yaa govorechi , szlisah glaasz : Ako prikò Yordana poydes , ondi hochyes dobaar mijr nayti .* Kada *yaa taa glaasz csuh , domiszlih-sze dasze too meni govorij, i rekoh:* Gozpoye *ne oztavi-me i ne zapuszti-me, nego-me vazda csuvay , kadi budeem , i* tako*-sze uputih . V too-mi yedaan muux daa trij pineezi ,* koyimij *trij hlyibi* kupih *, i szoboom poneszoh , i opitavsi puut ,* ka *Yordanu-sze uputih . Iz-yutra-sze szvetomu* krixu *poklonih , à prid zapadom szuncza do Monasztira S. Yivana karsztitelya poli Yordana pridoh . ù nyemu obraz i noge oprah , à ù Monasztiru otayne szvetoszti priyaah . Onde pool yednoga hlyiba izih,i one rijke-sze napih , paka na zemlyu-sze poloxih . Drugi daan pribrodih-sze , à sveetu Divu molih , da-mi puut szpaszenya ukaxee . I tako-yeszaam dosla ù pusztosu , i od onoga vrimena yeszaam ovde , cseka-yuchi Boga moyega* koyi *szhranyuyee onijh,koyi-sze* ka *nyemu obrachyayu . Recse Zosimas:Koliko-yee godijschy gozpoye moya , da ovde pribivaas? Recse: Csetardeszet i szedam godijsch yeszt kako szuudim da-szam iz szvetoga grada izasla . Recse Zosimas : Koyu-szi hranu yimala toga vrimena ? Odgovori : Dva hlijba i pool yimaah kada-szam Yordan pribrodila , oni-szu-sz vrimenom kako kamen utvardnuli.Od onijh po-malo yiduchi,nikoliko godijsch hranila-szam-sze . Oppijta Zosimas :* kako*-szi mogla tvoyu chyuud,*

i obicsay tako naaglo promijniti,i tolik truud tarpiti?Odgovori ona: Sztraah-mi za-dayes otcse od toga-me opituyuchi,yere-ſze boyijm da-mi-ſze ne-ponovee pogibili, koye-ſzam onada kuſala. Na too Zoſimas: Niſchye-mi gozpoye ne ſzakriy, kako *ſzam-te zaklyeel izparvinee, nego-mi-ſzvakaa maala i velikaa ocsituy.* Odgovori *ona: Viruy-mi Otcse, dà ſzedamnadeſzet godiſchy ù ovoy puztoſi buduchyi, napaztovali-ſzu-me miſzli pultenee, ſzpominuyuchi-ſze od meeſza alli ribee koyee parvoo ù Egiptu gidijh, i od vina koyega onada mnoga piyaah, od piſzaan necsiſztih, koyeeſze bijh naucsila. Alli tudye ſzuze metaah, i parſzi moyi biyaah, dovadayuchi na pameet porucsaſztvoo Materee Boxye za-me, i* kako *dabih prid nyee prilikoō-ſztaala, tako-yu molyah dabi odnijla tee gardee mizli iz pametij moyee. I* kada-*bih mnogo ſzuuz prolijla, ſzvitlozt-me obijmaſe. Alli-me oppeta bludne i necsiſztee miſzli napaztovahu,i ſzarcze moye uxigahu.A yaa na obicsne-ſze molitve i ſzuze obratyaah, zemlyu nyimi mocsaah, i czijlu nooch i daan liczem na zemlyi lexechi, csekaah onu ſzvitloſzt,* koya-*mi onu tminu od napazti razbiyaſe. I tako-ſzaam ſzedamnadeſzet godiſchy proſla, ne-izbroyenee napazti tarpeechi, od koyih me yezt obraanila ona S. Diva,* koya *yezt zaame Bogu yamſchinu ucsinila. Recse ka-nyoy Zoſimas: Yeſzi-li potle potribu yimala od yidenya i od halyijn:* Odgovori: Rekla-*ſzam-ti da onu ſzedamnadeſzet godiſchy yila-yeſzaam oon krub, à potom travu koya-ſze nahodij ù puztinyi, à moye halyine ù koyih-ſzam priko Yordana prosla, razdarle-ſzu-ſze, i izgnyijle.Zatoo-ſzam vele tarpila od ſzlaane zijmi, à liti od vruchinee. Alli od onoga vremena dò ſzadà,Boxya miloſzt moyu duuſu i tijlo oſzvobodila yezt od ſzvakee napazti, i yimam ſzada veliko veſzelye, i veliko uffanye ſzpaſzenya. Moya oditchya i pitchya, Boxye ſzlovo yeſzt: Yerebo ne ſzamijm* kruhoō *xijvee cslovik,nego ſzvakoom ricsyu koya izhodij iz uuzt Boxyih. Szliſayuchi Zoſimas da ona ſzveetim pijſzmom ſzvidocsij, oppita-yuu: Yeſzili gozpoye Pſalmi cſtila, alli drugee knyige ſvetoga piſzma? Odgovori: Veruy-mi Boxyi cslovicse, da oſzvin tebee, ni-ſzam vidila drugoga cslovika, ni zvijri, pokle-ſzam priko Yordana priſla, piſzmo ni-ſzam-ſze ucsilà, ni drugoga csitayuchi alli ſzpivayuchi csula: alli Boxye ſzlovo ſzvakoga cslovika mudroſzt ucsij. Ovo-ſzam-ti otcse, ocsitovala ſzva moya dila: dà* kako-*ſzaam te iz-parvine proſzila, tako-te i ſzada proſzijm i molijm, da bez priſztanka molijs Boga za-mene griſniczu. I tako doſzpi ona, a ſztaracz kleknuvſi na zemlyu, podvignu glaas ſza-placseem, i recse: Blago ſzlovlyen*

Boog.

Boog, koyi velika csudeſzaa csinij, blago-ſzlovlyen Boog koy yezt meni ocsitovaal griſniku, ſzvakaa dobra koya dayee onime koyiga-ſze boyee i neoſztavlya onih koyi-ga yiſchyuu. A ona poſzdvignuvſi nyega recse: Zaklyinam te cslovicse Boxyi ſzpaſzitelyem naſijm, da nikomu ovaa ne povijdaas, dokle-me Boog ſz-ovee xemlye ne vazmee. A ſzada poydi ù miru Boxyemu, nakoni godiſchya budemo-ſze oppeta vidili. Szamo-te molijm, kada ſzveeti pooſzt prijde, da priko Yordana ne prohodijs, kako yezt vas obicsay. On-ſze csudij kako ona znaade nyihov obicsay, tere ne govori drugo, nego: Szlava tebi Gozpodine. Ona-mu recse: Kada doydee daan Vecseree gozpodinovee, vecheer vazmi ſzoboom priſzveeto tijlo i karv gozpodina naſega Iſzuſza Kriſta, i doneſzimi-ga, tere-me csekay na brijgu Yordana, da-ſze pricseſztijm. Yere-ſze niſzam pricseſztila, od onoga vrimena kadaſzam pribrodila Yordan, ù Czrikvi S. Yivanna Karſztitelya, molijm-te ne zabudi. A Yivannu Oppatu vaſega Monaſztijra reczi: Yimay pomnyu na-ſze, i na tvoye ſztado: yerbo-ſze nikoyee ſzatvari onde csinee, koyee ni-ſzu dobre. Dali nechyu da-mu tee ſzatvari ſzada govorijs, nego kada ti Boog zapovidee. Kada too recse, proſzi ſztarcza da Boga za nyu molij, paaka hitro ù puztinyu poyde. A Zoſimas padnuvſi na zemlyu, czelivaſe nyee ſztupalyi, dayuchi hvale Bogu, i vraati-ſze doma ſzlavechi, i blagoſzlivayuchi ISVSA KRISTA goſzpodina naſega, i doyde onijm yiztijm puutem na vrime obicsno ù Monaſztijr. I ſztaa ſzve czijlo ona godiſchye, yere ne-ſzmiaſe nikomu ocsitovati, nego Boga molyaſe da-yu moxe oppeta viditi, i yedva csekaaſe ono vrijme. Zatoo, kada prijde parva nedilya velikoga ſzvetoga Poſzta, oſztaali Redovniczi pò molitvi ſzvi izaydoſe i razdiliſe-ſze po puztinyi, kako bijſe obicsno: alli Zoſimas oſzta ù Monaſztiru, yerega zimnicza zadarxaa. Tada-ſze ſzpomenu kako-mu too bijſe ona pripovidala. Kada-ſze vratiſe Redovniczi na vecseer vecseree goſzpodinovee, vazee, kakomu ona bijſe naredila, ù yednoy csasiczi pricsiſtoo tijlo i karv goſzpodina naſega ISZVSZA KRISTA. Vazee tolikoye ù yednoy koſariczi malò ſzmokav, i dattalov, i lechyee mocsenee, i prijde kaſzno na brijg Yordana, csekayuchi nyuu. I kaſznechi ona, Zoſimas glyedaſe akobi-yu viditi mogaal, tere ù ſzebi ovako govoraſe: yeda-ye ovde bijla yure, à ne naſadſi-me nazaad ſze yeſzt vraatila. I tako plakaaſe, i Boga ovako molyaſe: Gozpodine day-mi da-yu oppeta mogu viditi, neka-ſze ne vraatijm praazan, ſzaamo moyi griſzi ſzoboom noſzechi. Paka-mu druuga miſzaal ù ſzarcze padde: Da ako i doydee, kako-ſze hochye pribroditi,

brodıti,

broditi, yere ovde ladyee niye? Oboy meni nevolynu. Tako-ſz zkarbechi ſztaracz, ù toò priſzpi ona ſzveeta xena, i ſzta ſz one ſztraanee rijkee. Obbeſzeli-ſze velmi Zoſimas, i uſzta-ſze ſza velikijm veſzelyem, hvalee dayuchi Bogu, alli yoſchye razbiyaſe-ſze miſzlechi kako chye ona priko rijkee prijti. Liſztò vidi (yerebo miſzeecz ſziyaſe) da ona znamenova vodu ſzveetim Krixem, i pocsee po nyoy hoditi kako pò ſzuuhu. Videchi too Zoſimas csudyaſe-ſze, i na kolina ſzvoya ſzpuzti-ſze. A ona yos na vodi ſzteechi pocsemu govoriti: Sto csiniis Otcse Zoſima, koyi-ſzi Pop Boxyi, i Szvetoſzti Boxye ù rukah yimaas? On-ſze tudyee uſztà, à ona izaſadſi iz vodee recse ſztarczu: Blagoſzlovi Otcse. On hitro csudechi-ſze odgovori: Pravo Boog govorij, da oni-ſzu nyemu prikladni, koyi-ſze ocsiſchyuyu. Zahvalyam-ti goſzpodine da-ſzi-mi ukazaal po ovoy raabi tvoyoy, koliko-ſzam daleko od ſzvarſnozti onee, koyu miſiyah yimati ù ſzebij. Ona ù too pocsee Verovanye i Otcse nas govoriti, paaka po obicsayu czelov daa ſztarczu, potle priyaa ka ſzebi Boxaſztvene ſzvetoſzti, i razapevſi ruke, i ſzdvignuvſi ocsi ſzvoyi ka nebu ſzuzechi, recse velikijm glaaſzoō: A ſzada odpuſzti gozpodine raabu tvoyu, pò ſzlovu tvoyemu ù miru, yere-ſzu vidili ocsi moyi ſzpaſzenye tvoye. A ſztarczu recsè: Vrati-ſze otcse ka Monaſztiru tvoyemu, à nakon godiſchya, molimte, doydi na ono miſzto, kadi-ſzam parvoo ſza toboom govorila. Odgovori ſztaracz da hochye doyti, nego-yu molyaſe da malo yijdee onoga csa-yoy bijſe doneſzaal. Ona vazee ſzaamo trij zarna lechyee, i ſztavi ù ſzvoya ſzveeta uzta, govorechi da yeſzt doſzti. Recse ſztaracz: Moli Boga za-me mayko, za ſveetu Czirku, i za Czeſzaraſztvo. I taknuvſi yoy noge, ſza placseem-yu od puſzti, yere-yu ne-ſzmiaſe ni mogaſe duglyee zadarxati. Ona ſznamenuyuchi krixē Yordan, pocsee opeet po nyem hoditi, a ſztaracz-ſze vraati ſza veſzelyem. Nakon godiſchya doyde ù puſztoſu, i yizkaſe onu ſzveetu xenu, alli-yu nemogaxe nayti. Zatoo molyaſe Boga ovako: Vkaxi-mi gozpodine onoga anyela ù pulti, koye-mu niye podobaan vaſz ſzvijt. I tako hodechi nayde nyee tijlo martvo ſzvitlechyee. Dotecse i pocsee-yoy noge czelivati, à oſztala uuda ne ſzmiyaſe taknuti. I ſza-placseem, pſalmi obicsni csijtaſe. Potom nayde yedno ovakovo pijſzmo poli nyee: Pokopay otcse Zoſime brijxne Mariee tijlo, vraati zemlyi ſto-ye nyee, à prahu praah, a moli Boga za-me, kada prijde deveeti daan Aprila, too yeſzt, na nooch ſzpaſzene mukee gozpodinovee. On-ſze csudyaſe i mislyaſe ko-ye ono pijſzmo pyſzaal, yere-mu ona bijſe rekla, da neznaade pijſzati. Alli bijſe veſzeel da bijſe poznaal nyee yimè,

yimè,tolikoye bÿſe poznaal dà onu uuru koyu-ſze-ye ona laani pri Yordanu pricseſztila, dosla yeſzt na ono miſzto, i ſza ovoga ſzvÿta pri-minula, na koyee miſzto oon nakon dvadeſzeet daan yedva yeſzt doſaal. Hotiyaſe tijlo pokopati, alli neyimaſe ni motiku ni lopatu,malim drivom kopaſe alli zaludo, yere zemlya bÿſe tvarda, à on vele ſzlab.Brinuchi-ſze tako vidi pri-velika Lava,ko yi podplati nyee lijzaſe,i tako-ſze pripade,toliko vechyee,koliko bijſe csuul od nyee da ſzve ono vrijme ko-yeſzt ù onoy puſztinyi ſztaala,ni-yeſzt vidila zvijri, zatoo-ſze krixē znamenova,i priporucse vaſe-ſze onoy koya onde martva lexaſe. A Lav ſztarczu kako pſzich liczemeraſe. Tada recse nyemu Sztaracz; Pokle-ſzi od Boga za-too ſzimo poſzlaan Lave,da-ſze zakopaa tijlo ovee ſzvete xenee: nù opravi too ſznaxno,yere yaa buduchi ſztaar,ni mogu ni yimā csijm kopati, à velik-ye puut poyti ſtoo donezti zatoo.I tako Lav ſzvoyimi nohtÿ barzo yamu izkopa, ù koyu Zoſimas nyee tijlo ſztavi, ſzuzamij-yu parvo polivſi, proſzechi da Boga molij za ſzvih.Nye tijlo bijſe pokriveno onijm razdartijm plaſchyē,koyi yoy bÿſe parvoo podaal tayiztij Zoſim.Diliſe-ſze potome obba-dva, Lav zayizto kako tiha ovcza odayde ù puſztoſu,à Zoſima ù ſzvoy Monaſztir,hvalechi i ſzlavechi Boga.I kada doyde, ù Monaſztijr ſzvakaa koya-ſzu-ſze zgodila zacseè bratyi povidati od pocsetka: à oni velikijm csudoom csudyahu-ſze,i Bogu hvale davahu,i ſzvakoo godiſchye daan priminutya nyee ſtovahu.A Yivan Oppat onoga Monaſztira, pokaravſi onih, koyi-ſze dobro ne noſahu, kako-mu ona bijſe porucsila, obrati-yih na dobaar puut. Zoſim dokonavſi ù onom Monaſztiru pribivayuchyı ſztoo godiſchy,primijnu ù mijru ka Bogu, koyemu-yeſzt ſzlava i dıka va-vike vikovaa. Amen.

XIVVOT S. BARBAREE,
iz Damaſcena, i Arſenia.

BARBARA divicza i Martiricza, ù vrime Maximiana Czeſzara, velikoga nepriyatelya Kriſtyanzkoga yimena, mnozimij kripoſztij i csudeſzij divnimij ſziyaſe. Yimala yeſzt otcza Dioskora garka, plemenita i bogata, ù Heliopolyu, alli poganina, i vele zla cslovika. Dali ona drugee chyudi bijſe, yerebo od ditinyſztvaa, miſzaal ſzvoyu od ovijh zemalyſzkijh ſzatvarij odvrachyaſe. Sztvorenye, lipotu, velicsaſztvo, i reed ovoga Szvijta cseſztoo miſzalyu proczinyevaſe, za yiſztinu darxeechi dà niye ſzrichyoom ſztvoreen, alli od Bogov poganzkijh, nego da yeſzt yedaan Boog, koyij-ga yezt velikijm moguchyſztvoom ſztvorijl, i velikom mudroztyu-ga vlaadaa. Too mizlechyi Boga yedijnoga ſlovaſe, à nà bozi otcza ſzvoyega plyuvaſe govorechi; Vaam yeſzu prikladni oni koyij vaaſz csinee i ſluyuu. Ovu yedijnu hchyeer yimayuchi Dioskorus i xivotoom i duſoom lijpu, ne hotiaſe da-yu lyudi videe, zatoo yedaan Turaan ùzidaa, i nyuu uny zatvori. Ona buduchi od mladozti obicsna, od nebezkijh i vicsnyijh ſztvaari mizliti, dobrovolyno ſztaaſe: poganzku viru hudaaſe, à karztyanzku uzviſevaſe, nooch i daan ù Boxyih zapovidih tratyaſe. V too mnozij plemeniti i bogati muxi, xudyahu-yu za xenu yimati, à na too-yu mnozimij beſzidamij otacz nagovaraſe. Alli ona ocsito odgovaraſe, da-ſze nehochye oddavati: Videchi-ſze nyoy dabi velika ludoozt bijla, zarucsevati-ſze zemalyzkomu csloviku, buduchi ona nebezkomu Voynu zarucsena, i uxivayuchi miſzli boxaztvenee, zaplitati-ſze, ù mizli zemalyzkee. I tako videchi otacz da nemoxe nyuu na too dovezti, odlucsi putovati daleko od nyee, neka xelechi ona otcza viditi, nyegovu volyu csinij. Ona boxaztvenijm miſlyenyem ukriplyena, ni lijpijm ni grubijm beſzidaam miſzto ne daavaſe da-ſze oddade, ſzaamo proſzi otcza da-yoy yedaan kupely uzidye. Dopuzti otacz, i nareedi da-ſze zidye, i da-ſze dvaa obloka ù nyem ucsinee. Ona odaſadſi otacz, zapovida zidaroom da na csaaſzt ſvetoga Troyztvaa trij oblcczi ucsinee, i yedaan Krijx ù mramoru izdubuu. Vratívſi-ſze otacz, too kruuto za-

zlò

zlò vidi, i botechi ona toom prigodoõ, nyega na poznanyee ſveetoga Troyztvaa, i praavee viree karztyanzkee dovezti; toliko-ga raz-gnyiva, da nyuu yedijnu hchyer ſzvoyu, macseẽ ubiti botiyaſe. Alli ona vechyee varuyuchi otcza, da-ſze ò nyee karvi ne oſzkvarnij, nego-ſze ſzmarti boyechi; hoti otczu ubignuti; I tako-yu Boog velikijm csudoom ſzabrani, yere-yoy-ſze gora otvori, à ona-ſze ù yednoy ſpilyi ſzakri. Otacz yiſchyuchi-yu, namiri-ſze nà dvaa Paſztijra, od koyijh pitayuchi ako-yu yeſzu vidili, yedaan od nyih zatayà, à druugi-yu parztom ukaaza. Naſadſi-yu nemiloztivij otacz, i nogamij i rukamij zacsee biti, i za vlaaſzi pò tvardu puutu potezaſe, potome ù tamniczu varxe. Alli, kakono yedna hixa, na ſztanovitu kruugu ſzazidana, ne moxe od rijkee, alli od vitra maknuta biti: tako i Barbara, ovimij ſzatvari ne ugibaſeſze od viree Kriſtianzkee, pacse ſztanovitiya poztayaſe, i od Boga mooch prijmaſe. Barbaree kripooſzt i ſztanovita miſzaal, otczu ſzarxbu goyaſe, zato-yu Baanu onee zemlyee Marczianu pridaa, veſe-ga proſzechi, da-yu zaloom ſzmartyu csinij umoriti, ako ne hotiti budee viru karztyanzku oztaviti, à nyihovu priyati. I tako Baan parvo ſza ſzlatkimij ricsijmaa zacsee-yoy govoriti, i hvaliti-yu od lipotee, od plomena, i od bogata ocsinztvaa, ſzvituyuchi napokon, da nyegov i otcsijn ſzvit prijmee, i nyihovu ſztaaru viru darxij, i Bogoom poſzvetiliſchye csinij. Na too ona razumno odgovori, da ſze ona za ove minutye, i zemalyzkee ſzatvari nehayee: nego da ſza ſzvijm ſzvoyijm ſzarczeem, nebezkee i vikuvicsnyee xudij, zatoo nechye nyegov ſzvit priyati. Govorechi: Ya-ſzaam gotova Goſzpodinu moyemu Iſzuſzu Kriſtu poſzvetiti-ſze; koyi yezt ſzatvorijl nebo i zemlyu, i ono csaſze ù nyih uzdarxij: à za vaſi bozi-ſze ne hayeem, od koyijh Prorok govorij: Vzta yima-yu à ne govoree, ocsi yimayu à ne videe, ruke yimayu à ne pipayu, noge yimayu à ne hodee, nimayu glaaſza ù garklyanu ſzvoyemu. Podobni budite nyime oni koyi-yih csinee, i vſzi oni koyi yimayu uffanye ù nyih. Vidivſi Baan da ſz-takovimij beſzidamij ne morè niſchye oppraviti, ſzamutyen ob nyee govorenyu, zapovida da-yu yimayu biti, uffayuchi dà-yu tako morè pridobiti. Zatoo-yoy parvoo halye ſzvukoſe, paka-yu pocseeſe golu xilamij voluyimij biti, à potoom csripijmaa rane nye grebſzti: ſza ſzvijm tijm Barbara ne-dadiſe ſze, od praavee viree odvraatiti. Too vidivſi Baan, zapovida da-yu ù tamniczu poveduu, dokle odluucsij, kako-yu yimaa vechyee mucsiti. V too ò pool nochyi ù tamniczi velik zraak-ſze ucsijni, i Gozpodijn

 od

od ſzlavee nyoy-ſze ukaaza i utiſi-yu, i na oſztaale muke-yu utvardi, i rane-yoy ſzve zalÿcsi. Videchi too Yuliana boxaztvena xena, csudyaſe-ſze, kako Barbara *ù mladoſzti ſzvoyoy, hotiaſe otcza ſzvoyega ſzarditi i xaloztiti, i tolike muke priyati, nego Boga urediti xivoga: i ona odlucsi nyu naſzlidovati. Buduchi Barbara Boxyom miloſztyu tako ukriplyena, vecchye-ſze niſchye od nikakovih muuk ne boyaaſe. Druugi daã* kada*-yu na ſzuud prid Baana dovedoſe, videchi Baan, da yezt od ſzvih raan ozdravlyena, pocsee yoy govoriti: Vidiſli Divoyko, koliku pomnyu yimayuu naſi Bozi nad toboom, koyÿ te yeſzu izlicsili? Pravo yezt zatoo, da-yÿm hvaalu daades, i da-yih ſluyes. Alli ona na too ovako odgovori: Bozi tvoyi, tebi yeſzu podobni, nÿmi, ſzlÿpi, i gluuſzi, koyÿ nemoguu nÿmih ſzlÿpih gluuſzih, alli oztaalÿh nelagodnÿh ozdraviti, martvÿm xivot dati: Alli ſzve too moxe ucsiniti ISVS KRIST ſzÿm Boga xÿvoga: Oon yiztÿ yeſzt koyÿ mene yezt izlicsÿl, koye-ga tÿ tminamij obuyeet, ni yeſzi doztoyaan viditi. Ovimij ricsima uxgavſi-ſze Baan, zapovida Barbaru xeliznimÿ grablyamÿ grebzti, i ognyenimÿ ſzvichyamÿ boczi-yoy ſzaxigati. A ona, pozdvignuvſi ocsi ka nebu, ovako govoraſe:* Gozpodine *koyÿ ſzarczaa vidÿs, tÿ znades koliko tebe xuudÿm: zatoo proſzim-tè, ne oſztavi-me dò kooncza. Oppeta Barbara bÿ xeztoko mucsena, alli ſzve one muke ſzarcseniye tarplyaſe, negobi-yh mogaal nay yacsÿ muux podnÿti. A Yuliana dobroztivaa xena videchi too, nemogaſe od xaloſzti ſzuze uzdarxati: niſchyene-manyee ne priztayaſe-yoy govoriti, da ſze neyimaa puſztiti od praavee viree odvraatiti. Too razumivſi Baã csÿni da i nyuu mucsee, i tako obbimaa doyke odrizaſe. V toy tuuzi Barbara ovako Boga molyaſe: Ne odvarzi-me Gozpodine od lÿcza tvoyega, i duuha tvoyega ſzveetoga ne vazmi od menee. Paaka-ye gole ſzvukoſse, i pò optyenÿh miſztÿ pelyaſſe, za vechye-ye oſzramotiti; à one na ſzvemu Bogu hvaale davahu. Pokle-ye po ſzveem graadu tako provedoſe, od-ſzuudi Baan, da-yÿm-ſze glaave odſzÿkuu. Tada onè veſzelo, ne* kako *nà ſzmart, nego* kako *nà pÿr otidoſe, i tako-yÿm obimaa glaave odſzikoſe. Sveetoy Barbari ne druugijza yiſztoo, nego ſzaã nemiloſztivij otacz, ſzvoyoom rukoom glavu od-ſzÿcse. Dali taa bÿſz ne dugo tarpi pravda Boxya: yere na onoom yiztoom miſztu,* kadi *hchyeer poraazi, trÿſzk tudyee iz neba nyega udari i ſzaxgaa.*

K O N A C Z.

Korunicza pri-csiſztoy Dyeviczi Mariyi Bogo-Rodiczi, pò Bogolyubnomu goſzpodinu Thomaſu Budiſzlavichu, Dubrovcsaninu, Bizkupu Trebinyzkomu,&c. ſzloxena, VRIMV. VMIRV, day Boxe.

Dyevicze yedÿna; mayko od miloſztÿ,
Molì tvoga ſzÿna, dà-mi griehe proſztÿ.
I dà moye xaloſzti, cziech grieha kee patÿ
Duuh moy, ù radoſzti, ſzàd ſzvarn'i obbratÿ.
Obbratij i ſzvarnee, dà vechyee zlobnaa chyuud
Ovako ne tarnee, miſzleech na ſztraſni ſzuud,
Prid kieme niye kud, ni kamo utechi,
Yer viſnya vlaaſz od ſzvud, ſzvich yimaa obtechi.
Obtechi yimaa ſzvich, ſzvoyome kripoſzti,
Zatoo molÿm dà griech, meni moy opproſztÿ.
I dà moye xaloſzti, raad grieha kee pratÿ
Duuh moy ù radoſzti, ſzvarne i obbraatÿ.
Obbraatij i ſzvarnee
I oztaala uzopeet, &c.

Ave Maria, pò Fauſtu Vrancsichu.

MARIA zdrava bud,
Miloſzti-ſzi puna,
Goſzpodÿn ſztoboom ſzvud,
Tij-ſzi xenzka kruna:
A blago-ſzlovlyen yeſzt,
Plood utrobee tvoyee,
Szpaſzitely Iſzukerſzt,
Xivot duuſee moyee.
Szveticze vſzih ſzveetÿh,
Szlavna Boxya Mati,
Molì zà naaſz grÿsnÿh,
Szad i nà csaſz ſzmarti.

De ratione legendi.

VT Vocalium qvantitatem, & aliqvarum Consonantium litterarum sonum exprimeremus: noluimus eos imitari, qvi more Græcorum lineolis, vel Hebræorum, qvi punctis utuntur. Nam hæ lineæ, & puncta facilius immutantur, vel eliduntur, qvàm à plerisqve intelliguntur. Commodius visum est, eas duplicare, nempe sic:

Aa, ee, ÿ, oo, uu. Hæ vocales designant sillabas longas, sicut apud antiqvos, teste Fabio. ch, cs, cz, k, sunt qvatuor soni & species litteræ C, qvas Latini non omnes habent. y, & v, sunt Consonantes, ad differentiam i, & u, vocalium. s, & sz, differunt, nam prior crassum, idest solitum, posterior tenuem sonum habet. x, pro z crasso vtimur, Latini, s, ponunt, vt in miserere.

Solent pleriq; nostratium Italos imitari, in scribendis hÿs sillabis: gli, & gn, vt in dictionibus oglio, & ogni. Hÿ velim dicant mihi, qvomodo aliter hac seqventia, & ÿs similia vocabula, scribent & pronunciabunt: Gliva, id est struma; Gluub id est surdus; Glava, id est caput; Gnoy, id est fimus; Nyoy, id est ei fœminæ: Gnyv, id est indignatio; Nyiva, id est arvum; Magla, id est nebula; Ligna, id est loligo; Dinya, id est pepo, &c.

Q, litteræ nullum usum habemus, eyus enim loco habemus k. Sed & Latini hÿs qvinque litteris: k, q, x, y, z, facile carere possent: Verùm in earum locum, illæ duæ consonantes hoc nostro, vel alio modo delineatæ, y, & v, ad distinctionem vocalium: i, & u, meritò reponi deberent, uti yam ab aliqvibus fit, atqve hac ratione tantùm viginti litteræ utiles, & necessariæ apud illos essent.

DE SLOVVINIS SEV SARMATIS, ad Christophorum Varsovicium Canonicum Cracoviensem.

Faustus VVerancius.

QVI hoc tempore à vulgo qvidem Sclavi, à doctioribus Latinis Slavi, à Græcis Slavini, at proprie Slovini (sic enim ipsi se vocant) nominantur; ij olim Sarmatæ dicebantur. Sarmatia autem, uti eam Geographi describunt, duplex est, nempe Europea, & Asiatica. Europeam Polini, Asiaticam Russi, qui & Rossi, Roxolani, Rutheni, seu Moschovitæ vocantur, inhabitant; Poloni à Regionis suæ planicie, Moschoviti à Metropoli sua denominantur.

Ex Sarmatia Asiatica Bulgari, ante Annum Domini Qvingentesimum in Europam migrarunt, & tandem cis Danubium in Mysia consederunt, nomenq; suum ei prouinciæ imposuerunt, qvod à Volga flumine, qvi & Rhaa dicitur, aßumpserunt, nam accolæ illius erant.

Ex Sarmatia vero Europea, quàm Poloniā vocari diximus, eodē fere tēpore, tria maxima quædam examina prodierunt, & alienas Regiones occuparunt. Nā qvum olim Sarmatia, Vistula fluuio à Germania divideretur, hunc Sarmatæ transgreßi, in primis Vādaliam, id est, illā partem littoralē Germaniæ, quæ ab vrbe Dantisco, hoc est ab ostijs Vistulæ, vsque vrbem Lubecam, & ostia fluminis Albis, ubi est terminus Regni Daniæ, armis occuparunt. Neq; id qvidem magno labore, indigenas enim prius Gotthi, mare ex Svetia transgreßi, sedibus suis eiecerant. Sed nec ipsi diu ibi manserunt: Gotthi namqve versus Orientem, ac mare Ponticum, Vandali autem Occidentem versus, per Galliam in Hispanias, deinde in Aphricam commigrarant. Hij Gotthi ac Vandali, Theutones, seu Germani erant,

x) Danas: Dantzig

erant, qvod ex nominibus suorum Regum apparet. Isti autem, qvi nunc eam Regionem incolunt, sunt uti diximus, origine Sarmatæ, id est Poloni, seu Slovini, qvamvis postea subacti à Carolo Magno, & Ottonibus Imperatoribus, in primis Religione Christiana, deinde civilioribus moribus imbuti, tandem lingvam Germanicam didicerunt, ac omnino in Germanos sunt transformati. Restant tamen fluviorum, ac urbium & pagorum nomina Sarmatica plurima. Hij sunt qvos nunc Meclinienses, seu Megalopolitanos, item Pomeranos, ac si dicas Maritimos, nuncupamus. Olim Vendi, & ab ijs Emporiū celebre dictū Vinitā, in insula Vsedamia positum, qvod per annos 250. circiter floruit, sed à Conrado Imperatore, ac Canuto Rege, Anno Domini 1036. destructum est. Iidem sunt Viniti, Vinni, Vinnuli, Veneti, Heneti, ac Vindi: qvo ultimo vocabulo omnes Slovinos, etiam nunc Germani appellant. Mare verò illud Germanicum, alij Venedicum ab eadem gente, alij vero Balthicum, vel ab Oppido Barthico, vel à flumine eiusdem nominis, quod prope illud in mare influit, alij Pomeranicum, alij Vaudalicum vocant.

Iidem Sarmatæ Europei, alio examine, subactis vicinis Germanis, seu reliquijs Boiorum: Bohemiam, Lusatiam, Silesiam, ac Moraviam, qvæ olim Marcomannia, id est finitima Regio Germanis dicebatur, sui iuris fecerunt.

Tertia migratione, versi ad Meridiem, superatisque iugis montis Carpathi, qvibus continebantur; in primis eam partem Pannoniæ, qvæ usque Danubium pertingit, occuparunt. Postea traiecto Danubio, alias provincias Romani Imperij, nempe Illyricum, Macedoniam, Thratiam, Istriam, ac Dalmatiam, temporibus Iustiniani, Iustini, Mauritij, ac Focæ Imperatorum, diu multumq; infestarunt; tandem spretis Romanorum viribus, in Dalmatia, vicinisq; Regionibus sedes suas fixerunt, atqve iam à mille annis tenent.

Errant igitur, qui Bohemos, Polonos, & Russos, auctoribus Chebo, Lebo, & Russo fratribus, ex Dalmatia originem suam ducere putant; qvamvis isti Principes illinc fortè venerint.

Falluntur itidem ij, qvi Sarmatas & Scythas confundunt, & eosdem esse putant. Sarmatæ enim hoc nostro ævo qvi sint, iam docuimus: Scythæ autem ij sunt, qvos nunc Tartaros, seu Tattaros dicimus, denominati à Taurica, qvæ est una provinciarum Scythiæ, nobis maxime vicina. Hij olim populi Tauri,

ri, seu Taurici dicebantur, ijdem sunt Hunni, qvi Cunni, seu Cumani dicuntur.

Hallucinantur demum ij qvoqve, qvi D. Hyeronimum, huius gentis Slovinæ hominem fuisse asserunt, & novos caracteres invenisse, inqve eam lingvam sacros libros transtulisse putant. Decepti loco sui natalis, & verbis eiusdem malè intellectis, qvando in qvadam sua epistola, se suæ gentis hominibus, sacram scripturam interprætatum fuisse meminit. Qvos ipse non Slovinos, sed Latinos intelligit: qvid enim opus erat genti Barbaræ omnes sacræ scripturæ libros enucleare? Non negamus eum Stridonæ in Dalmatia natum fuiße: at dicimus id ducentis circiter annis ante Slovinorum aduentum accidisse, id est circa Annum Domini 400. Si qvis à me qværat, qua igitur lingva tunc fuerit in Dalmatia, & Illyrico: fatebor me qvidem certò nescire, verùm putare, fuiße præter antiquam, partim Græcam, partim verò Latinam: nam hij populi tunc dominabantur ijs prouincijs. At is mihi velim vicissim dicat, qvæ fuerit olim lingva antiqva Hispanorum ac Gallorum, diversa à Latina, qva post susceptum iugum Romanorum, usque nunc corrupta utuntur.

Et sicuti Bohemi, Poloni, Moschi, facilè sese intelligunt; ita & Dalmatæ, Croatæ, Boznenses, Serviani, & Bulgari: at hij illos, vel illi hos per qvàm difficulter, qvamuis sit eadem lingva. Sicut & Hispani, Galli, ac Itali, vix intelligunt sese inuicem, licet origine, omnium istorum sit una lingva, utpotè Latina. At qvod mirum est, & cuius ego rei causam asseqvi non possum, ij Slovini, qvi in Dalmatia, vicinisq; Provincijs degunt; puritate sermonis, suos progenitores, nempe Polonos, Bohemos, ac Moschos, non solum præsentes, sed & antiqvos, (qvod ex libris colligere est) longo intervallo post se relinqvunt, licet eorum comparatione paucissimi sint. Nam hij præter proprietatem ac longitudinem vocabulorum, vocalium freqventiam, qvam habent, qvidvis facilè pronunciant; casus, ac genera, modos, ac tempora distingvunt; illi dictiones mutilant, vocales elidunt, multa cum stridore, & sibilo efferunt.

Hæc sunt doctissime Varsoviti, qvæ, lecto tuo de origine Polonorum Dialogo, tuo hortatu, breviter mihi dicere libuit: non levi coniectura, sed probatiorum eius temporis Historicorum auctoritate, & solidis rationibus, (uti mihi qvidem videtur) adducto: attamen tuum, tuiq; similium de ijs iudicium esto.

F I N I S.